

בנק מזרחי טפחות

דוח הדירקטוריון וההנהלה

תוכן העניינים

10	פתח דבר
10	מידע צופה פני עתיד
11	סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
11	מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים של קבוצת הבנק
14	סיכונים עיקריים
14	יעדים ואסטרטגיה עסקית
14	התפתחויות במבנה ההון
14	התפתחויות במקורות המימון
15	התפתחויות משמעותיות בניהול הפעילות העסקית
16	התפתחויות משמעותיות בתחום המשאב האנושי והמינהל
16	התפתחויות משמעותיות במערך טכנולוגיית המידע
16	התפתחויות בפריסה הגיאוגרפית הבינלאומית
16	נושאים נוספים
17	הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
17	מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים
17	אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק
19	הסביבה הכללית והשפעת גורמים חיצוניים על קבוצת הבנק
21	סיכונים מובילים ומתפתחים
21	דוח סקירה של ראי החשבון המבקרים
21	שינויים במדיניות חשבונאית קריטית ובאומדנים חשבונאיים קריטיים
22	התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח הכולל האחר
22	ניתוח ההתפתחות בהכנסות, בהוצאות וברווח הכולל האחר
27	ניתוח ההתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון
27	נכסים והתחייבויות
32	הון, הלימות הון ומינוף
35	פעילות חוץ מאזנית אחרת
36	מידע כספי לפי מגזרי פעילות
45	חברות מוחזקות עיקריות
46	סקירת הסיכונים
46	התפתחויות בסיכונים ואופן ניהולם
47	הערכת גורמי הסיכון
49	סיכון אשראי
66	סיכון תפעולי
67	סיכון שוק וריבית
70	סיכון נדילות ומימון
71	סיכונים אחרים
71	סיכון ציות ורגולציה
71	סיכון חוצה גבולות
72	סיכון הלבנת הון ומימון טרור
72	סיכון מוניטין
72	סיכון אסטרטגי-עסקי
73	מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקרות ונהלים
73	מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים
73	בקרות ונהלים

רשימת טבלאות (לוחות) הנכללים במסגרת הדוח התמציתי של הדירקטוריון והנהלה

11	דוח רווח והפסד - סעיפים עיקריים
12	מאזן - סעיפים עיקריים
13	יחסים פיננסיים עיקריים (באחוזים)
18	נתונים עדכניים בדבר פעילות הבנק לסייע ללקוחות על רקע משבר הקורונה
19	פרטים על שערי החליפין היציגים ושיעור השינוי בהם
20	השינויים במדדי המניות העיקריים בישראל (באחוזים)
20	השינויים במדדי איגרות החוב העיקריים בישראל (באחוזים)
20	השינויים במדדי המניות העיקריים בעולם (באחוזים)
22	ניתוח התפתחות הכנסות המימון מפעילות שוטפת
23	פירוט סך הכנסות המימון לפי מגזרי פעילות פיקוחיים
23	היתרות הממוצעות של הנכסים המאזניים נושאי הריבית המיוחסים לפעילות בישראל, במגזרי ההצמדה השונים
	פערי הריבית (ההפרש בין שיעור הכנסות הריבית על הנכסים ובין שיעור הוצאות הריבית על ההתחייבויות)
23	על בסיס יתרות ממוצעות, המיוחסים לפעילות בישראל, במגזרי ההצמדה השונים
24	פירוט התפתחות ההוצאות בגין הפסדי אשראי
24	פירוט ההוצאות בגין הפסדי אשראי לפי מגזרי פעילות פיקוחיים בקבוצה
25	נתוני Cost-Income Ratio
26	התפתחות תשואת רווחי הקבוצה על ההון, יחס הון עצמי רוברד 1 לרכיבי סיכון, יחס כיסוי הנזילות ויחס המינוף בתום הרבעון
26	נתוני הרווח והדיבידנד למניה
27	ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים של קבוצת הבנק
27	נתונים על היקפי האשראי לציבור, נטו, לפי בסיסי הצמדה
27	נתונים על היקפי האשראי לציבור, נטו, לפי מגזרי פעילות פיקוחיים
	פירוט של סיכון אשראי בעייתי ונכסים שאינם מבצעים לפני הפרשה להפסדי אשראי, בהתאם להוראות למדידה
28	וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי
29	התפתחות בסעיפים חוץ מאזניים עיקריים של קבוצת הבנק
29	התפלגות ניירות הערך של הקבוצה לפי התיקים השונים
30	התפלגות תיק ניירות הערך של הקבוצה לפי מגזרי הצמדה
30	התפלגות תיק ניירות הערך של הקבוצה לפי סוגי מנפיקים
31	התפלגות פיקדונות הציבור לפי מגזרי הצמדה
31	נתונים על התפלגות פיקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות פיקוחיים
31	התפתחות התפלגות פיקדונות הציבור בקבוצה לפי גודל מפקיד
32	הרכב ההון העצמי
33	נתונים על ההון הפיקוחי ונכסי הסיכון המאוחדים
33	התפתחות יחס ההון לרכיבי סיכון בקבוצה
34	התפלגות נכסי סיכון ודרישות ההון בגין סיכון אשראי לפי קבוצות חשיפה
34	נכסי הסיכון ודרישות ההון בגין סיכון שוק, סיכון CVA וסיכון תפעולי
34	יחס המינוף של הבנק
35	פרטים בדבר הדיבידנדים שחולקו על ידי הבנק
	התפתחות ביתרות הנכסים הכספיים החוץ מאזניים המוחזקים בעבור לקוחות קבוצת הבנק, לגביהם מספקת קבוצת הבנק
35	שרותי ניהול, תפעול ו/או משמורת
36	תוצאות הכספיות של מגזרי הפעילות הפיקוחיים
37	תוצאות הפעילות במגזר משקי הבית
38	תוצאות הפעילות במגזר בנקאות פרטית
39	תוצאות הפעילות במגזר עסקים זעירים וקטנים

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 במרץ 2020

40	תוצאות הפעילות במגזר עסקים בינוניים
41	מגזר עסקים גדולים
42	תוצאות הפעילות במגזר גופים מוסדיים
43	תוצאות הפעילות במגזר ניהול פיננסי
44	תוצאות הפעילות בחוץ לארץ
47	מיפוי גורמי הסיכון, פוטנציאל השפעתם על קבוצת הבנק וחברי ההנהלה שמונו כאחראים (Risk Owner) לכל אחד מהם
50	6 הלזים הגדולים בקבוצה
51	אשראי למטרת עסקאות הוניות
51	אשראי לחברות ממונפות
	תמצית נתוני סיכון האשראי הבעייתי הכולל ונכסים שאינם מציעים לפני הפרשה להפסדי אשראי, בהתאם להוראות
51	למדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי
51	מדדי סיכון עיקריים הנוגעים לאיכות אשראי
52	ניתוח התנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי
52	מדדי סיכון עיקריים הנוגעים להפרשה להפסדי אשראי
53	סיכון אשראי לאנשים פרטיים - יתרות ומאפייני סיכון שונים
55	סיכון אשראי בעייתי לאנשים פרטיים לפני הפרשה להפסדי אשראי
55	שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי לאנשים פרטיים
56	סיכון אשראי בענף משק בינוי ונדל"ן בישראל לפי סוג ביטחון הנדל"ן
57	סיכון האשראי בענף משק בינוי ונדל"ן בישראל לפי מצב הנכס
58	סיכון אשראי לפי ענפי משק
61	חשיפה למדינות זרות - מאוחד
62	חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים
64	היקפי מתן המשכנתאות במגזר משקי הבית
64	פרטים בדבר מאפייני סיכון שונים בתיק ההלוואות לדיור
66	פרטים על ההפרשה להפסדי אשראי של הלוואות לדיור שביגין נעשתה הפרשה מזערית להפסדי אשראי לפי עומק פיגור
68	ערך ה-VAR של קבוצת הבנק
68	השפעת תזוזה מקבילה של העקום ב-2% על השווי הכלכלי של התיק הבנקאי במונחי EVE
69	שווי הוגן נטו מותאם של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו
69	השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי הוגן נטו מותאם של הבנק וחברות מאוחדות שלו
69	השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על הכנסות ריבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מריבית
70	ניתוח רגישות הון קבוצת הבנק לשינויים בשערי חליפין עיקריים ובמדד המחירים לצרכן

דוח תמציתי של הדירקטוריון והנהלה לדוחות הכספיים ליום 31 במרץ 2020

פתח דבר

בישיבת הדירקטוריון של בנק מזרחי טפחות בע"מ שהתקיימה ביום 31 במאי 2020 (ח' בסיוון התש"ף), הוחלט לאשר ולפרסם את דוח הדירקטוריון והנהלה, דוח סיכונים וגילויים פיקוחיים נוספים ואת תמצית הדוחות הכספיים המאוחדים של בנק מזרחי טפחות בע"מ והחברות המאוחדות שלו ליום 31 במרץ 2020.

דוח הדירקטוריון והנהלה, דוח סיכונים וגילויים פיקוחיים נוספים של הבנק ערוכים בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים והנחיותיו. תמצית הדוחות הכספיים ערוכה בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים והנחיותיו.

בעיקר הנושאים, הוראות הפיקוח על הבנקים כאמור מבוססות על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות הברית (ראה גם ביאור 1 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2019 וביאור 1 לתמצית דוחות כספיים אלה).

בהתאם למבנה הדוחות שנקבע על ידי הפיקוח על הבנקים, נכלל מידע נלווה נוסף לדוחות הכספיים באתר האינטרנט של הבנק:

www.mizrachi-tefahot.co.il << אודות הבנק >> קשרי משקיעים << מידע כספי

מידע נלווה נוסף זה כולל:

- דוח סיכונים מפורט בהתאם לדרישות הגילוי של הנדבך השלישי של באזל ובהתאם להמלצות נוספות של הוועדה לציבות פיננסית (ה-FSB).
- פרטים על מכשירי ההון שהנפיק הבנק.
- קובץ של הדוחות הכספיים בפורמט XBRL.

בהתאם לתקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (התאמת נגישות לשירות), תשע"ג-2013 כולל האתר גם דוחות מונגשים.

מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוח הדירקטוריון והנהלה, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות, מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח - 1968 (להלן: "החוק").

תוצאות הבנק בפועל, עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד, כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בשוקי ההון בארץ ובעולם, שינויים מאקרו כלכליים, שינויים גיאופוליטיים, שינויי חקיקה ורגולציה ושינויים אחרים שאינם בשליטת הבנק ואשר עשויים להביא לאי התממשות הערכות ו/או לשינוי בתוכניות העסקיות.

מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "אנו מאמינים", "צפוי", "חזוי", "מעריכים", "מתכוונים", "מתכננים", "מתעתד", "עשוי להשתנות" וביטויים דומים להם, בנוסף לשמות עצם כגון: "תוכנית", "יעדים", "רצון", "צורך", "יכול", "יהיה". ביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר וודאות משום שהם מבוססים על הערכות הבנק הנוכחיות לגבי אירועים עתידיים, אשר כוללות בין היתר: תחזיות להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם, ובמיוחד למצב הכלכלי במשק, כולל השפעת תנאים מאקרו כלכליים וגיאופוליטיים; צפי לשינויים ולהתפתחויות בשוקי המטבע ובשוקי ההון; תחזיות הקשורות בגורמים שונים נוספים המשפיעים על החשיפה לסיכונים פיננסיים; תחזיות לשינויים באיתנות הפיננסית של לווים, להעדפות הציבור, לשינויים בחקיקה ובהוראות רשויות פיקוחיות, להתנהגות המתחרים, למצבו התדמייתי של הבנק, להתפתחויות טכנולוגיות ולהתפתחויות בנושאי כוח אדם.

המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר, על פרסומי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר, נתוני בנק ישראל, משרד השיכון וגורמים אחרים המפרסמים נתונים והערכות לגבי שוקי ההון בארץ ובעולם ועל תחזיות והערכות לעתיד בנושאים שונים, כאמור לעיל, באופן שקיימת אפשרות שאירועים או התפתחויות, שנחזו כצפויים, לא יתממשו כלל או בחלקם.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 במרץ 2020

סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

פרק זה מתאר התפתחויות משמעותיות בקבוצת הבנק ותחומי פעילותה ברבעון הראשון של שנת 2020, בביצועים, בסיכונים אליהם חשוף הבנק, וכן ביעדים ובאסטרטגיה. ככל הנדרש, יש לעיין בפרק זה ביחד עם פרק סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה שנכלל בדוחות הכספיים השנתיים המבוקרים לשנת 2019.

מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים של קבוצת הבנק (במיליוני שקלים חדשים)

	2020	2019	2019	2019	2019	2019
	רבעון 1	רבעון 4	רבעון 3	רבעון 2	רבעון 1	שנתי
דוח רווח והפסד - טעיפים עיקריים						
הכנסות ריבית, נטו	1,347	1,352	1,214	1,543	1,231	5,340
הכנסות מימון שאינן מריבית	64	64	147	89	57	357
עמלות והכנסות אחרות	529	405	400	395	409	1,609
סך ההכנסות	1,940	1,821	1,761	2,027	1,697	7,306
הוצאות בגין הפסדי אשראי	345	119	70	99	76	364
הוצאות תפעוליות ואחרות	1,017	993	998	1,011	986	3,988
מזה: משכורות והוצאות נלוות	644	628	650	648	636	2,562
רווח לפני מיסים	578	709	693	917	635	2,954
הפרשה למיסים על הרווח	200	247	251	318	213	1,029
רווח נקי⁽⁴⁾	357	440	422	576	404	1,842

הרווח הנקי של הקבוצה הסתכם ברבעון הראשון של שנת 2020 ב-357 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 404 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, קיטון בשיעור של 11.6%. רווח זה מבטא תשואה על ההון, במונחים שנתיים בשיעור של 9.1%, לעומת תשואה על ההון של 11.3% ברבעון המקביל אשתקד ו-11.9% בשנת 2019 כולה.

הרווח הנקי ברבעון הראשון של השנה כולל הכנסות בסך של 82 מיליוני שקלים חדשים (23 מיליוני דולר ארה"ב) בגין הסדר מוסכם עם המבטחים לסיים הליכים נגזרים. לפרטים נוספים ראה פרק אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק, להלן.

הרווח הנקי של הקבוצה מפעילות שוטפת (בנטרול ההכנסות מביטוח כאמור לעיל) הסתכם ברבעון הראשון של שנת 2020 ב-303 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 404 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, קיטון בשיעור של 25.0%. רווח זה מבטא תשואה על ההון, במונחים שנתיים בשיעור של 7.7%, לעומת תשואה על ההון של 11.3% ברבעון המקביל אשתקד ו-11.9% בשנת 2019 כולה.

להלן הגורמים המרכזיים שהשפיעו על רווחי הקבוצה ברבעון הראשון של שנת 2020 בהשוואה לרבעון המקביל אשתקד:

השפעת התפשטות נגיף הקורונה

– ההוצאות בגין הפסדי אשראי לרבעון הראשון של שנת 2020 מסתכמות ב-345 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 76 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול של 269 מיליוני שקלים חדשים. עיקר הגידול נובע מהפרשות להפסדי אשראי שנערכו על בסיס קבוצתי, הן בגין חובות שזוהה בהם סיכון לפגיעה ביכולת ההחזר של הלקוח, והן בגין רכיב הפרשה נוסף ("רכיב איכותי") שחושב באמצעות מתודולוגיה המתבססת על פרמטרים איכותיים (מדדי מאקרו, כגון שיעור האבטלה והצמיחה בהתאם לתחזית בנק ישראל, ומדדים פנימיים, כגון דירוגי הלקוחות), וחל על כלל חשיפות האשראי של הבנק. הפרשה האיכותית מתבססת על שיקול דעת ואומדן שנערך בתנאי חוסר-ודאות, ותיבחן באופן שוטף בהתאם להתפתחות האינדיקטורים השונים. לפרטים נוספים בדבר הפרשה להפסדי אשראי שנכללה בדוחות הכספיים אלה, ראה להלן בפרק ניתוח ההתפתחויות בהכנסות ובהוצאות, וכן בביאורים 6 ו-13 לדוחות הכספיים.

– ההכנסות מעמלות, ברבעון הראשון של שנת 2020, הסתכמו ב-424 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 383 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של כ-10.7%, הנובע, בין היתר, מגידול בהכנסות מעמלות ניירות ערך ומהמרות מטבע חוץ, כתוצאה מגידול משמעותי בנפח הפעילות, בעיקר בחודש מרץ, עם תחילת משבר הקורונה.

השפעות נוספות

– הכנסות המימון (הכנסות ריבית, נטו והכנסות מימון שאינן מריבית) גדלו, ברבעון הראשון של השנה, בשיעור של 9.5%, לעומת הרבעון המקביל אשתקד. זאת למרות ירידה של 0.5% במדד המחירים (הידוע) לצרכן ברבעון הראשון של השנה, לעומת ירידה של 0.3% ברבעון המקביל אשתקד.

– לפרטים ראה ניתוח התפתחות הכנסות המימון מפעילות שוטפת להלן.

– ההכנסות האחרות, ברבעון הראשון של שנת 2020, כוללות הכנסות בסך של 82 מיליוני שקלים חדשים בגין הסדר מוסכם עם המבטחים לסיים הליכים נגזרים. לפרטים נוספים ראה פרק אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק, להלן.

(4) בכל מקום בדוח הדירקטוריון בו מוזכר "רווח נקי" או "הון", הכוונה לרווח הנקי ולהון המיוחסים לבעלי מניות הבנק.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 במרץ 2020

ליום	ליום	ליום	ליום	ליום	
31.3.2019	30.6.2019	30.9.2019	31.12.2019	31.3.2020	
במיליוני	במיליוני	במיליוני	במיליוני	במיליוני	
שקלים חדשים שקלים חדשים שקלים חדשים שקלים חדשים					
					מאזן - סעיפים עיקריים
260,011	264,223	267,001	273,244	284,731	סך כל המאזן
196,271	200,728	202,578	204,708	210,230	אשראי לציבור, נטו
48,396	48,700	47,125	51,672	56,385	מזומנים ופיקדונות בבנקים
9,130	8,816	10,566	10,113	8,709	ניירות ערך
1,387	1,375	1,384	1,457	1,437	בניינים וציוד
204,777	205,188	207,832	210,984	223,189	פיקדונות הציבור
27,721	31,596	30,442	33,460	30,237	איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
619	554	673	714	924	פיקדונות מבנקים
15,121	15,740	15,755	16,033	16,371	הון עצמי ⁽¹⁾

ההתפתחות בסעיפי המאזן מצביעה על צמיחה עקבית בפעילות הבנק, כאשר:

- סך כל המאזן ליום 31 במרץ 2020 הסתכם ב-284.7 מיליארדי שקלים חדשים, גידול של 24.7 מיליארדי שקלים חדשים (9.5%) בהשוואה ליום 31 במרץ 2019.
- האשראי לציבור, נטו ליום 31 במרץ 2020 הסתכם ב-210.2 מיליארדי שקלים חדשים, גידול של 14.0 מיליארדי שקלים חדשים (7.1%) בהשוואה ליום 31 במרץ 2019, מזה גידול של 5.5 מיליארד שקלים חדשים ברבעון הראשון של שנת 2020, גידול שהושפע במידה רבה ממשבר הקורונה, ומהצורך הגובר של לקוחות הבנק, בעיקר עסקיים, בניצול קווי אשראי קיימים שעמדו לרשותם ומגידול בהיקף האשראי לדיור.
- פיקדונות הציבור ליום 31 במרץ 2020 הסתכמו ב-223.2 מיליארדי שקלים חדשים, גידול של 18.4 מיליארדי שקלים חדשים (9.0%) בהשוואה ליום 31 במרץ 2019, מזה גידול של 12.2 מיליארד שקלים חדשים ברבעון הראשון של שנת 2020, בעיקר על רקע הסטה בהיקף משמעותי של נכסי לקוחות משוק ההון לפיקדונות בבנק.
- ההון העצמי ליום 31 במרץ 2020 הסתכם ב-16.4 מיליארדי שקלים חדשים, גידול של 1.3 מיליארדי שקלים חדשים (8.3%) בהשוואה ליום 31 במרץ 2019. ראה להלן גם פרק הלימות ההון.

(1) בכל מקום בדוח הדירקטוריון בו מוזכר "רווח נקי" או "הון", הכוונה לרווח הנקי ולהון המיוחסים לבעלי מניות הבנק.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 במרץ 2020

יחסים פיננסיים עיקריים (באחוזים)

2019 שנתי	2019 רבעון 1	2019 רבעון 2	2019 רבעון 3	2019 רבעון 4	2020 רבעון 1	
11.9	11.3	15.8	11.1	11.5	9.1	מדדי ביצוע עיקריים
1.17	1.06	1.48	1.06	1.09	0.86	תשואת הרווח הנקי ⁽²⁾⁽⁴⁾
0.70	0.63	0.88	0.64	0.65	0.51	תשואת הרווח הנקי לנכסי סיכון ⁽³⁾⁽²⁾⁽⁴⁾
103.1	104.3	102.2	102.6	103.1	106.2	תשואה לנכסים ממוצעים ⁽²⁾
10.14	10.12	10.23	10.13	10.14	9.89	פיקדונות הציבור לאשראי לציבור, נטו
5.55	5.54	5.67	5.62	5.55	5.40	יחס הון עצמי רוברד 1 לרכיבי סיכון
121	120	118	122	121	117	יחס המינוף ⁽⁴⁾
2.76	2.65	3.13	2.68	2.72	2.81	יחס כיסוי הנזילות (רבעוני) ⁽⁵⁾
54.6	58.1	49.9	56.7	54.5	52.4	יחס הכנסות לנכסים ממוצעים ⁽²⁾
7.86	1.73	2.46	1.80	1.88	1.52	יחס יעילות - הוצאות תפעוליות לסך ההכנסות
						Cost Income Ratio ⁽⁶⁾
						רווח נקי בסיסי למניה (בשקלים חדשים)
						מדדי איכות אשראי עיקריים
0.82	0.80	0.80	0.81	0.82	0.91	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי מתוך האשראי לציבור
1.36	1.25	1.28	1.29	1.36	1.41	שיעור חובות פגומים או חובות בפגור של 90 ימים או יותר מתוך האשראי לציבור
0.18	0.15	0.20	0.14	0.23	0.66	הוצאות בגין הפסדי אשראי לתקופה לסך האשראי לציבור, נטו ⁽²⁾
0.11	0.14	0.13	0.07	0.12	0.16	שיעור מחיקות חשבונאיות נטו מאשראי ממוצע לציבור ⁽²⁾
						נתונים נוספים
92.00	74.60	82.00	86.40	92.00	66.23	מחיר מניה (בשקלים חדשים) בתום הרבעון
178	-	-	167 ⁽⁸⁾	72	75	דיבידנד למניה (באגורות) ⁽⁷⁾
2.02	1.92	2.38	1.84	2.02	1.95	יחס הכנסות ריבית, נטו לנכסים ממוצעים ⁽²⁾
0.58	0.59	0.57	0.58	0.58	0.61	יחס עמלות לנכסים ממוצעים ⁽²⁾

היחסים הפיננסיים מצביעים כי:

- תשואת הרווח הנקי מפעילות שוטפת ברבעון הראשון הינה 7.7% (תשואת הרווח הנקי המדווח היא 9.1%), לעומת תשואה של 11.3% ברבעון המקביל אשתקד. הירידה בתשואה על ההון נובעת מהגידול המשמעותי בהוצאות הפסדי האשראי לאור משבר הקורונה, וירידת הריבית בארצות הברית, ומקוזזת כנגד גידול בהיקף האשראי, הפיקדונות והעמלות בשל משבר הקורונה.
 - יחס הון עצמי רוברד 1 לרכיבי סיכון ירד לשיעור של 9.89%, בהשוואה ליחס המזערי לו מחויב הבנק, בשיעור של 8.82%. הירידה נובעת מעלייה בהיקף האשראי שניתן ללקוחות, ומהירידה ברווח הנקי לרבעון הראשון של 2020, כאמור לעיל. זאת, בהלימה לציפייה הפיקוחית בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 250, מיום 31 במרץ 2020, על פעילות הבנק בשעת המשבר ולהקלה שניתנה בעקבות המשבר, בדרישת ההון המינימאלית מהתאגידים הבנקאיים. לפרטים, ראה פרק אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק להלן.
 - יחס היעילות מפעילות שוטפת (בנטרול הכנסות בגין הסדר מוסכם עם המבטחים לסיום הליכים נגזרים כאמור לעיל), ברבעון הראשון של שנת 2020, הגיע ל-54.7% (יחס היעילות המדווח הינו 52.4%). זאת לאור הגידול בהכנסות מפעילות שוטפת ושמירה על רמת ההוצאות.
- סעיפי רווח והפסד, סעיפי המאזן והיחסים הפיננסיים השונים מנותחים באופן מפורט בדוח הדירקטוריון וההנהלה לפי העניין, בפרק "הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי", ובפרק "סקירת הסיכונים".

(1) בכל מקום בדוח הדירקטוריון בו מוזכר "רווח נקי" או "הון", הכוונה לרווח הנקי ולהון המיוחסים לבעלי מניות הבנק.

(2) מחושב על בסיס שנתי.

(3) רווח נקי לסך נכסי הסיכון הממוצעים.

(4) יחס המינוף (Leverage Ratio) - היחס בין הון רוברד 1 (לפי כללי באזל) לסך החשיפות. יחס זה מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218.

(5) יחס כיסוי הנזילות (Liquidity Coverage Ratio) - סך הנכסים הנזילים באיכות גבוהה לתזרים המזומנים היוצא נטו. יחס זה מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221, במונחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות יומיות במשך הרבעון המדווח.

(6) סך ההוצאות התפעוליות והאחרות לסך כלל ההכנסות התפעוליות והמימוניות לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי.

(7) שיעור הדיבידנד למניה מחושב לפי סכום הדיבידנד שחולק בפועל בתקופה המדווחת.

(8) ברבעון השני של שנת 2019 הוכרז דיבידנד בגין רווחי המחצית הראשונה של שנת 2019.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 במרץ 2020

סיכונים עיקריים

במסגרת תהליך למיפוי הסיכונים של הבנק נקבעה רשימה של סיכונים שהעיקריים בהם: סיכון אשראי (ורכזויות אשראי), סיכון שוק, סיכון ריבית (בפרט סיכון הריבית בתיק הבנקאי), סיכון נזילות, סיכון תפעולי, לרבות סיכון אבטחת מידע וסייבר, סיכון טכנולוגי המידע וסיכון משפטי, סיכון ציות ורגולציה, סיכון חוצה גבולות והלבנת הון, סיכון מוניטין וסיכון אסטרטגי-עסקי. הבנק בוחן באופן שוטף את מיפוי הסיכונים על מנת לוודא שהוא מקיף את כלל פעילות העסקית, תנאי השוק ודרישות הרגולציה. לפרטים נוספים ראה פרק סיכונים עיקריים בדוח הדירקטוריון והנהלה לשנת 2019. מידע על התפתחויות בסיכונים לרבות השפעת משבר הקורונה, מוצג בפרק סקירת הסיכונים להלן, וכן בדוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק. ראה להלן עדכונים להערכת פוטנציאל ההשפעה של גורמי הסיכון השונים על קבוצת הבנק, בפרק סקירת הסיכונים.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

בהמשך להנחיית דירקטוריון הבנק את ההנהלה להיערך להכנת תוכנית אסטרטגית חדשה לשנים 2021-2025, ולהבאתה לאישור הדירקטוריון ברבעון השלישי של שנת 2020, כל זאת לאור השגת יעדי התוכנית האסטרטגית הנוכחית כבר בדוחות הכספיים לשנת 2019, הרי שלאור משבר הקורונה, ואי הוודאות השוררת, ידון הדירקטוריון בתוכנית אסטרטגית חדשה לקראת סוף שנת 2020. לפרטים בדבר יעדי הבנק והאסטרטגיה העסקית שלו לשנים 2017-2021, ראה פרק יעדים ואסטרטגיה עסקית בדוח הדירקטוריון והנהלה לשנת 2019.

התפתחויות במבנה ההון

השקעות בהון הבנק ועסקאות במניות

לפרטים בדבר הנפקת מניות במסגרת תוכנית אופציות לעובדים ראה דוח על השינויים בהון העצמי בדוחות הכספיים.

גיוס מקורות הוניים

במסגרת תוכנית העבודה של הבנק, הנקבעת על ידי הדירקטוריון וכוללת יעדים לגידול בתחומי הפעילות השונים, מתבצעת הערכה של השפעת העמידה ביעדים על היקף נכסי הסיכון של הבנק, וכתוצאה מכך על יחס הלימות ההון. בהתאם לכך, נקבעת, במקביל ליעדים העסקיים וליעדי הרווחיות, תוכנית לגיוס מקורות הוניים לצורך שמירה על הלימות ההון, בהתאם להנחיות שקבע הדירקטוריון בדבר הלימות הון.

התפתחויות במקורות המימון

מקורות המימון של הקבוצה כוללים פיקדונות מהציבור ומגופים בנקאיים, הנפקת איגרות חוב לסוגיהן והון עצמי. הקבוצה בוחנת את תמהיל מקורות המימון על בסיס יעדיה העסקיים, בכלל זה יעדי רווחיות, תשואה על ההון, נזילות, הלימות הון ומינוף, בכפוף למגבלות הסטטוטוריות החלות על התאגידים הבנקאיים ובהתאם למצב שוק ההון ותחזיות ההנהלה באשר להתפתחויות בהם.

פיקדונות

הבנק מבחין בין סוגי המקורות השונים לפי תקופת הפיקדון וסוגי לקוחות. הבנק בוחן את מידת הריכוזיות של המפקידים, ובמסגרת זו קבעו הדירקטוריון והנהלה מגבלות וקווים מנחים בתחום סיכון הריכוזיות בהתייחס למפקיד בודד, אמצעים נזילים ביחס למפקידים גדולים/מוסדיים ומבנה המקורות. כמו כן, הוגדרו אינדיקטורים איכותיים וכמותיים למעקב שוטף, האומדים את השינויים בסיכון הריכוזיות, כל זאת כחלק ממערך ניהול סיכונים הנזילות. פיקדונות הציבור בקבוצה ליום 31 במרץ 2020 הסתכמו ב- 223.2 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת כ-211.0 מיליארדי שקלים חדשים בסוף שנת 2019, גידול של 5.8%. פיקדונות הציבור במגזר השקלי הלא צמוד גדלו ברבעון הראשון של שנת 2020 בשיעור של 5.7%, הפיקדונות במגזר הצמוד למדד ללא שינוי משמעותי והפיקדונות במטבע חוץ והצמודים למטבע חוץ גדלו בשיעור של 8.5%. לפרטים, ראה פרק ניתוח ההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון להלן.

גיוס כתבי התחייבות ואגרות חוב מהציבור

הבנק פועל לגיוס מקורות ארוכי טווח באמצעות הנפקות, בין היתר, באמצעות מזרחי טפחות חברה להנפקות בע"מ (להלן: "טפחות הנפקות"), חברה בת בבעלות מלאה של הבנק. במהלך השנים הנפיקה טפחות הנפקות תעודות התחייבות לציבור על פי תשקיפים שפורסמו. לטפחות הנפקות קיים תשקיף מדף שפורסם ביום 4 באוגוסט 2019 (נושא תאריך 5 באוגוסט 2019), להנפקת תעודות התחייבות. בנוסף לפעילות טפחות הנפקות, קיים לבנק עצמו תשקיף מדף שפורסם ביום 3 בדצמבר 2019 (נושא תאריך 4 בדצמבר 2019). במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020 לא בוצעו הנפקות על ידי הבנק או על ידי טפחות הנפקות. נכון למועד הדוחות הכספיים סך איגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים הסתכמו ב-30.2 מיליארדי שקלים חדשים, בהשוואה ל-33.5 מיליארדי שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2019.

מכשירי הון מורכבים

כתבי התחייבות נדחים מותנים מסוג CoCo

כתבי התחייבות נדחים מותנים מסוג CoCo (Contingent Convertibles) הכוללים מנגנון לספיגת הפסדים באמצעות מחיקת קרן (עומדים בתנאי הכשירות של באזל III ומוכרים על ידי הפיקוח על הבנקים כהון רובד 2 של הבנק), ליום 31 במרץ 2020 הסתכמו ב-3.6 מיליארדי שקלים חדשים, בדומה ליום 31 בדצמבר 2019.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 במרץ 2020

מכשירי הון מורכבים אחרים

שטר הון אשר אינו כשיר להכרה כהון הפיקוחי לפי הוראות באזל III ומופחת בהדרגה, ליום 31 במרץ 2020 הסתכם ב-2.0 מיליארדי שקלים חדשים, בדומה ליום 31 בדצמבר 2019.

כתבי התחייבויות אחרים

כתבי התחייבויות נדחים, אשר אינם נחשבים מכשירי הון מורכבים (נכללים בהון רובד 2 לענין שמירת יחס הון מזערי ומופחתים בהדרגה בכפוף להוראות מעבר), ליום 31 מרץ 2020 הסתכמו ב-0.7 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת 1.2 מיליארדי שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2019.

התפתחויות משמעותיות בניהול הפעילות העסקית

התפשטות נגיף הקורונה

משבר הקורונה הפוקד את העולם כולו, ואת ישראל בתוכו, מוביל להשלכות כלכליות, ריאליות ופיננסיות, המשפיעות על פעילות המערכת הבנקאית. לפרטים, לרבות בדבר פעילות הבנק, ראה פרק מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים להלן.

תוספת להסכם עם בעלי מניות בבנק אגוד

בהתאם להחלטת דירקטוריון הבנק מיום 27 בנובמבר 2017, התקשר הבנק בהסכם עם בעלי השליטה של בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן: "אגוד") המחזיקים יחדיו ב-47.63% מהון המניות המונפק והנפרע של אגוד, לרכישת מניות בנק אגוד ומיזוג עם הבנק בדרך של החלפת מניות (להלן: "ההסכם"). כמו כן, עובר למועד ההתקשרות בהסכם, התקבלה הודעתו של בעל מניות נוסף של אגוד, המחזיק (באמצעות נאמנים) במניות אגוד המהוות כ-27.12% מהון המניות המונפק והנפרע של אגוד (להלן: "בעל המניות הנוסף"). על פי ההסכם, כפי שצוין בדוח הדירקטוריון והנהלה לשנת 2017, בכפוף להתקיימות תנאים מתלים שיעקרו מפורט בהסכם, יפרסם הבנק הצעת רכש חליפין מלאה (להלן: "הצעת רכש") לרכישת מניות בנק אגוד ומנגד התחייבו בעלי מניות השליטה וכן בעל מניות הנוסף להיענות להצעת הרכש, שתושלם בכפוף לתנאים המתלים שנקבעו בהסכם.

ביום 30 במאי 2018 התקבלה החלטת מ"מ הממונה על ההגבלים העסקיים להתנגד למיזוג (להלן: "הממונה" ו-"ההחלטה", בהתאמה). ביום 5 באוגוסט 2018 התקשר הבנק עם בעלי המניות בתוספת להסכם (להלן: "תוספת מספר 1"), על פיה הוסכם כי הצדדים וכן אגוד יגישו ערר על ההחלטה. ערר כאמור הוגש ביום 6 בספטמבר 2018. כמו כן, הוסכם כי המועד הקובע המוארך יחול בחלוף 12 חודשים ממועד החתימה על התוספת (להלן: "המועד הקובע המוארך") וכי היה ועד למועד הקובע המוארך יינתן פסק דין לפיו הערר נדחה, או לא יינתן פסק דין בערר, אזי יבוטל ההסכם. ביום 8 ביולי 2019 התקשרו הצדדים להסכם בתוספת מספר 2 להסכם (להלן: "תוספת מספר 2").

ביום 25 בנובמבר 2019 מועד זה הוארך עד ליום 31 בדצמבר 2019 (להלן: "המועד הקובע הנדחה"). עוד נקבע כי לבנק עומדת זכות לביטול ההסכם ככל שעד למועד הקובע המוארך או המועד הקובע הנדחה יחליט דירקטוריון הבנק כי בוצעה על ידי אגוד או שאגוד התקשר בעסקה חריגה (כהגדרת מונח זה בסעיף 1 לחוק החברות, התשנ"ט-1999), וזאת בנוסף על העילות המפורטות בסעיף 5.1 לדיווח המידי מיום 5 באוגוסט 2018. בנוסף, על פי תוספת מספר 2, אם לא תתקבל הסכמת בנק ישראל להארכת תקופת הנאמנות בקשר עם החזקותיו של בעל המניות הנוסף עד למועד הקובע הנדחה, יהיה כל צד זכאי לבטל את ההסכם, כך שלמי מהצדדים, עובדיהם, נושאי משרה, מנהלים, בעלי מניות, או חברות קשורות לא תהייה התחייבות כלשהן הנובעת מההסכם ו/או טענות כנגד הצדדים האחרים להסכם, עובדיהם, יועציהם, נושאי משרה בהם, מנהליהם, בעלי מניותיהם או חברות קשורות.

ביום 28 בנובמבר 2019 התקבל פסק הדין בערר, העררים התקבלו באופן שההחלטה של מ"מ הממונה להתנגד למיזוג בוטלה והעניין הוחזר לממונה על מנת להשלים ההחלטה בנושא האפשרות להצבת תנאים להפגת חשש לפגיעה בתחרות בכל הנוגע לאשראי בתחום היהלומים וכן בהיבט של פעולתו הצפויה של הבנק, אם סך נכסיו המאזניים יתקרב ל-20% מסך הנכסים המאזניים במערכת, עד ליום 31 בדצמבר 2019, ומועד זה הוארך בהסכמה, ובאישור בית המשפט, עד ליום 8 בינואר 2020.

ביום 30 בדצמבר 2019 התקשרו הצדדים להסכם המקורי בתוספת מספר 3 להסכם המקורי, במסגרתה נקבע כי המועד האחרון להתקיימות התנאים לפרסום הצעת הרכש למניות אגוד על ידי הבנק הינו 26 בינואר 2020. כמו כן, התקבלה בבנק הודעת הנאמן המחזיק במניות אגוד עבור בעל המניות הנוסף כי הודעת ההצטרפות תפקע באחד מהמועדים המצוינים בהודעה (להלן: "תוספת מספר 3").

ביום 8 בינואר 2020 התקבלה בבנק החלטת הממונה בדבר הצבת התנאים להפגת חשש לפגיעה בתחרות כאמור, לפיה, הבנק ואגוד לא יעשו מעשה שיש בו משום ביצוע מיזוג, טרם תימכר פעילות האשראי בתחום היהלומים של אגוד או של הבנק ("הפעילות הנמכרת"), באופן סופי ובלתי חוזר. החלטה זו כוללת הוראות ותנאים לגבי רכש הפעילות הנמכרת, ונקבע כי זהותו ותוכן הפעילות הנמכרת יאשרו על ידי הממונה מראש ובכתב. בנוסף, ההחלטה כוללת הוראות ביחס לתקופה שעד להעברת הפעילות הנמכרת לרוכש. באשר לתנאי הנוגע להשלכה של שיעור נכסיו המאזניים של הבנק מכלל המערכת, על פי החלטת הממונה, הבנק ואגוד לא יעשו מעשה שיש בו משום ביצוע מיזוג, אלא אם הדרישה לתוספת בהון עבור בנקים גדולים הקבועה בהוראה זו תחול רק עבור תאגידי בנקאיים שסך נכסיהם המאזניים גבוה מ-24% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית. בנוסף, בהחלטת הממונה פורטו פעולות מסוימות שלא תחשבנה כתחילת ביצוע מיזוג לענין תנאי המיזוג הנ"ל.

ביום 27 בינואר 2020 התקשרו הצדדים להסכם המקורי בתוספת מספר 4 להסכם המקורי, לפיה, בין היתר, יוגש ערר על החלטת הממונה מיום 8 בינואר 2020 לענין התנאים לאישור המיזוג. בנוסף, נקבע כי המועד האחרון להתקיימות התנאים לפרסום הצעת הרכש נדחה ל-31 במאי 2020, וכן "מועד קבלת הערר" (כהגדרתו בדיווח מיום 5 באוגוסט 2018 (מספר אסמכתא: 2018-01-072859)) יהא מועד שיוסכם בין הצדדים, אשר כנגזרת ממנו ייקבעו, בין היתר, "מועד פרסום הצעת הרכש" ו-"מועד הדוחות הקובעים" (להלן: "תוספת מספר 4"). עררים כאמור הוגשו על ידי הבנק, בנק אגוד לישראל בע"מ ועל ידי בעלי השליטה שלו במהלך חודש מאי 2020. הצדדים התקשרו ביום 31 במאי 2020 בתוספת מספר 5 להסכם המקורי (להלן: "תוספת מספר 5"), במסגרתה נקבע, בין היתר, כי המועד האחרון להתקיימות התנאים לפרסום הצעת רכש נדחה ליום 31 באוגוסט 2020. בנוסף, נקבעו בתוספת מספר 5 הוראות דומות לאלו שנקבעו בתוספת מספר 4, כמפורט לעיל. לפרטים נוספים בדבר הסכם עם בעלי המניות בבנק אגוד והתוספת, ראה פרק התפתחויות משמעותיות בניהול הפעילות העסקית בדוח הדירקטוריון והנהלה לשנת 2017, דוח מידי מיום 30 במאי 2018 (מספר אסמכתא: 2018-01-053347), דוח מידי מיום 25 ביוני 2018 (מספר אסמכתא: 2018-01-060643), דוח מידי מיום 5 באוגוסט 2018 (מספר אסמכתא: 2018-01-072859), דוח מידי מיום 8 ביולי 2019 (מספר אסמכתא: 2019-01-070000), דוח מידי מיום 25 בנובמבר 2019 (מספר אסמכתא: 2019-01-101892), דוח מידי מיום 28 בנובמבר 2019 (מספר אסמכתא: 2019-01-103980), דוח מידי מיום 30 בדצמבר 2019 (מספר אסמכתא: 2019-01-115755), דיווח מיום 1 בינואר 2020 (מספר אסמכתא: 2020-01-000351), דיווח מיום 8 בינואר 2020 (מספר אסמכתא: 2020-01-003750) ודיווח מיום 27 בינואר 2020 (מספר אסמכתא: 2020-01-010362).

מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים העומדים בבסיס התוכנית האסטרטגית והמפורטים בה, עלולים שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

התפתחויות משמעותיות בתחום המשאב האנושי והמינהל

התפתחויות ביחסי עבודה

הסכמי עבודה ושכר בחטיבת הטכנולוגיה

ביום 4 בפברואר 2020 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד בין חטיבת הטכנולוגיה של מזרחי טפחות בע"מ לבין הסתדרות העובדים הכללית החדשה וועד עובדי החברה של חטיבת הטכנולוגיה של מזרחי טפחות בע"מ, שבמסגרתו סוכם על החלה בחברה, בהתאם להסכמות שגובשו, של הסכם המנהלים שנחתם בבנק בתאריך 20 בדצמבר 2018 ופסק הבוררות שהתקבל בבנק בתאריך 28 בינואר 2019, וזאת על פי המחויב בהסכמים הקיבוציים של החברה. בכך ניתן מענה לכלל התביעות של ההסתדרות והועד של חברת הטכנולוגיה בנושאים אלו. להסכם שנחתם אין השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק.

התפתחויות משמעותיות במערך טכנולוגיית המידע

לאור ההתפתחויות הקיימות בשוק הפיננסי, גילן של המערכות הקיימות בבנק ומעבר בנק יהב לפלטפורמה חדשה, החל הבנק ברבעון הראשון של שנת 2019 בפרויקט להחלפת מערכת הליבה של שוק ההון של הבנק על בסיס פלטפורמה חדשה. הפרויקט מתקדם ומצוי בשלב האפיון המפורט. כמו כן, לאחרונה החל פרויקט משמעותי נוסף שעניינו החלפת מערכת ה-CRM במטרה להעצים את השירות האישי לכל לקוח. הפרויקט החל ברבעון הרביעי של שנת 2019. לפרטים בדבר השפעת התפשטות נגיף הקורונה על מערך טכנולוגיית המידע ראה פרק אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק לעיל.

התפתחויות בפריסה הגיאוגרפית הבינלאומית

לאור משבר הקורונה, פועלות שלוחות חוץ לארץ במתכונת עבודה בהיקף מצומצם, וזאת על מנת להמשיך ולספק את השירותים הנדרשים ללקוחות. הסניפים מנטרים בצורה הדוקה את הלקוחות בסיכון. השלוחות נמצאות בקשר עם הרגולטורים המקומיים ופועלות על פי ההנחיות המתקבלות מהם.

נושאים נוספים

סיום כהונת המנהל הכללי

ביום 19 בפברואר 2020 הודיע המנהל הכללי של הבנק, מר אלדד פרשר, לדירקטוריון, כי בכוונתו לסיים בחודשים בקרובים את כהונתו. ביום 24 בפברואר 2020 מינה דירקטוריון הבנק ועדת דירקטוריון לאיתור מועמדים לתפקיד המנהל הכללי של הבנק, בראשות יושב ראש הדירקטוריון, מר משה וידמן. המלצות הועדה תובאנה בפני הדירקטוריון לצורך קבלת החלטה בעניין מינוי המנהל הכללי הבא של הבנק. מועד סיום הכהונה של מר אלדד פרשר טרם נקבע.

לפרטים נוספים ראה דיווחים מיום 19 בפברואר 2020 (מספר אסמכתא: 2020-01-017268) ומיום 24 בפברואר 2020 (מספר אסמכתא: 2020-01-018846).

הליכים משפטיים

לשינויים מהותיים בהליכים משפטיים שהבנק צד להם ראה ביאור 10 ב.4(2) לדוחות הכספיים.

הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי

פרק זה כולל תיאור של מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים הנוגעים לתוצאות ולמצב העסקי, לרבות ניתוח ההתפתחות בהכנסות, בהוצאות וברווחים. כמו כן, מתוארות תוצאות מגזרי הפעילות הפיקוחיים של הבנק, ותוצאות הפעילות בהחזקה בחברות עיקריות.

מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים

אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק

תוספת להסכם עם בעלי מניות בבנק אגוד

לפרטים בדבר תוספת להסכם עם בעלי מניות בבנק אגוד ראה התפתחויות משמעותיות בניהול הפעילות העסקית, לעיל.

השפעות התפשטות נגיף הקורונה

משבר הקורונה הפוקד את העולם כולו, ואת ישראל בתוכו, מוביל להשלכות כלכליות, ריאליות ופיננסיות, תוך ירידה חדה בהיקף הפעילות המשקית, עלייה משמעותית בשיעור הבלתי מועסקים ותנודתיות חריפה בשווקים הפיננסיים. חודש מרץ התאפיין בירידות שערים חדות בבורסה לניירות ערך תוך תנודתיות קיצונית. הירידות החדות בשווקים הפיננסיים הובילו למימוש ניירות ערך מצד משקי הבית ולפדיונות כבדים בעיקר בשוק קרנות הנאמנות.

כחלק מההתמודדות הבנק עם התפשטות נגיף הקורונה, הועלתה רמת הכוננות בבנק, כונס חדר מצב מורחב בכדי לקבוע עקרונות עבודה, והוקם פורום "קורונה" לניהול הפעילות השוטפת במצב זה בהשתתפות הגורמים הרלוונטיים לתפעול האירוע. דירקטוריון הבנק, ועדותיו והנהלת הבנק, מקיימים דיונים תכופים מהרגיל, על מנת לתת מענה לנושאים הקשורים במשבר, ולבחון באופן רציף את השלכותיו.

בהתאם להנחיות החירום, עבר הבנק לעבודה במתכונת מצומצמת, תוך שמירה על המשכיות הפעילות השוטפת של הבנק. במהלך תקופת המשבר פעלו יחידות הבנק במתכונת מפוצלת במטרה לשמור על רציפות תפקודית של שירותים חיוניים, וחלק מהעובדים עברו לעבודה מרחוק באמצעות התשתית הטכנולוגית שבידי הבנק. חלק מהעובדים יצאו לחופשה בתשלום לתקופה מוגבלת, הבנק לא הוציא עובדים לחופשה ללא תשלום.

לאורך כל התקופה פעל הבנק להבטיח המשכיות במתן השירות ללקוחות, הן באמצעות הבנקאים בסניפים, הן באמצעות מרכזי הבנקאות, והן באמצעות מגוון הערוצים הישירים האחרים שמפעיל הבנק. על מנת לאפשר את המשך פעילות הסניפים, בוצעו פעולות וחולקו אמצעים במטרה לשפר את המיגון, הן ציוד אישי (מסכות, אמצעי חיטוי), והן מחיצות ואמצעי הפרדה לצורך צמצום החשיפה בין העובדים ועם הלקוחות. הבנק הגדיר סניפים ייעודיים שהיו פתוחים לקבלת קהל, בעוד ששאר הסניפים קיבלו קהל רק בתאום מראש. אנשים עם מוגבלות, קשישים ומקבלי קצבאות קיבלו שירות פרונטלי גם בסניפים שלא היו פתוחים לקהל.

יחידות העסקיות נמצאות בקשר הדוק ושוטף עם הלקוחות, כדי לאמוד את מצבם העסקי ואת השלכות המשבר עליהם, במטרה לסייע למגזר העסקי בהתמודדות עם הקשיים והאתגרים הנובעים מהמשבר, תוך שמירה על איזונים ומזעור סיכויי האשראי. במהלך הרבעון פרסם בנק ישראל שורה של הנחיות, הקלות, והתאמות להוראת ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה (הוראת שעה). הבנק מיישם הקלות והנחיות אלו, ופועל למתן מענה עסקי הולם ללקוחותיו בתחומים שונים בעת הזו, תוך בחינה שוטפת של השלכות הפעילויות על ניהול הסיכונים.

במקביל לפעולות שנקט הבנק במטרה להמשיך במתן שירות ללקוחותיו, ניתן דגש מיוחד להשלכות אפשריות של המשבר על ניהול הסיכונים של הבנק. סיכון האשראי מנוטר באופן הדוק, באמצעות פורומים בראשות המנהל הכללי ובראשות מנהל סיכון האשראי, ותוך קיום הערכות מצב חטיבתיות דו שבועיות, ניטור פרטני של ענפי משק בעלי חשיפה גבוהה למשבר, וניטור שוטף של מדדים מרכזיים ולקוחות ספציפיים בעלי רגישות מיוחדת להשלכות המשבר. ביתר הסיכונים נמשך ניהול השוטף, תוך שימת דגש לאפשרות של השלכות נוספות למשבר, אם התיינה. לאורך כל תקופת המשבר, נמשכה כסדרה פעילות היחידות והמערכות הקשורות בדיווח הכספי, וכן הבקורות על גילוי ועל הבקרה הפנימיות על דיווח כספי. לפרטים בדבר הצעדים והתהליכים שנוקט הבנק לניטור וניהול הסיכונים השונים לאור השפעות המשבר, ראה פרק ניהול הסיכונים להלן.

היערכות הבנק לאירוע הקורונה ומתן מענה שוטף לצרכים תפעוליים, כללה עלויות בגין רכש טכנולוגי, שדרוג מערכת גישה מרחוק, פיצול יחידות, וכן עלויות לוגיסטיות עבור רכש אמצעי חיטוי ומיגון, שלא השפיעו באופן משמעותי על הוצאות הבנק.

בתחילת חודש מאי 2020, בד בבד עם צמצום המגבלות וחזרה הדרגתית של המשק לשגרה, חזרו הסניפים ויחידות הבנק השונות לפעילות מלאה במתכונת המותאמת להנחיות משרד הבריאות ובנק ישראל, לרבות קבלת קהל ומתן שירות בנקאי בכלל הסניפים.

הלימות הון וחלוקת דיבידנד

ביום 31 במרץ 2020 פורסמה הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 250 בעניין "התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה (הוראת שעה)", במסגרתה, הפחיתה המפקחת על הבנקים את יחסי ההון המזעריים שהבנקים נדרשים לעמוד בהם במהלך העסקים הרגיל, בנקודת אחוז אחת, כל עוד הוראת השעה בתוקף. זאת, תוך ציפייה כי הבנקים יעשו שימוש בעודפי ההון, אגב הפחתת דרישות ההון, כדי לתמוך בפעילות הכלכלית במשק, לטובת הגדלת האשראי ולתמיכה במשקי הבית והמגזר העסקי, ולא לצורך מטרות אחרות, לרבות חלוקת דיבידנד ורכישה עצמית של מניות, כל עוד הוראת השעה בתוקף. ביום 27 באפריל 2020 פורסם עדכון נוסף להוראה 250, לפיו דרישת ההון הנוספת בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיוור, לא תחול על הלוואות לדיוור אשר יועמדו בתקופת המשבר. כפועל יוצא מכך, יחס הון עצמי רובד 1 של הבנק לנכסי הסיכון, בצירוף דרישת ההון הנוספת בשיעור 1% מיתרת ההלוואות לדיוור, ליום 31 במרץ 2020, לא יפחת משיעור של 8.82% יחס ההון הכולל לא יפחת משיעור של 12.32% (אליהם יתווספו שולי ביטחון נאותים), עוד צוין, כי הבנקים מתבקשים לבחון מחדש את מדיניות חלוקת הדיבידנד והתוכנית לרכישה עצמית של מניות, על רקע משבר הקורונה ואי הוודאות הנובעת מהתפתחות המשבר (ובכלל זה, לאור התחזיות המאקרו כלכליות שעודכנו בחדות כלפי מטה והירידות החדות בשווקים הפיננסיים), וכי נכון להימנע מחלוקת דיבידנד (לרבות רכישה עצמית של מניות) כל עוד הוראת השעה בתוקף.

בהמשך לכך, ביום 13 באפריל 2020, החליט הדירקטוריון כי הבנק יימנע מחלוקת דיבידנד (לרבות רכישה עצמית של מניות הבנק), כל עוד הוראת השעה בתוקף; זאת, בין היתר, לאור עמדת המפקחת על הבנקים, כאמור לעיל, ובשים לב לאמור לעיל ובכלל זאת לאי הוודאות בדבר השלכות משבר הקורונה על הבנק כמפורט לעיל.

דוח הדייקטוריון וההנהלה

ליום 31 במרץ 2020

הפרשה להפסדי אשראי

ההפרשה להפסדי אשראי שנכללה בדוחות כספיים אלה כוללת אומדן בגין השפעת משבר הקורונה, שבא לידי ביטוי בעיקר בגידול בהפרשה הקבוצתית.

בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, מיישם הבנק שיטת מדידה של ההפרשה הקבוצתית אשר מביאה בחשבון הן את שיעור הפסדי העבר, החל משנת 2011, והן את ההתאמות בגין הגורמים הסיבתיים הרלבנטיים. גורמים אלה כוללים בין היתר: מגמות בהיקפי אשראי בכל ענף ותנאים ענפיים, נתונים מאקרו כלכליים, הערכת איכות כללית של האשראי לענפי משק, שינויים בנפח ומגמה של יתרות בפיגור, שינויים במדיניות הבנק למתן אשראי ועוד.

ביום 21 באפריל 2020 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר הכולל דגשים לדוחות לציבור לרבעון הראשון לשנת 2020. בחוזר הודגש, בין היתר, כי על התאגידים הבנקאיים לוודא כי דוחותיהם לציבור לרבעון הראשון של שנת 2020 משקפים את ההשפעות העיקריות של אירוע נגיף הקורונה, וכי ההפרשות להפסדי אשראי נערכו באופן שמרני וזהיר. החוזר מצייין כי הפיקוח על הבנקים ער לכך שבבסיבות הקיימות קיימת רמה גבוהה של אי ודאות, אשר מחייבת תאגיד בנקאי להפעיל שיקול דעת משמעותי, וקובע כי יש לעדכן את ההתאמות האיכותיות בחישוב ההפרשה, ולהגדיל את הסכומים שנכללים בהפרשה להפסדי אשראי. לאורך זמן, ככל שיעמוד לרשות הבנק מידע נוסף, יעודכנו אומדני ההשפעה בהתאם.

לאור זאת, במסגרת החישוב שתוצאותיו נכללות בדוחות כספיים אלה, הובאו בחשבון אינדיקטורים שונים, שהשפיעו על רכיבי המודל בהתאם לשיעור הגידול באינדיקטור. האינדיקטורים כוללים בין היתר את שיעור ירידת דירוגי הלווים בענפים השונים, שיעור הגידול בהיקף ההלוואות בתנאים ייחודיים למשבר הקורונה (דחיית תשלומים, הלוואות בערבות מדינה), וכן הגידול בשיעורי האבטלה והירידה בצמיחה בהתאם לתחזית בנק ישראל. בנוסף, דורגו ענפי המשק בהתאם לחומרת הפגיעה בגין משבר הקורונה, ובכלל ענף נכללה בהתאם תוספת בגין הסיכון הענפי. שיעור ההפרשה על פי המודל ימשיך להתעדכן באופן שוטף בהתאם לאינדיקטורים השונים: במקרה של חמרה נוספת השיעור צפוי לגדול, ובמקרה של שיפור, יקטן שיעור ההפרשה בהתאם.

בענף הדירי מחושבת ההפרשה לפי נוסחת "עומק הפיגור" שקבע הפיקוח על הבנקים, וכוללת בנוסף הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי, שבהתאם להוראות יתרה לא תפחת משיעור של 0.35%. מיתרת ההלוואות האמורות למועד הדיווח. מטעמי שמרנות, ולאור היקף ההלוואות שאושרה להם דחייה בתשלומים השוטפים, נוסף בדוחות כספיים אלה רכיב איכותי נוסף, שחושב בהתאם לתחשיב פס ו-LGD על יתרת ההלוואות שאושרה בהן דחיית תשלומים, הנמצאות בקבוצות הדירוג הנמוכות בתיק האשראי לדירי של הבנק. נציין כי רכיב זה יותאם בעתיד בהתאם להתפתחויות.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי לרבעון הראשון של שנת 2020 מסתכמות ב-345 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 76 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול של 269 מיליוני שקלים חדשים. עיקר הגידול נובע מעלייה בהפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין חובות שזוהו כבעייתיים, ומיישום מתודולוגיה להגדלת ההפרשה הקבוצתית בגין יתרות האשראי המסחרי והאשראי לדירי, המתבססת בין היתר על מצב המשק למועד הדוחות הכספיים, לרבות שיעורי האבטלה והצמיחה. לפרטים נוספים בדבר ההפרשה להפסדי אשראי שנכללה בדוחות כספיים אלה, ראה להלן בניתוח ההתפתחויות בהכנסות ובהוצאות, וכן בביאורים 6 ו-13 לדוחות הכספיים.

ההפרשה האיכותית מתבססת על שיקול דעת ואומדן שנערך בתנאי חוסר-ודאות, ותיבחן באופן שוטף בהתאם להתפתחות האינדיקטורים השונים. מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן ביחד: "הנחות") שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

להלן נתונים עדכניים בדבר פעילות הבנק לסיוע ללקוחות על רקע משבר הקורונה (במיליוני שקלים חדשים):

ליום 22 במאי 2020 (בלתי מבוקר)

מספר הבקשות שאושרו לדחיית תשלומים	מספר הבקשות שאושרו לדחיית תשלומים	מספר הבקשות שאושרו לדחיית תשלומים	מספר הבקשות שאושרו לדחיית תשלומים	מספר הבקשות שאושרו לדחיית תשלומים
מספר הבקשות שאושרו לדחיית תשלומים	מספר הבקשות שאושרו לדחיית תשלומים	מספר הבקשות שאושרו לדחיית תשלומים	מספר הבקשות שאושרו לדחיית תשלומים	מספר הבקשות שאושרו לדחיית תשלומים
58,115	15,660	12,226	326	86,327
39,575	918	3,466	1,535	45,494
-	-	1,325	270	1,595

ליום 31 במרץ 2020 (בלתי מבוקר)

מספר הבקשות שאושרו לדחיית תשלומים	מספר הבקשות שאושרו לדחיית תשלומים	מספר הבקשות שאושרו לדחיית תשלומים	מספר הבקשות שאושרו לדחיית תשלומים	מספר הבקשות שאושרו לדחיית תשלומים
מספר הבקשות שאושרו לדחיית תשלומים	מספר הבקשות שאושרו לדחיית תשלומים	מספר הבקשות שאושרו לדחיית תשלומים	מספר הבקשות שאושרו לדחיית תשלומים	מספר הבקשות שאושרו לדחיית תשלומים
42,812	6,654	4,629	139	54,234
29,338	437	1,725	481	31,981
-	-	31	-	31

(1) נכון ליום 22 במאי 2020, אישר הבנק במסגרת הקרנות בערבות המדינה לעסקים קטנים ובינוניים הלוואות בסך העולה על 2.4 מיליארד שקלים חדשים, סכום המהווה למעלה מ-80% מתוך היקף ההלוואות שרשאי היה הבנק להעמיד במסגרת הקרן.

אימוץ המלצות ועדת התביעה הבלתי תלויה לבחינת התנהלות קבוצת הבנק עם לקוחותיה האמריקאים בענייני מיסוי

ביום 27 במרץ 2019 החליט דירקטוריון הבנק על הקמת ועדה בלתי תלויה (להלן: "הוועדה"), לבחינת היבטים מסוימים העולים מהסדר ה-PSA (להלן: "ההסדר"), עליו חתם הבנק עם משרד המשפטים בארצות הברית בקשר עם עסקי קבוצת הבנק עם לקוחותיה האמריקאים בשנים 2012-2002.

ביום 31 במרץ 2020 אימץ דירקטוריון הבנק את המלצות הוועדה בדבר אי נקיטת הליכים משפטיים כנגד נושאי משרה וגורמים אחרים בבנק ובדבר אי הסקת מסקנות אישיות בקשר לאירועים נשוא ההסדר, וכן להתקשר עם חברות הביטוח, שהנפיקו פוליסת ביטוח דירקטורים ונושאי משרה בבנק, בהסכם פשרה לתשלום סכום של 23 מיליון דולר, בכפוף לאישורו של בית המשפט המחוזי תל אביב יפו. סכום זה מוכר כהכנסה ברבעון הראשון של שנת 2020.

ביום 18 במאי 2020 דן דירקטוריון הבנק בדוח משלים שהוגש לו על ידי הוועדה שעניינו בחינת התהליכים הניהוליים והבקורות, לרבות בהיבט הממשל התאגידי, הקשורים באירועים נשוא ההסדר, והחליט כי ועדת הביקורת תבחן את המלצות הוועדה ותגבש את המלצותיה בעניין.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 במרץ 2020

הסביבה הכללית והשפעת גורמים חיצוניים על קבוצת הבנק

התפתחויות עיקריות בענף הבנקאות בארץ ובעולם

למידע נרחב בדבר מגמות של השנים האחרונות בענף הבנקאות בארץ ובעולם ראה פרק הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי בדוח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2019.

התפתחויות במשק בישראל ובכלכלה העולמית ברבעון הראשון של שנת 2020

המשק בישראל

התפתחויות ריאליות

התפשטות מגפת נגיף הקורונה בעולם החל מתחילת שנת 2020 הובילה ממשלות ברחבי העולם ובישראל לנקוט בצעדי סגר וריחוק חברתי במאמץ לבלום את התפשטות הנגיף. כתוצאה מכך, נוצר משבר כלכלי גלובלי שבא לידי ביטוי בשיתוק של מגזרים נרחבים בכלכלה העולמית והישראלית, תוך נסיקה של מספר העובדים שהוצאו לחופשה ללא תשלום. בשווקי ההון חלה ירידה חדה בשערי המניות ובמחירי אגרות החוב הקונצרניות, אם כי מסוף חודש מרץ חלה התאוששות מסוימת.

המשבר פגע בצד ההיצע בעקבות הפגיעה בשרשרת הייצור של מוצרים ושירותים רבים ומפגיעה בסחר, אך הביא גם לירידה בצד הביקוש בעקבות הטלת מגבלות על הפעילות הכלכלית. בניסיון לשכך את עוצמת המשבר ממשלות ברחבי העולם נקטו בצעדים פיסקליים, תוך התמקדות בפיצוי עסקים ועובדים הנפגעים מהמשבר והעמדת אשראי בתנאים נוחים למגזר העסקי. מרבית הבנקים המרכזיים הפחיתו את הריביות המוניטריות בחדות ונקטו בצעדי הרחבה מוניטריים ואספקת נזילות לשווקים.

התוצר התכווץ ברבעון הראשון של שנת 2020 בשיעור שנתי של 7.1%, לעומת צמיחה בשיעור של 4.6% ברבעון הקודם, ושל 3.5% בשנת 2019 כולה. התוצר הושפע ברבעון הראשון מהסעיפים הבאים: ירידה חדה בצריכה הפרטית (למעט בסעיפי הדיור ומוצרי המזון), ירידה בהשקעה בנכסים קבועים, וירידה ביצוא השירותים בשל התכווצות ביצוא שירותי תיירות. מנגד, חל גידול ביצוא הסחורות. היבוא התכווץ בשיעור חד, ומיתן את ההתכווצות בתוצר.

ההאטה בפעילות הכלכלית בישראל החלה ניכרת בחודש פברואר, בו המדד המשולב של בנק ישראל צמח בשיעור של 0.1%, ובחודש מרץ הוא התכווץ בשיעור של 0.1%. במהלך הרבעון הראשון של השנה עלה המדד המשולב בשיעור שנתי של 1.0% בלבד, לעומת עלייה של 3.4% בשנת 2019, ו-3.6% בשנת 2018. שיעור דורשי העבודה בישראל זינק בחדות בחודש אפריל, עד שהגיע לרמת שיא של כ-1.15 מיליון, שהם כ-28% מכח העבודה.

על פי תחזית הטיבת המחקר בבנק ישראל מחודש מאי, התוצר בישראל צפוי להתכווץ בשיעור של 4.5% בשנת 2020 ולהתאושש בשנת 2021 עם צמיחה בשיעור של 6.8%.

אינפלציה ושערי חליפין

במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020 ירד מדד המחירים לצרכן בשיעור של 0.1%, לעומת עלייה בשיעור של 0.5% ברבעון המקביל אשתקד. המדד הושפע בעיקר מהוזלה בסעיפי ההלבשה וההנעלה, והתחבורה והתקשורת, אשר מיתנו את המדד הכללי בשיעור של 0.3%. מנגד, חלה התייקרות בסעיפי הדיור והפירות והירקות, אשר תרמו 0.2% למדד הכללי.

להלן פרטים על שערי החליפין היציגים ושיעור השינוי בהם:

שיעור השינוי (באחוזים)	31 בדצמבר 2019	31 במרץ 2020
שער החליפין של דולר של ארצות הברית (בשקלים חדשים)	3.456	3.565
אירו (בשקלים חדשים)	3.878	3.900

שער החליפין של:

דולר של ארצות הברית (בשקלים חדשים)

אירו (בשקלים חדשים)

ביום 22 במאי 2020 עמד שער החליפין של השקל מול הדולר על 3.529 - ייסוף של 1.0% מיום 31 במרץ 2020. שער החליפין של השקל מול האירו עמד באותו היום על 3.846 ייסוף של 1.4% מיום 31 במרץ 2020.

מדיניות מוניטרית

על מנת לתמוך בנזילות בשווקים ולהקל על תנאי האשראי במשק, בנק ישראל הפחית בחודש אפריל את הריבית המוניטרית מרמה של 0.25% לרמה של 0.1%. בנוסף, הפעיל בנק ישראל כלים מוניטריים רבים, ביניהם: תוכנית לרכישת אגרות חוב ממשלתיות בסך 50 מיליארדי שקלים חדשים, והזרמת נזילות לשוק ההון באמצעות מכרזי החלף שקל-דולר, ונקיטת צעדים להגדלת היצע האשראי, בין היתר, באמצעות הפחתה של דרישות ההון מהבנקים.

מדיניות פיסקלית

ברבעון הראשון של שנת 2020 נרשם בתקציב הממשלה גירעון מצטבר בסך של 13.3 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת גירעון תקציבי מצטבר בסך של 9.3 מיליארדי שקלים חדשים אשתקד. שיעור הגירעון ב-12 החודשים שהסתיימו בחודש מרץ, ביחס לתוצר המקומי הגולמי בשנת 2019 עמד על 4.0%, לעומת שיעור של 3.7% בשנת 2019, ושיעור של 2.9% בשנת 2018. ברבעון הראשון של שנת 2020 נרשם קיטון של 3.7% בהוצאות משרדי הממשלה ביחס לתקופה המקבילה אשתקד. ברבעון הראשון של שנת 2020 ירדה גביית המסים בשיעור נומינאלי של 2.1% לעומת התקופה המקבילה אשתקד, בין היתר, בשל דחיית מועד תשלום מע"מ מחודש מרץ, ושחרור בקצב מואץ של החזרי מס הכנסה במטרה להקל על עסקים בזמן משבר הקורונה. משרד האוצר הכריז על תוכנית כלכלית לתמיכה במשק בסך 80 מיליארדי שקלים חדשים, מתוכם כ-35 מיליארדי שקלים חדשים כהוצאות בתקציב המדינה. התוכנית נועדה להבטיח מתן מענה בריאותי ואזרחי הולם, תמיכה בפיתוח המשק, שמירה על המשכיות עסקית ואספקת בטחון סוציאלי למשקי הבית.

בנייה למגורים ושוק המשכנתאות

על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, הסתכמה הכמות המבוקשת לדירות חדשות (דירות שנמכרו ודירות שנבנו שלא למטרת מכירה) במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020 בכ-11.7 אלף דירות, ירידה של 4.0% לעומת התקופה המקבילה אשתקד, ועלייה של 25.5% לעומת התקופה המקבילה

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 במרץ 2020

בשנת 2018. במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020 ניתנו לציבור הלוואות לדיור בסך של 21.1 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת 15.6 מיליארדי שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, ו-14.3 מיליארדי שקלים חדשים בתקופה המקבילה בשנת 2018, עלייה של 35% ו-48% בהתאמה. על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, מחירי הדיור בבעלות עלו, במהלך 12 החודשים שהסתיימו בחודש מרץ 2020, בשיעור של 4.2%, בהמשך לעלייה בשיעור של 3.4% בשנת 2019 ועלייה של 0.9% בתקופה המקבילה אשתקד.

שוק ההון

המסחר בשווקי המניות בעולם, ברבעון הראשון של שנת 2020, התנהל במגמה שלילית מאוד בהובלת הבורסות בארצות הברית, אירופה ובשוק המניות בארץ במדדים המרכזיים וזאת בשל משבר הקורונה.

להלן השינויים במדדי המניות העיקריים בישראל (באחוזים):

מדד	2020 רבעון ראשון	2019 רבעון רביעי	2019 רבעון שלישי	2019 רבעון שני	2019 רבעון ראשון
תל-אביב 35	(21.0)	4.2	1.1	3.6	5.4
תל-אביב 125	(21.0)	5.5	3.2	4.7	6.4
תל-אביב 90	(21.6)	8.9	9.2	7.1	10.2

מחזור המסחר היומי הממוצע במניות ובניירות ערך המיירים הסתכם ברבעון הראשון של השנה בכ-2.2 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת מחזור ממוצע של 1.5 מיליארדי שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד ומחזור ממוצע של 1.3 מיליארדי שקלים חדשים בשנת 2019.

להלן השינויים במדדי איגרות החוב העיקריים בישראל (באחוזים):

מדד	2020 רבעון ראשון	2019 רבעון רביעי	2019 רבעון שלישי	2019 רבעון שני	2019 רבעון ראשון
אג"ח כללי	(4.5)	1.0	2.6	1.7	3.2
אג"ח ממשלתי צמוד מדד	(3.0)	0.9	3.5	2.1	3.5
אג"ח ממשלתי לא צמודות	(1.1)	0.9	3.5	1.4	2.3
תל בונד 20	(7.1)	(0.1)	2.0	1.9	4.3
תל בונד 40	(6.5)	2.1	1.1	2.1	3.2

כלכלה עולמית

על פי אומדן ראשוני, כלכלת ארצות הברית התכווצה ברבעון הראשון של שנת 2020 בשיעור שנתי של 4.8%, לעומת צמיחה בשיעור של 2.1% ברבעון הקודם, ושל 2.3% בשנת 2019 כולה. זאת, בעקבות התפשטות נגיף הקורונה והטלת מגבלות על הפעילות הכלכלית. מדדי מנהלי הרכש רשמו ירידות לערכי שפל היסטוריים, הן בענפי השירותים והן בענפי התעשייה. המשק האמריקאי איבד משרות רבות, ושיעור האבטלה עלה בחודש אפריל השנה בחדות לרמה של 14.7%. ה-FED הוריד את הריבית בחודש מרץ בשתי פעימות חירום מרמה של 1.75%-1.5% עד לרמה של 0.25%-0.0% במטרה לתמוך בכלכלה האמריקאית. בנוסף, ה-FED הכריז כי יפעל בכל הכלים העומדים לרשותו וימשיך לרכוש איגרות חוב "בכל סכום שיידרש" לשמירה על תפקוד השוק.

התוצר בגוש האירו התכווץ ברבעון הראשון של שנת 2020 בשיעור של 3.2% על פי האומדן השני, לעומת צמיחה בשיעור שנתי של 1.0% ברבעון הקודם ושל 1.2% בשנת 2019 כולה. מדדי מנהלי הרכש בענפי השירותים ובענפי התעשייה ירדו לרמת שפל, על רקע התפשטות נגיף הקורונה ברחבי היבשת. ה-ECB הותיר את הריבית ברמתה, אך הפעיל תוכנית חירום לרכישת איגרות חוב בהיקף 750 מיליארדי אירו, הרחיב את תוכנית ההלוואות לבנקים, והפחית את דרישות ההון מהבנקים. בחודש ינואר 2020 פרשה בריטניה מהאיחוד האירופי לאחר 47 שנים. מהלך זה מכניס את בריטניה לתקופת מעבר בה היא תיוותר חברה באיחוד הסחר, תוך כדי משא ומתן על הסכמי סחר חדשים.

הכלכלה הסינית התכווצה ברבעון הראשון של שנת 2020 בשיעור שנתי של 6.8%, לאחר צמיחה בקצב של 6.0% ברבעון הקודם, ושל 6.1% בשנת 2019 כולה. מדד הייצור התעשייתי התכווץ ברבעון הראשון של השנה, אך חזר לצמוח בחודש אפריל, עם הסרת המגבלות על הפעילות במדינה. מדד המסחר הקמעונאי התכווץ גם הוא במהלך הרבעון הראשון, אך מתקשה להתאושש. מדדי מנהלי הרכש ירדו בחדות בחודש פברואר השנה עם החלת הסגר על מחוז חובי, אך התאוששו במידה ניכרת בחודשים מרץ-אפריל, אם כי הם נותרו ברמה נמוכה לעומת רמתם טרם המשבר.

להלן השינויים במדדי המניות העיקריים בעולם (באחוזים):

מדד	2020 רבעון ראשון	2019 רבעון רביעי	2019 רבעון שלישי	2019 רבעון שני	2019 רבעון ראשון
דאו ג'ונס	(23.2)	6.0	1.2	2.6	11.2
S&P 500	(20.0)	8.5	1.2	3.8	13.1
נאסד"ק 100	(10.5)	12.7	1.0	4.0	16.6
DAX	(25.0)	9.6	0.2	7.6	9.2
FSTE 100	(24.8)	6.7	(0.2)	2.0	8.2
CAC	(26.5)	0.5	2.5	3.5	13.1
Nikkei	(20.0)	5.0	2.3	0.3	6.0

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 במרץ 2020

סיכונים מובילים ומתפתחים

במסגרת פעילותו נחשף הבנק לשורה של סיכונים המהווים פוטנציאל לפגיעה בתוצאות הפיננסיות שלו ובתדמיתו. במסגרת תהליך למיפוי וזיהוי הסיכונים, בוחן הבנק את הסיכונים המובילים, סיכונים קיימים (או חדשים) העשויים להתממש בשנה הקרובה והינם בעלי פוטנציאל להשפעה מהותית על תוצאותיו הפיננסיות ויציבותו של הבנק, סיכונים כגון: סיכונים אשראי, ריבית ונדילות. כמו כן, מזוהים הסיכונים המתעוררים, סיכונים העשויים להתממש בטווח הארוך יותר וקיימת אי וודאות באשר לאופיים והיקף השפעתם על הבנק. מבין סיכונים אלה ניתן לאפיין סיכונים אבטחת מידע וסייבר, טכנולוגית המידע ומוניטין. כאמור, מיפוי הסיכונים נבחן באופן שוטף כדי לוודא שהוא מקיף את כלל פעילותו העסקית של הבנק, תנאי השוק ודרישות הרגולציה.

לפרטים נוספים הכוללים את ניתוח הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם וסקירה של אופן ניהולם והתפתחותם בתקופה המדווחת לרבות השפעת משבר הקורונה, ראה פרק סקירת הסיכונים להלן, וכן דוח הסיכונים לרבעון הראשון של שנת 2020 ולשנת 2019 המפורטים באתר האינטרנט של הבנק: www.mizrachi-tefahot.co.il < אודות בנק > קשרי משקיעים < מידע כספי.

דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים

רואי החשבון המבקר הפנה את תשומת הלב בדוח הסקירה לאמור בביאור 3.ב10. ביחס לתביעות שהוגשו כנגד הבנק וחברה מאוחדת שלו, לרבות בקשות להכיר בהן כתובענות ייצוגיות.

שינויים במדיניות חשבונאית קריטית ובאומדנים חשבונאיים קריטיים

כמפורט בביאור 1 ב. לדוחות כספיים אלה, ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי מתבססת, בין היתר, על שיעורי הפסד היסטוריים בענפי המשק השונים, ובחלוקה לאשראי בעייתי ולא בעייתי, בטווח של 10 שנים שהסתיימו במועד הדיווח, ומביאה בחשבון את השפעת ההרעה בתנאים המאקרו-כלכליים והפעילות במשק עקב משבר הקורונה, על הלווים בבנק. לפרטים, ראה פרק אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק לעיל.

התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח הכולל האחר

הרווח הנקי של הקבוצה הסתכם ברבעון הראשון של שנת 2020 ב-357 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 404 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, קיטון בשיעור של 11.6%. רווח זה מבטא תשואה על ההון, במונחים שנתיים בשיעור של 9.1%, לעומת תשואה על ההון של 11.3% ברבעון המקביל אשתקד ו-11.9% בשנת 2019 כולה.

הרווח הנקי ברבעון הראשון של השנה כולל הכנסות בסך של 82 מיליוני שקלים חדשים (23 מיליוני דולר ארה"ב) בגין הסדר מוסכם עם המבטחים לסיום הליכים נגזרים. לפרטים נוספים ראה פרק אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק, לעיל.

הרווח הנקי של הקבוצה מפעילות שוטפת (בנטרול ההכנסות מהסדר עם המבטחים כאמור לעיל) הסתכם ברבעון הראשון של שנת 2020 ב-303 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 404 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, קיטון בשיעור של 25.0%. רווח זה מבטא תשואה על ההון, במונחים שנתיים בשיעור של 7.7%, לעומת תשואה על ההון של 11.3% ברבעון המקביל אשתקד ו-11.9% בשנת 2019 כולה.

ניתוח ההתפתחות בהכנסות, בהוצאות וברווח הכולל האחר

הכנסות הריבית, נטו והכנסות המימון שאינן מריבית⁽¹⁾ ברבעון הראשון של שנת 2020, כפי שמוצגות בדוחות כספיים אלה, הסתכמו ב-1,411 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 1,288 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול של 9.5%.

הכנסות הריבית, נטו והכנסות המימון שאינן מריבית⁽¹⁾ מפעילות שוטפת ברבעון הראשון של שנת 2020, כפי שמפורט להלן הסתכמו ב-1,416 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 1,349 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול של 5.0%.

להלן ניתוח התפתחות הכנסות המימון מפעילות שוטפת (במיליוני שקלים חדשים):

	2020 רבעון ראשון	2019 רבעון רביעי	2019 רבעון שלישי	2019 רבעון שני	2019 רבעון ראשון	שיעור השינוי ב- רבעון ראשון 2020 לרבעון ראשון 2019
הכנסות ריבית, נטו	1,347	1,352	1,214	1,543	1,231	
הכנסות מימון שאינן מריבית ⁽¹⁾	64	64	147	89	57	
סך הכנסות מימון	1,411	1,416	1,361	1,632	1,288	9.5
בניכוי:						
השפעת מדד המחירים לצרכן	(83)	(36)	(81)	235	(42)	
הכנסות מגביית ריבית בגין חובות בעייתיים	7	17	6	9	12	
רווחים ממימוש איגרות חוב וניירות ערך זמינים למכירה	28	3	30	1	12	
ורוחים מאיגרות חוב למסחר, נטו	43	44	34	30	(43)	
השפעת רישום חשבונאי של נגזרים לפי שווי הוגן ואחרות ⁽²⁾	(5)	28	(11)	275	(61)	
סך הכל השפעות שאינן מפעילות שוטפת	(5)	28	(11)	275	(61)	
סך הכנסות מימון מפעילות שוטפת	1,416	1,388	1,372	1,357	1,349	5.0

הכנסות המימון מפעילות שוטפת גדלו ברבעון הראשון של השנה בשיעור של 5.0% לעומת הרבעון המקביל אשתקד, על רקע ההשפעה השלילית של ירידת ריבית ה-FED. הגידול נובע בעיקר מעלייה בהיקפי הפעילות באשראי ובפיקדונות, בהלימה לתוכנית האסטרטגית של הבנק, תוך מיקוד במגזרי העסקים הקטנים והבינוניים.

(1) הכנסות מימון שאינן מריבית כוללות השפעת שווי הוגן ואחרות, וכן הוצאה בגין הפרשי הצמדה על נגזרי מדד שההכנסה המקבילה להן נרשמת על פי הכללים החשבונאיים כהכנסת ריבית.

(2) השפעת הרישום החשבונאי של נגזרים לפי שווי הוגן נובעת מההבדל בין הטיפול החשבונאי במכשירים מאזניים הנרשמים בדוח רווח והפסד על בסיס צבירה (ריבית), עמלות פירעון מוקדם, הפרשי הצמדה, והפרשי שער בלבד, לבין נגזרים הנמדדים לפי שווי הוגן. השפעות אחרות כוללות גם את השפעת החיסוי שמבצע הבנק כנגד חשיפת המס בגין השקעות בחוץ לארץ באמצעות העמדת מקורות מימון עודפים כנגד השקעות אלו.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 במרץ 2020

להלן פירוט סך הכנסות המימון לפי מגזרי פעילות פיקוחיים (במיליוני שקלים חדשים):

מגזר פעילות	רבעון ראשון		שיעור השינוי (באחוזים)
	2020	2019	
אנשים פרטיים:			
משקי בית- הלוואות לדיור	459	403	13.9
משקי בית- אחר	337	335	0.6
בנקאות פרטיות	22	22	-
סך הכל אנשים פרטיים	818	760	7.6
פעילות עסקית:			
עסקים קטנים וזעירים	298	280	6.4
עסקים בינוניים	76	68	11.8
עסקים גדולים	134	132	1.5
גופים מוסדיים	29	32	(9.4)
סך הכל פעילות עסקית	537	512	4.9
ניהול פיננסי	11	(41)	-
סך הכל פעילות בישראל	1,366	1,231	11.0
פעילות חוץ לארץ	45	57	(21.1)
סך הכל	1,411	1,288	9.5

להגדרת מגזרי הפעילות הפיקוחיים ולהבדלים בין מגזרי פעילות הפיקוחיים למגזרי הפעילות בהתאם לגישה ההנהלה, ראה פרק מגזרי פעילות פיקוחיים להלן.

להלן היתרות הממוצעות של הנכסים המאזניים נושאי הריבית המיוחסים לפעילות בישראל, במגזרי ההצמדה השונים (במיליוני שקלים חדשים):

מגזר הצמדה	רבעון ראשון		שיעור השינוי (באחוזים)
	2020	2019	
מטבע ישראלי לא צמוד	182,727	165,775	10.2
מטבע ישראלי צמוד למדד	59,426	55,740	6.6
מטבע חוץ (כולל מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ)	11,670	14,531	(19.7)
סך הכל	253,823	236,046	7.5

השינויים ביתרות הממוצעות של הנכסים נושאי הריבית במגזר השקלי נובעים מצמיחת האשראי לציבור. היתרות הממוצעות במטבע חוץ קטנו, בין היתר, על רקע צמצום בהיקף תיק ניירות הערך של הבנק במטבע חוץ, וייסוף בשערי החליפין של המטבעות העיקריים בהשוואה לרבעון המקביל אשתקד.

להלן פערי הריבית (ההפרש בין שיעור הכנסות הריבית על הנכסים ובין שיעור הוצאות הריבית על ההתחייבויות)⁽⁴⁾ על בסיס יתרות ממוצעות⁽²⁾, המיוחסים לפעילות בישראל, במגזרי ההצמדה השונים (באחוזים):

מגזרי הצמדה	רבעון ראשון	
	2020	2019
מטבע ישראלי לא צמוד	2.20	2.15
מטבע ישראלי צמוד למדד	1.51	1.10
מטבע חוץ	0.96	0.79
סך הכל	1.86	1.72

(1) שיעורי ההכנסה וההוצאה חושבו ביחס לנכסים ולהתחייבויות הנושאים ריבית.

(2) יתרות ממוצעות לפני ניכוי הפרשה בגין הפסדי אשראי.

שינויים בפערי הריבית:

במגזר השקלי הלא צמוד ובמגזר השקלי הצמוד למדד חלה עלייה במרווחי המימון בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. במגזר מטבע חוץ, חלה עלייה בפער הריבית, בעיקר בשל שינוי בתמהיל תיק איגרות החוב במטבע חוץ, תוך מעבר מאיגרות חוב של ממשלת ארצות הברית ושל מוסדות פיננסיים להשקעה באיגרות חוב של ממשלת ישראל. פילוח פערי הריבית בחתכים שונים (סוג פעילות, מגזרי הצמדה וניתוח כמות ומחיר), מידע נוסף על נכסים והתחייבויות שאינם נושאים ריבית ומידע על פעילות מחוץ לישראל נכללים במסגרת נספחים לדוחות הרבעוניים - "שיעורי הכנסות והוצאות ריבית".

ההוצאות בגין הפסדי האשראי בקבוצה הסתכמו ברבעון הראשון של שנת 2020 ב-345 מיליוני שקלים חדשים, שיעור של 0.66% (על בסיס שנתי), מסך האשראי לציבור, נטו, לעומת 76 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, שיעור של 0.15% (על בסיס שנתי), מסך האשראי לציבור, נטו.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 במרץ 2020

הכנסות מימון שאינן מריבית הסתכמו ברבעון הראשון של שנת 2020 ב-64 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 57 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד.

בסעיף זה נכללות, בין היתר, השפעות שווי הווגן, רווחים (הפסדים) מפעילות באיגרות חוב וניירות ערך, וכן הפרשי הצמדה על נגזרי מדד והשפעת צבירת הריבית (ערך הזמן) הגלומה בנכסים נגזרים, שההכנסה (הוצאה) המקבילה להן נרשמת על פי הכללים החשבונאיים בסעיף הכנסות מריבית. ראה ניתוח הכנסות המימון מפעילות שוטפת לעיל.

ההכנסות מעמלות הסתכמו ברבעון הראשון של שנת 2020 ב-424 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 383 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של 10.7%, הנובע, בין היתר, מגידול בהכנסות מעמלות ניירות ערך ומהמרות מטבע חוץ, כתוצאה מגידול משמעותי בנפח הפעילות, בעיקר בחודש מרץ, עם תחילת משבר הקורונה.

ההכנסות האחרות הסתכמו ברבעון הראשון של שנת 2020 ב-105 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 26 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד. ההכנסות האחרות, ברבעון הראשון של שנת 2020, כוללות הכנסות בסך 82 מיליוני שקלים חדשים בגין הסדר מוסכם עם המבטחים לסיום הליכים נגזרים. לפרטים נוספים ראה פרק אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק לעיל.

ברבעון הראשון של שנת 2020 נכללו רווחי הון של 13 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 16 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, מממוש נכסים במסגרת רה-ארגון בנכסים ושיפורים במערך הסינוף.

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו ברבעון הראשון של שנת 2020 ב-1,017 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 986 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול שוטף בשיעור של 3.1%. ראה פירוט לפי רכיבי ההוצאות התפעוליות השונים להלן.

המשכורות וההוצאות הנלוות הסתכמו ברבעון הראשון של שנת 2020 ב-644 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 636 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של 1.3%, המשקף את השפעת השינויים בעקומי הריבית על היתרות האקטואריות, וכן התאמה בגין רכיבי תגמול משתנים בהלימה לתשואה ולרווח הבנק.

הוצאות האחזקה ופחת בניינים וציוד הסתכמו ברבעון הראשון של שנת 2020 ב-205 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 191 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של 7.3%. הגידול נובע בעיקר מגידול בהוצאות שכר דירה, בהמשך ליישום התקן החדש בנושא חכירות, ומגידול בהוצאות הפחת על השקעות טכנולוגיות ברבעון הרביעי של שנת 2019. לפרטים בדבר יישום תקן החכירות ראה ביאור 1 לדוחות הכספיים.

ההוצאות האחרות הסתכמו ברבעון הראשון של שנת 2020 ב-168 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 159 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של 5.7%, הנובע, בין היתר, מגידול בעמלות בורסה שמשלם הבנק בגין פעילות של לקוחות הבנק בשוק ההון. להלן נתוני Cost-Income Ratio⁽⁴⁾ (באחוזים):

	2019	2019	2019	2019	2020
	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון
Cost Income Ratio	58.1	49.9	56.7	54.5	52.4 ⁽²⁾
	2019 שנת				2019 שנת
	54.6				54.6

(1) סך ההוצאות התפעוליות והאחרות לסך כלל ההכנסות התפעוליות והמימוניות לפני הוצאות בגין הפסדי אשאי.

(2) יחס היעילות בנטרול הכנסות מהסדר מוסכם עם המבטחים - 54.7%.

הרווח בקבוצה לפני מיסים הסתכמו ברבעון הראשון של שנת 2020 ב-578 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 635 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, קיטון של 57 מיליוני שקלים חדשים. ראה הסבר מפורט לעיל.

שיעור ההפרשה למיסים מהרווח ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכמו ב-34.6%, לעומת 33.5% ברבעון המקביל אשתקד. שיעור ההפרשה למיסים מהרווח ברבעון הראשון של שנת 2019, הושפע מהכנסות בשיעור מס מופחת.

חלק הבנק ברווחי חברות כלולות לאחר השפעת המס - ברבעון הראשון של שנת 2020 לא נרשמו רווחים בגין חברות כלולות, בדומה לרבעון המקביל אשתקד.

חלקם של בעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בתוצאות, נטו, של חברות מאוחדות המיוחס לבנק יהב, הסתכמו ברבעון הראשון של שנת 2020 ב-21 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 18 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד. הגידול ברווחי בנק יהב נובע בעיקר מגידול בהיקפי פעילות.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכמו ברבעון הראשון של שנת 2020 ב-357 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 404 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד.

החון העצמי של הבנק כולל גם גידול ("הרווח הכולל האחר המיוחס לבעלי מניות הבנק") בסך 106 מיליוני שקלים חדשים ברבעון הראשון של שנה מהתאמות בגין הטבות לעובדים ומהתאמות בגין הצגת איגרות חוב זמינות למכירה לפי שווי הווגן, בהשוואה לגידול בסך 36 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד. לפרטים ראה ביאור 4 לדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 במרץ 2020

להלן התפתחות תשואת⁽⁴⁾ רווחי הקבוצה על ההון⁽²⁾, יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון, יחס כיסוי הנזילות⁽³⁾ ויחס המינוף⁽⁴⁾ בתום הרבעון (באחוזים):

	2020	2019	2019	2019	2019	2019
	רבעון ראשון	רבעון רביעי	רבעון שלישי	רבעון שני	רבעון ראשון	שנת 2019
תשואת רווח נקי על ההון	9.1 ⁽⁵⁾	11.5	11.1	15.8	11.3	11.9
יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון בתום הרבעון	9.89	10.14	10.13	10.23	10.12	10.14
יחס כיסוי הנזילות (רבעוני)	117	121	122	118	120	121
יחס המינוף בתום הרבעון	5.40	5.55	5.62	5.67	5.54	5.55

(1) תשואה בחישוב שנתי.

(2) התשואה ביחס להון העצמי הממוצע, הכולל את "סך כל האמצעים ההוניים", כמוצג בדיווח על שיעורי הכנסה והוצאה, בניכוי יתרה ממוצעת של זכויות בעלי מניות חיצוניים ובניכוי/ובתוספת היתרה הממוצעת של הפסדים/רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הון של איגרות חוב למסחר ושל איגרות חוב זמינות למכירה.

(3) יחס כיסוי הנזילות (Liquidity Coverage Ratio) - סך הנכסים הנזילים באיכות גבוהה לתזרים המזומנים היוצא נטו. יחס זה מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221, במונחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות יחסיות במשך הרבעון המדווח.

(4) יחס המינוף (Leverage Ratio) - הון רובד 1 לפי כללי באזל לסך החשיפות יחס זה מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218.

(5) תשואת הרווח הנקי על ההון בנטרול הכנסות מהסדר מוסכם עם המבטחים - 7.7%.

להלן נתוני הרווח והדיבידנד⁽⁴⁾ למניה (מניה רגילה בסך 0.1 שקלים חדשים ערך נקוב) (בשקלים חדשים):

	2020	2019	2019	2019	2019	2019
	רבעון ראשון	רבעון רביעי	רבעון שלישי	רבעון שני	רבעון ראשון	שנת 2019
רווח בסיסי למניה	1.52	1.88	1.80	2.46	1.73	7.86
רווח מדולל למניה	1.51	1.87	1.79	2.45	1.72	7.83
דיבידנד למניה	75	72	167 ⁽²⁾	-	-	178

(1) לפרטים בדבר החלטת דירקטוריון הבנק להימנע מחלוקת דיבידנד ראה פרק דיבידנד להלן.

(2) ברבעון השני של שנת 2019 הוכרז דיבידנד בגין רווחי המחצית הראשונה של שנת 2019.

לפרטים בדבר החלטת דירקטוריון הבנק להימנע מחלוקת דיבידנד, כל עוד הוראת השעה במסגרתה הופחתו יחסי ההון המזעריים שהבנק נדרש לעמוד בהם בתוקף, ראה פרק דיבידנד להלן.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 במרץ 2020

ניתוח ההתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון

נכסים והתחייבויות

להלן ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים של קבוצת הבנק (במיליוני שקלים חדשים):

שעור השינוי (באחוזים) לעומת 31 בדצמבר 2019	שעור השינוי (באחוזים) לעומת 31 במרץ 2019	31 בדצמבר 2019	31 במרץ 2019	31 במרץ 2020	
4.2	9.5	273,244	260,011	284,731	סך כל המאזן
9.1	16.5	51,672	48,396	56,385	מזומנים ופיקדונות בבנקים
2.7	7.1	204,708	196,271	210,230	אשראי לציבור, נטו
(13.9)	(4.6)	10,113	9,130	8,709	ניירות ערך
(1.4)	3.6	1,457	1,387	1,437	בניינים וציוד
5.8	9.0	210,984	204,777	223,189	פיקדונות הציבור
29.4	49.3	714	619	924	פיקדונות מבנקים
(9.6)	9.1	33,460	27,721	30,237	איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
2.1	8.3	16,033	15,121	16,371	הון עצמי

מזומנים ופיקדונות בבנקים - יתרת מזומנים ופיקדונות בבנקים גדלה במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020 ב-4.7 מיליארדי שקלים חדשים. הגידול ביתרת המזומנים הינו במסגרת הניהול השוטף של נזילות הבנק.

אשראי לציבור, נטו - משקלו של האשראי לציבור, נטו במאזן המאוחד מסך כל הנכסים, הגיע ביום 31 במרץ 2020 ל-74%, לעומת 75% בסוף שנת 2019. האשראי לציבור, נטו בקבוצה, גדל במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020 ב-5.5 מיליארדי שקלים חדשים, גידול בשיעור של 2.7%.

לפרטים נוספים בדבר סיכון האשראי המאזני והחוץ מאזני, התפתחות החובות הבעייתיים ומדדי סיכון שונים הנוגעים לאשראי לדיור ראה פרק הסיכונים להלן, וכן דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

להלן נתונים על היקפי האשראי לציבור, נטו, לפי בסיסי הצמדה (במיליוני שקלים חדשים):

שעור השינוי (באחוזים) לעומת 31 בדצמבר 2019	שעור השינוי (באחוזים) לעומת 31 במרץ 2019	31 בדצמבר 2019	31 במרץ 2019	31 במרץ 2020	
3.0	8.3	137,223	130,572	141,386	מטבע ישראלי לא צמוד
1.2	7.2	57,272	54,081	57,981	צמוד מדד
6.4	(6.5)	10,213	11,618	10,863	מט"ח כולל צמוד מט"ח
2.7	7.1	204,708	196,271	210,230	סך הכל

להלן נתונים על היקפי האשראי לציבור, נטו, לפי מגזרי פעילות פיקוחיים (במיליוני שקלים חדשים):

שעור השינוי (באחוזים) לעומת 31 בדצמבר 2019	שעור השינוי (באחוזים) לעומת 31 במרץ 2019	31 בדצמבר 2019	31 במרץ 2019	31 במרץ 2020	
1.9	7.7	134,637	127,368	137,227	אנשים פרטיים: משקי בית- הלוואות לדיור
(0.7)	1.7	21,632	21,130	21,480	משקי בית- אחר
(27.7)	-	224	92	162	בנקאות פרטית
1.5	6.9	156,493	148,590	158,869	סך הכל אנשים פרטיים
1.5	7.9	20,857	19,632	21,175	פעילות עסקית: עסקים קטנים וזעירים
2.3	6.4	7,063	6,789	7,225	עסקים בינוניים
15.2	10.3	15,152	15,818	17,450	עסקים גדולים
14.3	39.0	1,563	1,285	1,786	גופים מוסדיים
6.7	9.4	44,635	43,524	47,636	סך הכל פעילות עסקית
4.1	(10.4)	3,580	4,157	3,725	פעילות חוץ לארץ
2.7	7.1	204,708	196,271	210,230	סך הכל

להגדרת מגזרי הפעילות הפיקוחיים ולהבדלים בין מגזרי פעילות הפיקוחיים למגזרי הפעילות בהתאם לגישה ההנהלה, ראה פרק מגזרי פעילות פיקוחיים להלן.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 במרץ 2020

להלן ההתפתחות בסעיפים חוץ מאזניים עיקריים של קבוצת הבנק (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור השניוני (באחוזים) לעומת 31 בדצמבר 2019	שיעור השניוני (באחוזים) לעומת 31 במרץ 2019	31 בדצמבר 2019	31 במרץ 2019	31 במרץ 2020
				מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים למעט נגזרים⁽¹⁾:
				מסגרות ח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו
16.8	(2.1)	14,734	17,578	17,214
4.7	6.0	10,672	10,538	11,173
(12.4)	19.8	22,466	16,431	19,679
7.3	13.4	8,160	7,726	8,758
(7.0)	14.7	9,993	8,106	9,295
(5.2)	3.6	8,613	7,881	8,168
(1.9)	17.1	2,898	2,428	2,843
13.6	(22.0)	206	300	234
				מכשירים פיננסיים נגזרים⁽²⁾:
(1.2)	13.2	265,277	231,608	262,216
69.5	86.6	2,578	2,341	4,369
55.7	65.5	2,686	2,527	4,181

(1) יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף התקופה, לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי. לפרטים נוספים ראה ביאור 13 לדוחות הכספיים.

(2) כולל עסקאות פרוורד, SWAPS, אופציות ונגזרי אשראי.

לפרטים נוספים בדבר סיכון האשראי המאזני והחוץ מאזני ראה פרק הסיכונים להלן, וכן דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

ניירות ערך - יתרת ההשקעה בניירות ערך קטנה במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020 ב-1.4 מיליארדי שקלים חדשים וקטנה ב-0.4 מיליארדי שקלים חדשים לעומת התקופה המקבילה אשתקד. הקיטון ביתרת ההשקעה בניירות ערך הינו במסגרת ניהול הנכסים וההתייבויות של הבנק.

להלן התפלגות ניירות הערך של הקבוצה לפי התיקים השונים (במיליוני שקלים חדשים):

הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן ⁽⁴⁾	שוי הוגן ⁽⁴⁾
				31 במרץ 2020
3,623	3,623	36	(5)	3,654
4,160	4,195	(2)24	(2)(59)	4,160
137	105	(3)32	-	137
789	794	-	(3)(5)	789
8,709	8,717	92	(69)	8,740
				31 במרץ 2019
3,206	3,206	37	-	3,243
5,304	5,302	(2)35	(2)(33)	5,304
109	109	-	-	109
511	508	(3)3	-	511
9,130	9,125	75	(33)	9,167
				31 בדצמבר 2019
4,032	4,032	61	-	4,093
5,164	5,109	(2)59	(2)(4)	5,164
149	104	(3)45	-	149
768	770	-	(3)(2)	768
10,113	10,015	165	(6)	10,174

(1) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.

(2) כלולים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".

(3) נדקפו לדוח רווח והפסד, אך טרם מומשו.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 במרץ 2020

להלן התפלגות תיק ניירות הערך של הקבוצה לפי מגזרי הצמדה (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור השינוי (באחוזים) לעומת 31 בדצמבר 2019	שיעור השינוי (באחוזים) לעומת 31 במרץ 2019	31 בדצמבר	31 במרץ	31 במרץ	
		2019	2019	2020	
(9.3)	28.1	5,038	3,566	4,568	מטבע ישראלי לא צמוד
74.6	112.0	607	500	1,060	צמוד מדד
(31.8)	(40.6)	4,319	4,955	2,944	מטבע חוץ (כולל צמוד מטבע חוץ)
(8.1)	25.7	149	109	137	פריטים לא כספיים
(13.9)	(4.6)	10,113	9,130	8,709	סך הכל

להלן התפלגות תיק ניירות הערך של הקבוצה לפי סוגי מנפיקים (במיליוני שקלים חדשים):

הערך במאזן ליום 31 בדצמבר 2019	הערך במאזן ליום 31 במרץ 2019	הערך במאזן ליום 31 במרץ 2020	
7,821	6,713	7,618	איגרות חוב ממשלתיות: ממשלת ישראל
1,781	1,838	678	ממשלת ארצות הברית
9,602	8,551	8,296	סך הכל איגרות חוב ממשלתיות
-	-	138	איגרות חוב של מוסדות פיננסים בישראל
70	72	-	ארצות הברית ⁽¹⁾
44	181	-	גרמניה
108	-	112	דרום קוריאה
140	217	-	אחר ⁽¹⁾
362	470	112	סך הכל איגרות חוב של בנקים במדינות מפותחות
-	-	1	איגרות חוב של חברות (פילווח לפי ענפי משק): שירותים ציבוריים וקהילתיים
-	-	25	חשמל
-	-	26	סך הכל איגרות חוב של חברות
149	109	137	השקעה במניות שאינן למסחר
49	90	50	מזה: מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין ⁽²⁾
10,113	9,130	8,709	סך הכל ניירות ערך

(1) כולל חשיפה לבנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB).

(2) מוצאות ככלל לפי עלות (בניכוי ירידת ערך), המותאמת לשינויים במחירים נצפים בעסקאות רגילות בהשקעות דומות או זהות של אותו מנפיק.

לפריטים נוספים בדבר השקעות בניירות ערך ובדבר ירידת ערך בעלת אופי זמני של ניירות ערך זמניים למכירה ופירוט משך הזמן בו קיימת ירידת ערך ושיעורה מהעלות המופחתת, ראה ביאור 5 לדוחות הכספיים.

בניינים וציוד - יתרת בניינים וציוד קטנה ברבעון הראשון של שנת 2020 ב-20 מיליוני שקלים חדשים. הקיטון ביתרת בניינים וציוד נובע משינוי שוטף בגין פחת ומנגד מהשקעות חדשות, בעיקר במסגרת ההשקעות הטכנולוגיות.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 במרץ 2020

פיקדונות הציבור - משקלם של פיקדונות הציבור מסך המאזן המאוחד הגיע ביום 31 במרץ 2020 ל-78%, לעומת 77% ביום 31 בדצמבר 2019. ברבעון הראשון של שנת 2020 גדל היקף פיקדונות הציבור בקבוצת הבנק, ב-12.2 מיליארדי שקלים חדשים, גידול בשיעור של 5.8% (גידול בשיעור של 9.0% בהשוואה לרבעון המקביל אשתקד).

להלן התפלגות פיקדונות הציבור לפי מגזרי הצמדה (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור השניוני (באחוזים) לעומת 31 בדצמבר 2019	שיעור השניוני (באחוזים) לעומת 31 במרץ 2019	31 בדצמבר 2019	31 במרץ 2019	31 במרץ 2020	
5.7	13.5	158,980	148,047	168,001	מטבע ישראלי
-	(11.0)	14,345	16,112	14,343	לא צמוד
8.5	0.6	37,659	40,618	40,845	צמוד מדד
5.8	9.0	210,984	204,777	223,189	מט"ח כולל צמוד מט"ח
					סך הכל

להלן נתונים על התפלגות פיקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות פיקוחיים (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור השניוני (באחוזים) לעומת 31 בדצמבר 2019	שיעור השניוני (באחוזים) לעומת 31 במרץ 2019	31 בדצמבר 2019	31 במרץ 2019	31 במרץ 2020	
9.7	13.0	86,076	83,563	94,443	אנשים פרטיים:
7.9	14.5	14,839	13,992	16,015	משקי בית- אחר
9.5	13.2	100,915	97,555	110,458	סך הכל אנשים פרטיים
					פעילות עסקית:
10.9	21.4	26,725	24,410	29,644	עסקים קטנים וזעירים
8.6	14.8	8,935	8,456	9,705	עסקים בינוניים
11.2	3.7	25,155	26,994	27,982	עסקים גדולים
(9.1)	(0.0)	45,330	41,217	41,216	גופים מוסדיים
2.3	7.4	106,145	101,077	108,547	סך הכל פעילות עסקית
6.6	(31.9)	3,924	6,145	4,184	פעילות חוץ לארץ
5.8	9.0	210,984	204,777	223,189	סך הכל

להגדרת מגזרי הפעילות הפיקוחיים ולהבדלים בין מגזרי פעילות הפיקוחיים למגזרי הפעילות בהתאם לגישה ההנהלה, ראה פרק מגזרי פעילות פיקוחיים להלן.

להלן התפתחות התפלגות פיקדונות הציבור בקבוצה לפי גודל מפקיד (במיליוני שקלים חדשים):

31 בדצמבר 2019	31 במרץ 2019	31 במרץ 2020	
72,152	71,887	76,545	תקרת הפיקדון
50,875	48,031	57,166	עד 1
29,582	27,424	31,803	מעל 1 עד 10
22,193	20,163	23,662	מעל 10 עד 100
36,182	37,272	34,013	מעל 100 עד 500
210,984	204,777	223,189	מעל 500
			סך הכל

לפרטים נוספים על הרכב פיקדונות הציבור, ראה ביאור 7 לדוחות הכספיים.

פיקדונות מבנקים - יתרת פיקדונות מבנקים ליום 31 במרץ 2020 הסתכמה ב-0.9 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת 0.7 מיליארדי שקלים חדשים בסוף שנת 2019.

איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים - יתרת איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים ליום 31 במרץ 2020 הסתכמה ב-30.2 מיליארדי שקלים חדשים, קיטון של 3.2 מיליארדי שקלים חדשים בהשוואה לסוף שנת 2019. ראה גם פרק התפתחויות במקורות המימון לעיל.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 במרץ 2020

הון, הלימות הון ומינוף

הון עצמי המיוחס לבעלי מניות הבנק - יתרת ההון העצמי המיוחס לבעלי מניות הבנק ליום 31 במרץ 2020 הסתכמה ב-16.4 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת 16.0 ו-15.1 מיליארדי שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2019 וליום 31 במרץ 2019, גידול של 2.1%- ו-8.3%, בהתאמה. להלן הרכב ההון העצמי (במיליוני שקלים חדשים):

31 בדצמבר 2019	31 במרץ 2019	31 במרץ 2020
2,232	2,206	2,235
70	39	67
(332)	(310)	(226)
14,063	13,186	14,295
16,033	15,121	16,371

- (1) לפרטים בדבר הנפקת מניות ראה תמצית דוח על השינויים בהון העצמי.
(2) לפרטים נוספים בדבר רווח (הפסד) כולל אחר ראה ביאור 4 לדוחות הכספיים.
(3) כולל התחייבות אקטוארית בגין תוכנית התייעלות לפרישת עובדים, ראה ביאורים 22 ו-25 בדוחות הכספיים לשנת 2019.
(4) לפרטים בדבר התפתחות ההכנסות וההוצאות המצטברות ליתרת העודפים בתקופת הדיווח ראה פרק התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח הכולל האחר לעיל.

יחס ההון העצמי לסך המאזן בקבוצה ליום 31 במרץ 2020 הגיע ל-5.75%, לעומת 5.87% ליום 31 בדצמבר 2019 ו-5.82% ליום 31 במרץ 2019.

הלימות הון

ההון הפיקוחי

הבנק מעריך את הלימות ההון שלו על פי כללי באזל, כפי שנקבעו בהוראות ניהול בנקאי תקין 201-211. הבנק נוקט בגישה הסטנדרטית על מנת להעריך את החשיפה לסיכון אשראי, לסיכון תפעולי, ולסיכון שוק.

ההון הכולל מורכב משני רבדים - הון רובד 1 (הכולל הון עצמי רובד 1 והון רובד 1 נוסף) והון רובד 2.

הון רובד 1 כולל בעיקר את רכיבי ההון המיוחסים לבעלי מניות הבנק (ההון החשבוני בספרים) ואת זכויות המיעוט, ומהווה את המרכיב העיקרי בספיגת הפסדים.

הון רובד 1 נוסף מורכב ממכשירי הון העומדים בדרישות שנקבעו בהוראות. נכון ליום 31 במרץ 2020 אין לבנק מכשירי הון הנכללים בהון רובד 1 נוסף.

הון רובד 2 מורכב מהפרשה קבוצתית להפסדי אשראי ומכשירי הון מסוג CoCo (Contingent convertible capital instrument), הכוללים מנגנון לספיגת הפסדי קרן כאשר יחס הון עצמי רובד 1 יורד מתחת לטריגר כמותי שנקבע, או כאשר נמסרה הודעת הפיקוח על הבנקים, לפיה הפעלת המנגנון לספיגת הפסדי קרן הכרחית לשמירת יציבות התאגיד הבנקאי (אירוע "אי קיימות" של הבנק).

כתבי התחייבויות נדחים, שהוכרו כמכשירי הון רובד 2 על פי ההוראות הקודמות, אינם כשירים כהון פיקוחי על פי ההוראות הנוכחיות (בעיקר עקב היעדר מנגנון ספיגת הפסדים) ומופחתים על פני תקופת הוראות מעבר עד ליום 1 בינואר 2022.

תכנון ההון של הבנק

תכנון ההון במהלך עסקים רגיל - הבנק עורך תחזית מפורטת רב שנתית לתכנון ההון תוך הבאה בחשבון של: שיעורי הגידול הצפויים בנכסי סיכון והרווחיות, התוכנית האסטרטגית, מדיניות חלוקת הדיבידנד, יעדי ההון והמינוף, שולי ביטחון נאותים וגורמים נוספים.

הבנק עוקב באופן שוטף אחר התוצאות בפועל אל מול התחזית ובהתאם לצורך מעדכן את התחזית ובוחן פעולות נדרשות, וזאת לצורך עמידה ביעדי ההון שנקבעו.

רגישות יחס הלימות ההון של הבנק לשינויים בהון עצמי רובד 1 ונכסי סיכון הינה:

שינוי בהון עצמי רובד 1 בסכום של 100 מיליוני שקלים חדשים יגרום לשינוי יחס הלימות הון רובד 1 של 0.06%. שינוי בנכסי הסיכון בסכום של 1 מיליארדי שקלים חדשים יגרום לשינוי יחס הלימות הון רובד 1 של 0.06%.

תהליך פנימי להערכת ההון - במסגרת התהליך בוחן הבנק כי קיימת כרית ספיגה הונית מספקת להתמודדות עם מגוון סיכונים הכרוכים בפעילות הבנק לרבות תרחשי קיצון.

אופק התכנון הינו לשלוש שנים ובו מאתגר הבנק את התוכנית האסטרטגית בשורה של תרחשי קיצון הפוגעים באופן משמעותי ברווחיות הבנק ושוחקים את ההון שלו. תוצאות תכנון ההון האחרון של הבנק מראות כי כרית הספיגה הונית מספקת.

לפרטים נוספים ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 במרץ 2020

להלן נתונים על ההון הפיקוחי ונכסי הסיכון המאוחדים (במיליוני שקלים חדשים):

ליום 31 במרץ 2020	ליום 31 במרץ 2019	ליום 31 בדצמבר 2019
הון לצורך חישוב יחס ההון		
16,718	15,618	16,520
הון עצמי רובד 1		
16,718	15,618	16,520
הון רובד 1		
5,803	5,042	6,090
הון רובד 2		
22,521	20,660	22,610
סך הכל הון כולל		
יתרות משוקללות של נכסי סיכון		
156,641	142,816	150,878
סיכון אשראי		
1,843	1,790	1,791
סיכוי שוק		
10,517	9,709	10,189
סיכון תפעולי		
169,001	154,315	162,858
סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון		

יחס הון לרכיבי סיכון

הבנק מיישם את הוראות מדידה והלימות הון על פי כללי באזל III כפי שפורסמו על-ידי הפיקוח על הבנקים וכפי ששולבו בהוראות ניהול בנקאי תקין 2011-201. בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים, מחויב הבנק לשמור על יחס הון עצמי רובד 1 מזערי, שלא יפחת משיעור של 9% וכן על יחס הון כולל מזערי שלא יפחת משיעור של 12.5% לסך המשוקלל של רכיבי הסיכון בנכסיו המאזניים ובסעיפים החוץ מאזניים. אופן החישוב של סך ההון ושל סך רכיבי הסיכון מפורט בהוראות.

ליחסים אלה התווספו דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור למועד הדיווח.

ביום 31 במרץ 2020 פורסמה הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 250 בעניין "התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה (הוראת שעה)", במסגרתה, הפחיתה המפקחת על הבנקים את יחסי ההון המזעריים שהבנקים נדרשים לעמוד בהם במהלך העסקים הרגיל, בנקודת אחוז אחת, כל עוד הוראת השעה בתוקף. זאת, תוך ציפייה כי הבנקים יעשו שימוש בעודפי הון, אגב הפחתת דרישות הון, כדי לתמוך בפעילות הכלכלית במשק, לטובת הגדלת האשראי ולתמיכה במשקי הבית והמגזר העסקי, ולא לצורך מטרת אחרות, לרבות חלוקת דיבידנד ורכישה עצמית של מניות, כל עוד הוראת השעה בתוקף. כפועל יוצא מכך, יחס הון עצמי רובד 1 של הבנק לנכסי הסיכון, בצירוף דרישת הון הנוספת בשיעור 1% מיתרת ההלוואות לדיור, ליום 31 במרץ 2020, לא יפחת משיעור של 8.82% (אליו יתווספו שולי ביטחון נאותים), ויחס ההון הכולל לא יפחת משיעור של 12.32%.

ביום 27 באפריל 2020 פורסם עדכון נוסף להוראה 250, לפיו דרישת הון הנוספת בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור, לא תחול על ההלוואות לדיור אשר יועמדו בתקופת המשבר.

לפרטים נוספים על החלטות הדירקטוריון הנוגעות ליחס הון לרכיבי סיכון ולמדיניות חלוקת דיבידנד, ראה ביאור 24 לדוחות הכספיים לשנת 2019 ופרק ניתוח המבנה של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון (מדיניות חלוקת דיבידנד), להלן.

להלן התפתחות יחס ההון לרכיבי סיכון בקבוצה (באחוזים):

31 במרץ 2020	31 במרץ 2019	31 בדצמבר 2019
9.89	10.12	10.14
יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון		
13.33	13.39	13.88
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון		
8.82	9.83	9.83
יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש לפי הוראות המפקח על הבנקים		
12.32	13.33	13.33
יחס הון הכולל המזערי הנדרש לפי הוראות המפקח על הבנקים		

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 במרץ 2020

להלן התפלגות נכסי סיכון ודרישות ההון בגין סיכון אשראי לפי קבוצות חשיפה (במיליוני שקלים חדשים):

ליום 31 במרץ 2020	ליום 31 במרץ 2020	ליום 31 במרץ 2019	ליום 31 במרץ 2019	ליום 31 במרץ 2020	ליום 31 במרץ 2019
יתרות משוקללות דרישת הון ⁽⁴⁾ של נכסי סיכון	יתרות משוקללות דרישת הון ⁽⁴⁾ של נכסי סיכון	יתרות משוקללות דרישת הון ⁽²⁾ של נכסי סיכון	יתרות משוקללות דרישת הון ⁽²⁾ של נכסי סיכון	יתרות משוקללות דרישת הון ⁽³⁾ של נכסי סיכון	יתרות משוקללות דרישת הון ⁽³⁾ של נכסי סיכון
97	12	256	34	90	12
247	30	198	26	208	28
809	100	654	87	517	69
47,241	5,820	42,453	5,659	44,210	5,893
4,205	518	3,113	415	4,101	547
15,096	1,860	14,734	1,964	15,372	2,049
8,525	1,050	8,208	1,095	8,309	1,108
74,032	9,121	67,739	9,030	72,671	9,687
5,716	704	5,018	669	5,016	669
155,968	19,215	142,373	18,979	150,494	20,062

להלן נכסי הסיכון ודרישות ההון בגין סיכון שוק, סיכון CVA וסיכון תפעולי (במיליוני שקלים חדשים):

ליום 31 במרץ 2020	ליום 31 במרץ 2020	ליום 31 במרץ 2019	ליום 31 במרץ 2019	ליום 31 במרץ 2020	ליום 31 במרץ 2019
יתרות משוקללות דרישת הון ⁽⁴⁾ של נכסי סיכון	יתרות משוקללות דרישת הון ⁽⁴⁾ של נכסי סיכון	יתרות משוקללות דרישת הון ⁽²⁾ של נכסי סיכון	יתרות משוקללות דרישת הון ⁽²⁾ של נכסי סיכון	יתרות משוקללות דרישת הון ⁽³⁾ של נכסי סיכון	יתרות משוקללות דרישת הון ⁽³⁾ של נכסי סיכון
1,843	227	1,790	238	1,791	239
673	83	443	59	384	51
10,517	1,296	9,709	1,294	10,189	1,358
13,033	1,606	11,942	1,591	12,364	1,648
169,001	20,821	154,315	20,570	162,858	21,710

- דרישת ההון חושבה על פי שיעור של 12.32% מיתרות נכסי הסיכון. לפרטים בדבר הפחתת יחסי ההון המזעריים שהבנקים נדרשים לעמוד בהם במהלך העסקים הרגיל, בנקודת אחוז אחת, ראה פרק "אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק".
- דרישת ההון חושבה על פי שיעור של 13.33% מיתרות נכסי הסיכון.
- דרישת ההון חושבה על פי שיעור של 13.33% מיתרות נכסי הסיכון.
- Credit Value Adjustments, שערך לשווי שוק בגין סיכון אשראי של צד נגדי, בהתאם להוראות באזל III.
- הקצאת ההון בגין הסיכון התפעולי חושבה לפי הגישה הסטנדרטית.

יחס המינוף

הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218 בנושא יחס מינוף אשר אימצה את המלצות ועדת באזל לעניין יחס מינוף. יחס המינוף מבוסס באחוזים ומוגדר כיחס בין הון רובד 1 לבין סך החשיפות. סך החשיפות של הבנק הינו סכום החשיפות המאזניות, חשיפות לנגזרים, לעסקאות מימון ניירות ערך ופריטים חוץ מאזניים. על פי ההוראה, תאגיד בנקאי נדרש לעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוחד. להלן יחס המינוף של הבנק:

ליום 31 במרץ 2020	ליום 31 במרץ 2019	ליום 31 במרץ 2019
16,718	15,618	16,520
309,863	281,693	297,779
5.40	5.54	5.55
5.00	5.00	5.00
16,718	15,618	16,520
309,863	281,693	297,779
5.40	5.54	5.55
5.00	5.00	5.00

1. בנתוני המאוחד

הון רובד 1

סך החשיפות

יחס מינוף (באחוזים)

יחס המינוף המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים (באחוזים)

2. חברות בת משמעותיות

בנק יחסי לעובדי המדינה בע"מ והחברות המאוחדות שלו

יחס מינוף (באחוזים)

יחס המינוף המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים (באחוזים)

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 במרץ 2020

דיבידנד

מדיניות חלוקת דיבידנד

לפרטים בדבר מדיניות הדיבידנד המועדכנת של הבנק, לשנים 2018 עד 2021, ראה פרק דיבידנד בדוח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2019.

לפרטים בדבר הוראת שעה שפרסם הפיקוח על הבנקים בדבר הקלה ביחסי ההון המזעריים שהבנקים נדרשים לעמוד בהם, ובדבר הציפייה כי הבנקים יעשו שימוש בעודפי ההון, אגב הפחתת דרישות ההון, כדי לתמוך בפעילות הכלכלית במשק, לטובת הגדלת האשראי ולתמיכה במשקי הבית והמגזר העסקי, ולא לצורך מטרות אחרות, לרבות חלוקת דיבידנד ורכישה עצמית של מניות, ראה פרק אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק לעיל.

בהמשך לכך, ביום 13 באפריל 2020, החליט הדירקטוריון כי הבנק יימנע מחלוקת דיבידנד (לרבות רכישה עצמית של מניות הבנק), כל עוד הוראת השעה בתוקף; זאת, בין היתר, לאור עמדת המפקחת על הבנקים, כאמור לעיל, ובשים לב לאמור לעיל ובכלל זאת לאי הוודאות בדבר השלכות משבר הקורונה על הבנק כמפורט לעיל.

חלוקת דיבידנד

להלן פרטים בדבר הדיבידנדים שחולקו על ידי הבנק החל משנת 2018 (בסכומים מדווחים):

יום ההכרזה	יום התשלום	דיבידנד למניה (אגורות)	שיעור דיבידנד מהרווח	סך הכל דיבידנד ששולם (מיליוני שקלים חדשים)
26 בפברואר 2018	26 במרץ 2018	47.03	0.30	109.5
7 במאי 2018	5 ביוני 2018	58.91	0.40	137.2
סך הכל דיבידנד שחולק בשנת 2018⁽¹⁾				
12 באוגוסט 2019	27 באוגוסט 2019	167.21	0.40 ⁽³⁾	392.0
18 בנובמבר 2019	3 בדצמבר 2019	71.89	0.40	168.8
סך הכל דיבידנד שחולק בשנת 2019⁽²⁾				
24 בפברואר 2020	11 במרץ 2020	74.89	0.40	176.0

(1) סך הכל דיבידנד שחולק בגין רווחי שנת 2018 - 137.2 מיליוני שקלים חדשים.

(2) סך הכל דיבידנד שחולק בגין רווחי שנת 2019 - 736.8 מיליוני שקלים חדשים.

(3) שיעור הדיבידנד מהרווח הנקי של המחצית הראשונה של שנת 2019

פעילות חוץ מאזנית אחרת

להלן התפתחות ביתרות הנכסים הכספיים החוץ מאזניים המוחזקים בעבור לקוחות קבוצת הבנק, לגביהם מספקת קבוצת הבנק שרותי ניהול, תפעול ו/או משמורת (במיליוני שקלים חדשים):

ניירות ערך ⁽¹⁾	31 במרץ 2020	31 במרץ 2019	שיעור השינוי (באחוזים) לעומת 31 בדצמבר 2019	שיעור השינוי (באחוזים) לעומת 31 במרץ 2019
נכסי קופות גמל שהקבוצה מספקת להן שירותי תפעול	395,060	410,469	(12.7)	(3.8)
נכסים בנאמנות קבוצת הבנק	87,864	87,894	(5.9)	(0.0)
נכסי קרנות נאמנות שהבנק מספק להן שירותי תפעול	55,297	69,170	(19.0)	(20.1)
נכסים אחרים בניהול ⁽²⁾	10,838	12,375	(20.0)	(12.4)
	15,326	14,831	(1.2)	3.3

(1) שווי תיקי ניירות ערך במשמורת הבנק המוחזקים על ידי לקוחות, כולל יתרות ניירות ערך של קופות גמל וקרנות נאמנות שהבנק מספק להן שירותי תפעול. יצוין כי יתרת פעילות הלקוחות המוצגת כוללת בנוסף ליתרת ניירות הערך של קרנות הנאמנות כאמור, גם את שווי יחידות ההשתתפות באותן קרנות המוחזקות על ידי לקוחות הבנק.

(2) לרבות:

- יתרות אשראי המגובות בפקדונות שהחזרתם למפקיד מותנית בגביית יתרת האשראי. בגין יתרות אלה מקבל הבנק הכנסה ממרווח או מעמלות.
- הלוואות אחרות בניהול הבנק לרבות, הלוואות לדיור שהבנק מנהל ומתפעל בעבור אחרים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 במרץ 2020

מידע כספי לפי מגזרי פעילות

בהתאם להוראה הדיווח לציבור בנושא מגזרי פעילות פיקוחיים, נדרש הבנק לתת בדוחות הכספיים גילוי על מגזרי פעילות פיקוחיים בהתאם למתכונת אחידה ובת השוואה שקבע הפיקוח על הבנקים, כאשר השיוך למגזר פעילות פיקוחי נקבע לרוב על פי מחזור הפעילות של הלקוח (מחזור מכירות שנתי או היקף הכנסות שנתי).

מגזרי הפעילות הפיקוחיים נחלקים למגזרי פעילות של אנשים פרטיים ומגזרי פעילות של לקוחות עסקיים שאינם פרטיים (לרבות גופים מוסדיים והניהול הפיננסי של הבנק).

אנשים פרטיים מוגדרים כיחידים שאין להם חבות לבנק או שהחבות שלהם מסווגת ל"אנשים פרטיים-הלוואות לדיר" ו-"אחר", בהתאם להגדרות סיווג סיכון האשראי לפי ענפי משק.

מגזרי הפעילות של הבנק ב"גישת ההנהלה" מבוססים על שיוך הלקוח ליחידה הארגונית האחראית בתקופה שחלפה.

לעומת זאת, פילוח הלקוחות למגזרי פעילות פיקוחיים מבוסס על הגדרות אחידות שנקבעו על ידי הפיקוח על הבנקים, כמפורט בביאור 12 לדוחות הכספיים.

קיים מתאם גבוה בין המאפיינים שקבעה ההנהלה לצורך שיוך לקוחות לחטיבה האחראית לבין ההגדרות הפיקוחיות.

יחד עם זאת, ייתכנו מצבים בהתאם ל"גישת ההנהלה" בהם השיוך הסופי של הלקוח יתבסס על פרמטרים נוספים, לדוגמה: התמחות של יחידה מסוימת בסוגי פעילות של לקוחות או ניסיון שנצבר בעבודה עם הלקוח, המעניק יתרונות עסקיים ושירותיים לשיוך הלקוח לחטיבה ספציפית.

לאור דרישת הפיקוח על הבנקים לדון ולנתח במסגרת דוח הדירקטוריון והנהלה את מגזרי הפעילות הפיקוחיים, ולאור העובדה שקיים מתאם בין המגזרים ה"פיקוחיים" ל"גישת ההנהלה", יוצג המידע המגזרי (הכמותי והאיכותי) להלן, באופן תמציתי, לכל מגזר ומגזר באופן הבא:

- הגדרה פיקוחית של המגזר.
- הסבר להבדלים בין ההגדרה ה"פיקוחית" לבין אופן ניהול העסקים בפועל ("גישת ההנהלה").
- תוצאות כספיות של המגזר ("גישת הפיקוחית").

לפרטים בדבר העקרונות על פיהם מיוחסות היתרות, ההכנסות וההוצאות ללקוחות ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.

לפרטים ולתיאור המגזרים באופן מפורט, ראה פרק פרטים נוספים על הבנק ואופן ניהולו בדוחות לשנת 2019.

מידע כספי לפי מגזרי פעילות פיקוחיים

להלן תמצית התוצאות הכספיות של מגזרי הפעילות הפיקוחיים (במיליוני שקלים חדשים):

רווח נקי ברבעון הראשון 2020	רווח נקי ברבעון הראשון 2019	חלק מסך רווח נקי (באחוזים) ברבעון הראשון 2020	חלק מסך רווח נקי (באחוזים) ברבעון הראשון 2019
174	181	46.3	40.0
8	13	2.1	2.9
⁽⁴⁾ 56	1	14.9	0.2
238	195	63.3	43.1
פעילות עסקית:			
93	103	24.7	22.7
(3)	39	-	8.6
21	79	5.6	17.4
8	9	2.1	2.0
119	230	32.4	50.7
(16)	(49)	-	-
341	376	95.7	93.8
16	28	4.3	6.2
357	404	100.0	100.0

(1) כולל הכנסות בסך 82 מיליוני שקלים חדשים (54 מיליוני שקלים חדשים לאחר מס) בגין שיפוי מחברות הביטוח. לפרטים נוספים ראה פרק סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה.

לפרטים בדבר תוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 במרץ 2020

מגזר משקי הבית

ההגדרה הפיקוחית

בהתאם להגדרה הפיקוחית, מגזר משקי בית כולל אנשים פרטיים, למעט לקוחות הנכללים במגזר בנקאות פרטית. כלומר המגזר לא כולל אנשים פרטיים עם יתרת נכסים פיננסיים הגבוהה מ-3 מיליון שקלים חדשים. אנשים פרטיים מוגדרים כיחידים שאין להם חבות לבנק או שהחבות שלהם מסווגת ל"אנשים פרטיים - הלוואות לדירור" ו-"אחר", בהתאם להגדרות סיווג סיכון האשראי לפי ענפי משק.

הבדלים בין גישת ההנהלה להגדרה הפיקוחית

- לקוחות פרטיים מסוימים אשר סווגו למגזר בנקאות פרטית לפי גישת ההנהלה, מסווגים למגזר משקי הבית בגישת מגזרים פיקוחיים. ההבדל נובע בעיקר מהיקף הנכסים הפיננסיים של הלקוחות המשמש לסיווג הלקוחות - רף הבנק לפיו נקבע סיווג הלקוח לפי גישת ההנהלה הוא 1 מיליון שקלים חדשים ונמוך מההגדרה הפיקוחית.
- ככלל, לקוחות פרטיים משויכים למגזרי משקי הבית. לפי הגישה הפיקוחית, לקוחות פרטיים עם חבות גבוהה או בעלי מאפיינים עסקיים, מסווגים למגזרי הפעילות העסקיים ולא למגזר משקי הבית.

תוצאות הפעילות במגזר משקי הבית (במיליוני שקלים חדשים)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2020	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2019	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2019	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2020	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2019	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2019
337	403	335	796	459	738
-	-	-	-	-	-
147	38	127	185	38	165
484	441	462	981	497	903
40	8	27	105	65	35
414	160	401	580	166	561
30	273	34	296	266	307
10	92	11	102	92	103
20	181	23	194	174	204
רווח נקי:					
(12)	-	(10)	(12)	-	(10)
8	181	13	182	174	194
מאזן - סעיפים עיקריים:					
21,758	128,019	21,384	159,716	137,958	149,403
21,480	127,368	21,130	158,707	137,227	148,498
94,443	-	83,563	94,443	-	83,563
21,135	127,616	20,339	157,585	136,450	147,955
87,998	-	82,821	87,998	-	82,821
19,784	72,333	18,759	98,677	78,893	91,092
מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:					
214	386	206	648	434	592
123	-	129	123	-	129
-	17	-	25	25	17
337	403	335	796	459	738

תרומת מגזר משקי הבית (בהתאם להגדרות הפיקוחיות) לרווחי הקבוצה ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכמה ב-182 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 194 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

להלן הגורמים העיקריים לשינוי בתרומת המגזר:

תרומת ההלוואות לדירור (כולל הלוואות לכל מטרה במשכון דירת מגורים) ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכמה ב-174 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 181 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. סך הכל הכנסות הריבית נטו, הסתכמו ב-459 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 403 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-13.9%, הנובע בעיקר מעלייה של כ-8.8 מיליארדי שקלים חדשים ביתרת האשראי הממוצעת ומגידול במרווחי האשראי.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 במרץ 2020

ברבעון הראשון של שנת 2020 נרשמו הוצאות בגין הפסדי אשראי בסך 65 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 8 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. עיקר הגידול נובע מהפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בגין השפעת משבר הקורונה. לפרטים נוספים ראה לעיל פרק אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק.

ההוצאות התפעוליות הסתכמו ב-166 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 160 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-3.75%, המשקף גם את ההתאמה בין רכיבים משתנים בהלימה לתשואה ולרווח הבנק. לפרטים נוספים ראה פרק הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי לעיל.

תרומת יתר פעילות משקי הבית (שאינה הלוואות לדיור) ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכמה ברווח של 8 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 13 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. סך הכל הכנסות הריבית נטו הסתכמו ב-337 מיליוני שקלים חדשים, בדומה לתקופה המקבילה אשתקד. העמלות וההכנסות האחרות הסתכמו ב-147 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 127 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-15.7%, הנובע בעיקר מגידול בהכנסות מעמלות ניירות ערך ומהמרות מטבע חוץ.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו ב-40 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 27 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. עיקר הגידול נובע מהפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בגין השפעת משבר הקורונה. לפרטים נוספים ראה לעיל פרק אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק.

ההוצאות התפעוליות הסתכמו ב-414 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 401 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.

מגזר בנקאות פרטית

ההגדרה הפיקוחית

בהתאם להגדרה הפיקוחית, מגזר בנקאות פרטית כולל אנשים פרטיים אשר יתרת תיק הנכסים הפיננסיים שלהם בבנק (לרבות פיקדונות כספיים, תיקי ניירות-ערך וכנסים כספיים אחרים) עולה על 3 מיליוני שקלים חדשים.

הבדלים בין גישת ההנהלה להגדרה הפיקוחית

- לקוחות פרטיים מסוימים אשר סווגו למגזר בנקאות פרטית לפי גישת ההנהלה, מסווגים למגזר משקי הבית בגישת מגזרים פיקוחיים. ההבדל נובע בעיקר מהיקף הנכסים הפיננסיים של הלקוחות המשמש לסיווג הלקוחות - רף הבנק לפיו נקבע סיווג הלקוח לפי גישת ההנהלה הוא 1 מיליוני שקלים חדשים ונמוך מההגדרה הפיקוחית.
- מגזר בנקאות פרטית לפי גישת ההנהלה כולל גם עסקים שלהם היקפי נכסים נזילים, בסכומים העולים על 8 מיליוני שקלים חדשים. לקוחות אלה מסווגים למגזרי הפעילות העסקיים בגישת מגזרים פיקוחיים.

תוצאות הפעילות במגזר בנקאות פרטית (במיליוני שקלים חדשים)

לשלושה חודשים לשלושה חודשים		
שנת 2020	שנת 2019	
ביום 31 במרץ	ביום 31 במרץ	
2020	2019	
		רווח ורווחיות
22	22	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
-	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
2	86	עמלות והכנסות אחרות
24	108	סך ההכנסות
-	(1)	הוצאות (הקטנת הוצאות) בגין הפסדי אשראי
23	24	הוצאות תפעוליות ואחרות
1	85	רווח לפני הפרשה למיסים
-	29	הפרשה למיסים
1	56	רווח נקי
		מאזן - סעיפים עיקריים:
93	164	אשראי לציבור (יתרת סוף)
92	162	אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)
13,992	16,015	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
73	213	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
13,524	14,999	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
28	26	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
		מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:
-	-	מרווח מפעילות מתן אשראי
22	22	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
-	-	אחר
22	22	סך הכל הכנסות ריבית נטו

תוצאות פעילות מגזר הבנקאות הפרטית (בהתאם להגדרות הפיקוחיות) ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכמו ברווח של 56 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 1 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 במרץ 2020

סך הכל הכנסות הריבית נטו הסתכמו ב-22 מיליוני שקלים חדשים, בדומה לתקופה המקבילה אשתקד. ההכנסות האחרות כוללות הכנסות בסך 82 מיליוני שקלים חדשים (54 מיליוני שקלים חדשים לאחר מס) בגין הסדר מוסכם עם המבטחים לסיום הליכים נגזרים. לפרטים נוספים ראה פרק סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה. העמלות וההכנסות האחרות ללא הכנסה בגין הסדר מוסכם עם המבטחים, הסתכמו ב-4 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 2 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. ההוצאות התפעוליות הסתכמו ב-24 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 23 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.

מגזר עסקים זעירים וקטנים

ההגדרה הפיקוחית

מגזר עסקים זעירים וקטנים כולל עסקים בעלי מחזור פעילות שנתי קטן מ-50 מיליוני שקלים חדשים.

הבדלים בין גישת ההנהלה להגדרה הפיקוחית

- לקוחות עסקיים, שלהם היקפי נזילים בסכומים העולים על 8 מיליוני שקלים חדשים, משויכים למגזר בנקאות פרטית לפי גישת ההנהלה. לקוחות אלה מסווגים למגזר עסקים זעירים וקטנים, בהתאם למחזור פעילותם השנתי, לפי גישת מגזרים פיקוחיים.
- לקוחות עסקיים אשר משויכים כיום לבנקאות מסחרית לפי גישת ההנהלה, ומחזור הפעילות השנתי שלהם קטן מ-50 מיליוני שקלים חדשים, מסווגים למגזר עסקים זעירים וקטנים בגישה הפיקוחית.

תוצאות הפעילות במגזר עסקים זעירים וקטנים (במיליוני שקלים חדשים)

שלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2019	שלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2020	
280	298	רווח ורווחיות
-	-	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
95	104	הכנסות מימון שאינן מריבית
375	402	עמלות והכנסות אחרות
37	72	סך ההכנסות
183	187	הוצאות בגין הפסדי אשראי
155	143	הוצאות תפעוליות ואחרות
52	49	רווח לפני הפרשה למיסים
103	94	הפרשה למיסים
-	(1)	רווח לאחר מיסים
103	93	רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
		רווח נקי המיוחס לבעלי מניות של התאגיד הבנקאי
		מאזן - סעיפים עיקריים:
19,986	21,608	אשראי לציבור (יתרת סוף)
19,632	21,175	אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)
24,410	29,644	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
19,652	21,441	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
23,631	27,929	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
19,082	20,659	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
		מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:
236	256	מרווח מפעילות מתן אשראי
36	35	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
8	7	אחר
280	298	סך הכל הכנסות ריבית נטו

תרומת מגזר עסקים קטנים וזעירים (בהתאם להגדרות הפיקוחיות) לרווחי הקבוצה ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכמה ב-93 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 103 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. להלן הגורמים העיקריים לשינוי בתרומת המגזר: הכנסות הריבית, נטו הסתכמו ב-298 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 280 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-6.4% הנובע בעיקר מגידול בהיקפי הפעילות באשראי.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 במרץ 2020

העמלות וההכנסות האחרות הסתכמו ב-104 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 95 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו ב-72 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 37 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. עיקר הגידול נובע מהפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בגין השפעת משבר הקורונה. לפרטים נוספים ראה לעיל פרק אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק. ההוצאות התפעוליות הסתכמו ב-187 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 183 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-4 מיליוני שקלים חדשים. לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.

מגזר עסקים בינוניים

ההגדרה הפיקוחית

מגזר עסקים בינוניים כולל עסקים בעלי מחזור פעילות שנתי גדול מ-50 מיליוני שקלים חדשים וקטן מ-250 מיליוני שקלים חדשים.

הבדלים בין גישת ההנהלה להגדרה הפיקוחית

- במגזר בנקאות מסחרית לפי גישת ההנהלה קיימים עסקים בעלי מחזורי פעילות שבין 30 ל-120 מיליוני שקלים חדשים. המשמעות היא שקיימים לקוחות מסוימים בבנקאות המסחרית (לפי גישת ההנהלה) אשר מחזור הפעילות שלהם קטן מ-50 מיליוני שקלים חדשים, המסווגים במגזר עסקים זעירים וקטנים לפי מגזרי פעילות פיקוחיים.
- מנגד, קיימים לקוחות עסקיים המסווגים למגזר בנקאות עסקית לפי גישת ההנהלה, בעלי מחזור פעילות שנתי נמוך מ-250 מיליוני שקלים חדשים, אשר משויכים למגזר עסקים בינוניים בגישה הפיקוחית.
- ככלל, החל משנת 2019 מסווגים לקוחות חדשים בהתאם להגדרה הפיקוחית כך שהמתאם בין גישת ההנהלה לגישה הפיקוחית כאמור לעיל, גדל.

תוצאות הפעילות במגזר עסקים בינוניים (במיליוני שקלים חדשים)

לשלושה חודשים לשלושה חודשים		
שהסתיימו ביום 31 במרץ 2019	שהסתיימו ביום 31 במרץ 2020	
		רווח ורווחיות
68	76	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
-	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
23	22	עמלות והכנסות אחרות
91	98	סך ההכנסות
1	72	הוצאות בגין הפסדי אשראי
31	31	הוצאות תפעוליות ואחרות
59	(5)	רווח (הפסד) לפני הפרשה למיסים
20	(2)	הפרשה (הקטנת הפרשה) למיסים
39	(3)	רווח נקי (הפסד)
		מאזן - סעיפים עיקריים:
6,881	7,431	אשראי לציבור (יתרת סוף)
6,789	7,225	אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)
8,456	9,705	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
6,736	7,411	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
8,274	8,958	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
7,734	8,462	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
		מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:
54	63	מרווח מפעילות מתן אשראי
12	10	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
2	3	אחר
68	76	סך הכל הכנסות ריבית נטו

תוצאות פעילות מגזר עסקים בינוניים (בהתאם להגדרות הפיקוחיות) ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכמו בהפסד של 3 מיליוני שקלים חדשים, לעומת רווח של 39 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. בסעיף הכנסות הריבית נטו חל גידול של כ-11.8% המיוחס בעיקר לעלייה בהיקפי הפעילות באשראי ובפיקדונות. בסעיף עמלות והכנסות אחרות חל קיטון של 1 מיליוני שקלים חדשים לעומת התקופה המקבילה אשתקד. בסעיף ההוצאות בגין הפסדי אשראי נרשמה הוצאה של 72 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 1 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. עיקר הגידול נובע מהפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בגין השפעת משבר הקורונה. לפרטים נוספים ראה לעיל פרק אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק. ההוצאות התפעוליות הסתכמו ב-31 מיליוני שקלים חדשים, בדומה לתקופה המקבילה אשתקד. לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 במרץ 2020

מגזר עסקים גדולים

ההגדרה הפיקוחית

מגזר עסקים גדולים כולל עסקים בעלי מחזור פעילות שנתי גדול מ-250 מיליון שקלים חדשים.

הבדלים בין גישת ההנהלה להגדרה הפיקוחית

- במגזר בנקאות עסקית לפי גישת ההנהלה קיימים עסקים בעלי מחזורי פעילות הגדול מ-120 מיליון שקלים חדשים. המשמעות היא שיש לקוחות מסוימים בבנקאות העסקית (לפי גישת ההנהלה) אשר מחזור הפעילות שלהם קטן מ-250 מיליון שקלים חדשים, אשר מסווגים במגזר עסקים בינוניים בגישה הפיקוחית.
- גופים מוסדיים אשר מנוהלים בגישת ההנהלה במסגרת הבנקאות העסקית, מוצגים כמגזר נפרד במגזרי פעילות פיקוחיים.
- ככלל, החל משנת 2019 מסווגים לקוחות חדשים בהתאם להגדרה הפיקוחית, למעט גופים מוסדיים כאמור לעיל, כך שהמתאם בין גישת ההנהלה לגישה הפיקוחית כאמור לעיל, גדל.

תוצאות הפעילות במגזר עסקים גדולים (במיליון שקלים חדשים)

שלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2019	שלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2020	
		רווח ורווחיות
132	134	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
-	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
40	34	עמלות והכנסות אחרות
172	168	סך ההכנסות
5	87	הוצאות בגין הפסדי אשראי
48	49	הוצאות תפעוליות ואחרות
119	32	רווח לפני הפרשה למיסים
40	11	הפרשה למיסים
79	21	רווח נקי
		מאזן - סעיפים עיקריים:
16,009	17,692	אשראי לציבור (יתרת סוף)
15,818	17,450	אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)
26,994	27,982	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
17,080	16,596	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
28,086	25,058	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
21,927	24,359	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
		מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:
108	110	מרווח מפעילות מתן אשראי
19	18	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
5	6	אחר
132	134	סך הכל הכנסות ריבית נטו

תרומת מגזר עסקים גדולים (בהתאם להגדרות הפיקוחיות) לרווחי הקבוצה ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכמה ב-21 מיליון שקלים חדשים, לעומת 79 מיליון שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

סך הכל הכנסות הריבית, נטו הסתכמו ב-134 מיליון שקלים חדשים, לעומת 132 בתקופה המקבילה אשתקד.

העמלות וההכנסות האחרות הסתכמו ב-34 מיליון שקלים חדשים, לעומת 40 מיליון שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון הנובע בעיקר מעמלה מעסקה ספציפית שנרשמה ברבעון המקביל אשתקד.

בסעיף הוצאות בגין הפסדי אשראי נרשמה הוצאה של 87 מיליון שקלים חדשים, לעומת הוצאה של 5 מיליון שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. עיקר הגידול נובע מהפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בגין השפעת משבר הקורונה. לפרטים נוספים ראה לעיל פרק אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק.

ההוצאות התפעוליות הסתכמו ב-49 מיליון שקלים חדשים, לעומת 48 מיליון שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 במרץ 2020

מגזר גופים מוסדיים

ההגדרה הפיקוחית

המגזר כולל קופות גמל, קרנות פנסיה, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות, קרנות סל, חברות ביטוח וחברי בורסה המנהלים כספי לקוחות. **הבדלים בין גישת ההנהלה להגדרה הפיקוחית** גופים מוסדיים מנהלים בגישת ההנהלה במסגרת הבנקאות העסקית ובמסגרת מגזר הניהול הפיננסי, ומוצגים כמגזר נפרד במגזרי פעילות פיקוחיים.

תוצאות הפעילות במגזר גופים מוסדיים (במיליוני שקלים חדשים)

שלושה חודשים לשלושה חודשים		
שהסתיימו	שהסתיימו	
ביום 31 במרץ	ביום 31 במרץ	
2019	2020	
		רווח ורווחיות
32	29	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
-	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
9	16	עמלות והכנסות אחרות
41	45	סך ההכנסות
(1)	2	הוצאות (הקטנת הוצאות) בגין הפסדי אשראי
29	31	הוצאות תפעוליות ואחרות
13	12	רווח לפני הפרשה למיסים
4	4	הפרשה למיסים
9	8	רווח נקי
		מאזן - סעיפים עיקריים:
1,293	1,792	אשראי לציבור (יתרת סוף)
1,285	1,786	אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)
41,217	41,216	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
1,089	1,222	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
38,461	45,409	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
2,595	2,455	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
		מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:
4	6	מרווח מפעילות מתן אשראי
27	22	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
1	1	אחר
32	29	סך הכל הכנסות ריבית נטו

תרומת מגזר גופים מוסדיים (בהתאם להגדרות הפיקוחיות) לרווחי הקבוצה ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכמה ב-8 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 9 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

הכנסות הריבית נטו הסתכמו ב-29 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 32 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. העמלות וההכנסות האחרות גדלו ב-7 מיליוני שקלים חדשים לעומת התקופה המקבילה אשתקד, בעיקר כתוצאה מגידול בהכנסות מעמלות ניירות ערך ומהמרות מטבע חוץ.

בסעיף הוצאות בגין הפסדי אשראי נרשמה הוצאה של 2 מיליוני שקלים חדשים, לעומת הקטנת הוצאה של 1 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

ההוצאות התפעוליות הסתכמו ב-31 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 29 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.

מגזר ניהול פיננסי

ההגדרה הפיקוחית

מגזר ניהול פיננסי כולל את פעילות המסחר, ניהול הנכסים וההתחייבויות והשקעות ריאליות. פעילות למסחר - השקעה בניירות ערך למסחר, פעילות עשיית שוק בניירות ערך, פעילות במכשירים נגזרים שאינם מיועדים לגידור ואינם חלק מניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, שאילת ניירות ערך למסחר, מכירה בחסר של ניירות ערך, שירותי חיתום של ניירות ערך. ניהול נכסים והתחייבויות - לרבות השקעה באיגרות חוב זמינות למכירה ובאיגרות חוב מוחזקות לפדיון, גידור באמצעות מכשירים נגזרים מגדרים, גידור ALM, גידור מטבעי של השקעות בחוץ לארץ. השקעות ריאליות - השקעה במניות זמינות למכירה ובחברות כלולות של עסקים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 במרץ 2020

פעילות ניהול פיננסי אחרת - שירותי ניהול, תפעול, נאמנות ומשמורת לבנקים, מכירה וניהול תיקי אשראי.

הבדלים בין גישת ההנהלה להגדרה הפיקוחית

גופים מוסדיים אשר מנהלים בגישת ההנהלה במסגרת מגזר הניהול הפיננסי, מוצגים כמגזר נפרד במגזרי פעילות פיקוחיים.

תוצאות הפעילות במגזר ניהול פיננסי (במיליוני שקלים חדשים)

לשלושה חודשים לשלושה חודשים		
שהסתיימו	שהסתיימו	
ביום 31 במרץ	ביום 31 במרץ	
2019	2020	
(96)	(53)	רווח ורווחיות
55	64	סך הכל הוצאות ריבית, נטו
69	77	הכנסות מימון שאינן מריבית
		עמלות והכנסות אחרות
28	88	סך ההכנסות
(2)	2	הוצאות (הקטנת הוצאות) בגין הפסדי אשראי
91	95	הוצאות תפעוליות ואחרות
(61)	(9)	הפסד לפני הפרשה למיסים
(20)	(1)	הקטנת הפרשה למיסים
(41)	(8)	הפסד לאחר מיסים
-	-	חלקו של התאגיד הבנקאי ברווחים של חברות כלולות
(41)	(8)	הפסד לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(8)	(8)	רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(49)	(16)	הפסד המיוחס לבעלי מניות של התאגיד הבנקאי
		מאזן - סעיפים עיקריים:
6,221	6,904	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
		מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:
-	-	מרווח מפעילות מתן אשראי
-	-	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
(96)	(53)	אחר
(96)	(53)	סך הכל הכנסות ריבית נטו

תוצאות פעילות מגזר הניהול הפיננסי (בהתאם להגדרות הפיקוחיות) ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכמו בהפסד של 16 מיליוני שקלים חדשים, לעומת הפסד של 49 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

להלן הגורמים העיקריים לשינוי בתוצאות המגזר: הוצאות הריבית, נטו הסתכמו בהוצאה של 53 מיליוני שקלים חדשים, לעומת הוצאה של 96 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של כ-43 מיליוני שקלים חדשים, בעיקר מגידול בהיקף עמלות פירעון מוקדם. הכנסות המימון שאינן מריבית גדלו ב-9 מיליוני שקלים חדשים, לעומת התקופה המקבילה אשתקד, בעיקר כתוצאה מהשפעת רישום חשבונאי של נגזרים לפי שווי הוגן ואחרות. ראה גם ניתוח ההתפתחות בהכנסות המימון בפרק התפתחות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח הכולל האחר. סך העמלות וההכנסות האחרות הסתכמו ב-77 מיליוני שקלים חדשים, לעומת הכנסות מעמלות ואחרות בסכום של כ-69 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-8 מיליוני שקלים חדשים, הנובע בעיקר בעיקר כתוצאה מגידול בהכנסות מהמרות מטבע חוץ. ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו ב-95 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 91 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.

פעילות חוץ לארץ

ההגדרה הפיקוחית

פעילות הבנק בחוץ לארץ מוצגת בנפרד ונחלקת לפעילות של אנשים פרטיים ופעילות עסקית.

הבדלים בין גישת ההנהלה להגדרה הפיקוחית

לקוחות עסקיים ופרטיים בסניפי חוץ לארץ שסווגו למגזרי הפעילות השונים בהתאם לגישת ההנהלה, סווגו למגזר פעילות חוץ לארץ בגילוי על מגזרי פעילות פיקוחיים.

לקוחות עסקיים ופרטיים בסניפי חוץ לארץ מוצגים כמגזר נפרד במגזרי פעילות פיקוחיים ומנהלים בגישת ההנהלה במסגרת מגזרי הפעילות השונים - בעיקר בנקאות פרטית ועסקית.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 במרץ 2020

תוצאות הפעילות בחוץ לארץ (במיליוני שקלים חדשים)

לשלושה חודשים לשלושה חודשים		
שהסתיימו	שהסתיימו	
ביום 31 במרץ	ביום 31 במרץ	
2019	2020	
55	45	רווח ורווחיות
2	-	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
6	5	הכנסות מימון שאינן מריבית
63	50	עמלות והכנסות אחרות
1	6	סך ההכנסות
20	20	הוצאות בגין הפסדי אשראי
42	24	הוצאות תפעוליות ואחרות
14	8	רווח לפני הפרשה למיסים
28	16	הפרשה למיסים
		רווח נקי
		מאזן - סעיפים עיקריים:
4,192	3,760	אשראי לציבור (יתרת סוף)
4,157	3,725	אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)
6,145	4,184	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
3,424	3,133	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
5,514	4,545	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
4,292	4,388	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
		מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:
29	25	מרווח מפעילות מתן אשראי
3	3	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
23	17	אחר
55	45	סך הכל הכנסות ריבית נטו

תרומת הפעילות בחוץ לארץ לרווחי הקבוצה ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכמה ב-16 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 28 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

להלן הגורמים העיקריים לשינוי בתרומת המגזר:

הכנסות הריבית נטו הסתכמו ב-45 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 55 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. הירידה בהכנסות הריבית בפעילות חוץ לארץ נובעת בעיקרה מירידת ריבית ה-FED ברבעון, לעומת התקופה המקבילה אשתקד.

בתקופה הנוכחית נרשמה הוצאה להפסדי אשראי בהיקף של כ-6 מיליוני שקלים חדשים, לעומת הוצאה של 1 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. עיקר הגידול נובע מיישום בשלוחות חוץ לארץ של המדיניות ביחס להפרשה להפסדי אשראי אשר כוללת אומדן בגין השפעת משבר הקורונה, שבא לידי ביטוי בהפרשה הקבוצתית. לפרטים נוספים ראה לעיל בפרק אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק. ההוצאות התפעוליות הסתכמו ב-20 מיליוני שקלים חדשים, בדומה לתקופה המקבילה אשתקד.

לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.

חברות מוחזקות עיקריות

תרומת החברות המוחזקות לרווח הנקי מפעולות רגילות, הגיעה ברבעון הראשון של שנת 2020 ל-51 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 36 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד. נתונים אלה כוללים השפעות של שינויים בשערי החליפין על יתרות ההשקעה בחברות המוחזקות בחוץ לארץ, המכוסים בבנק עצמו.

ללא השפעת הפרשי שער כאמור לעיל, הסתכמה תרומת החברות המוחזקות ב-44 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 48 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, כאשר עיקר הגידול נובע מגידול ברווחי בנק יהב, ראה הסבר בחברות המוחזקות להלן.

בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ (להלן: "בנק יהב")

בנק יהב הינו תאגיד בנקאי הפועל בהתאם לרישיון 'בנק' לפי הוראות חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981. חלקה של הקבוצה ברווח הנקי של בנק יהב ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכם ב-21 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 18 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד. תשואת הרווח הנקי על ההון של בנק יהב בחישוב שנתי, הגיעה ברבעון הראשון של שנת 2020 ל-11.1%, לעומת תשואה של 10.6% ברבעון המקביל אשתקד. הגידול ברווחי בנק יהב נובע מגידול בהיקפי הפעילות.

סך המאזן של בנק יהב ליום 31 במרץ 2020 הסתכם ב-30,555 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 27,299 מיליוני שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2019, גידול של 3,256 מיליוני שקלים חדשים (12%). יתרת האשראי לציבור, נטו ליום 31 במרץ 2020 הסתכמה ב-10,734 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 10,880 מיליוני שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2019, קיטון של 146 מיליוני שקלים חדשים (1%). יתרת פיקדונות הציבור ליום 31 במרץ 2020 הסתכמה ב-26,672 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 23,345 מיליוני שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2019, גידול של 3,327 מיליוני שקלים חדשים (14%).

טפחות סוכנות לביטוח (1989) בע"מ (להלן: "טפחות סוכנות לביטוח")

טפחות סוכנות לביטוח היא סוכנות ביטוח בבעלות מלאה של הבנק, העוסקת במכירת פוליסות ביטוחי החיים ופוליסות ביטוחי הנכסים של לקוחות המבצעים משכנתאות בבנק. הרווח הנקי של טפחות סוכנות לביטוח ברבעון הראשון של שנת 2020 (בניכוי הכנסות המיסון נטו מעודפי המזומנים של החברה) הסתכם ב-18 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 16 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד. תשואת הרווח הנקי על ההון העצמי הגיעה ברבעון הראשון של שנת 2020 ל-6.6% לעומת תשואה של 8.0% ברבעון המקביל אשתקד.

חברות מוחזקות אחרות הפועלות בישראל

חברות מוחזקות אחרות הפועלות בישראל הנמצאות בשליטתו המלאה של הבנק ונשענות על תשתית הבנק, תרמו לרווח הנקי של הקבוצה ברבעון הראשון של שנת 2020 כ-4 מיליוני שקלים חדשים נטו, לעומת 5 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד. מזה סך של 2 מיליוני שקלים חדשים (לעומת 3 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד) מפעילות נאמנות במסגרת החברה הבת, מזרחי טפחות חברה לנאמנות בע"מ.

יוניטד מזרחי בנק (שוויץ) לימיטד

יוניטד מזרחי בנק (שוויץ) לימיטד (להלן: "בנק המזרחי שוויץ") מתמחה בשירותי בנקאות פרטית בינלאומית. הבנק בשוויץ מוחזק באמצעות חברה בת בבעלות מלאה של הבנק, United Mizrahi Overseas Holding Co. B.V. (Netherlands) ("מזרחי החזקות בינלאומיות"), הרשומה בהולנד.

הרווח הנקי של בנק המזרחי שוויץ הסתכם ברבעון הראשון של שנת 2020 ב-0.1 מיליוני פרנקים שוויצרים, לעומת 0.3 מיליוני פרנקים שוויצרים ברבעון המקביל אשתקד. סך המאזן של בנק המזרחי שוויץ ליום 31 במרץ 2020 הסתכם ב-127 מיליוני פרנקים שוויצרים, לעומת 121 מיליוני פרנקים שוויצרים ליום 31 בדצמבר 2019.

הכנסות הריבית והכנסות הריבית, נטו הסתכמו ברבעון הראשון של שנת 2020 ב-0.4 מיליוני פרנקים שוויצרים, לעומת 0.5 מיליוני פרנקים שוויצרים ברבעון המקביל אשתקד. ההכנסה לפני מס הסתכמה ברבעון הראשון של שנת 2020 ב-0.2 מיליוני פרנקים שוויצרים, לעומת 0.3 מיליוני פרנקים שוויצרים ברבעון המקביל אשתקד. ההכנסה לפני מס מנוכה מהשפעות שער חליפין הסתכמה ברבעון הראשון של שנת 2020 ב-0.6 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 1.0 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד.

יתרת האשראי לציבור, נטו ליום 31 במרץ 2020 הסתכמה ב-48 מיליוני פרנקים שוויצרים, לעומת 52 מיליוני פרנקים שוויצרים ליום 31 בדצמבר 2019. יתרת הפיקדונות בבנקים ליום 31 במרץ 2020 הסתכמה ב-74 מיליוני פרנקים שוויצרים, לעומת 65 מיליוני פרנקים שוויצרים ליום 31 בדצמבר 2019. יתרת פיקדונות הציבור ליום 31 במרץ 2020 הסתכמה ב-86 מיליוני פרנקים שוויצרים, לעומת 80 מיליוני פרנקים שוויצרים ליום 31 בדצמבר 2019.

נתונים אלה אינם כוללים סעיפים חוץ מאזניים, כגון פיקדונות בנאמנות (FIDUCIARY) ותיקי ניירות ערך של לקוחות, המהווים מרכיבים עיקריים בפעילות העסקית של הבנק בשוויץ.

השקעות במניות

הבנק מנהל השקעות נוסטרו במניות. מניות שבהן השקיע הבנק כאמור, מוצגות החל מיום 1 בינואר 2019, כמניות שאינן למסחר במסגרת תיק ניירות הערך של הבנק ובמסגרת ההשקעה בחברות כלולות, כאשר לבנק השקעה מהותית בתאגיד.

במסגרת ההשקעות (אשר אינן סחירות ולא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין) מוצגות ככלל לפי עלות (בניכוי ירידת ערך) המותאמת לשינויים במחירים נצפים בעסקאות רגילות בהשקעות דומות או זהות של אותו מנפיק. יתר ההשקעות (סחירות וקיים לגביהן שווי הוגן) מוצגות בהתאם לערכי השוק שלהן ושינויים בשווי ההוגן אשר טרם מומשו, מוכרים בדוח רווח והפסד.

השקעות הבנק במניות הסתכמו ליום 31 במרץ 2020 ב-167 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 141 ו-181 מיליוני שקלים חדשים ליום 31 במרץ 2019 וליום 31 בדצמבר 2019, בהתאמה. הפסדי הבנק נטו מהשקעות במניות, הסתכמו ברבעון הראשון של שנת 2020 ב-12 מיליוני שקלים חדשים, לעומת רווח בסך 15 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, ההפסד ברבעון נבע מירידת שווי מניות סחירות בשל ירידות בשוק ההון.

לפרטים בדבר השקעה במניות שאינן למסחר ראה בראש 5 לדוחות הכספיים.

סקירת הסיכונים

פרק זה כולל סקירה תמציתית וניתוח ההתפתחויות של הסיכונים העיקריים שהבנק נחשף אליהם. ככל שנדרש, יש לעיין בפרק זה ביחד עם פרק סקירת הסיכונים שנכלל בדוחות הכספיים השנתיים המבוקרים לשנת 2019. דוח סיכונים מפורט הכולל את דרישות הגילוי של הנדבך השלישי של באזל ומידע נוסף על הסיכונים שניתן על פי המלצות העדה לציבות פיננסית (ה-FSB), מפורסם באתר האינטרנט של הבנק.

התפתחויות בסיכונים ואופן ניהולם

הפעילות העסקית השוטפת של הקבוצה במגוון המוצרים והמכשירים הפיננסיים המאזניים והחוץ מאזניים חושפת את הקבוצה לסיכונים שונים, סיכונים פיננסיים כגון: סיכונים שוק, ריבית בתיק הבנקאי ונדילות וסיכונים אשראי, וסיכונים שאינם פיננסיים ביניהם: סיכונים תפעוליים (כולל סיכון אבטחת מידע וסייבר וסיכונים טכנולוגיים) וסיכונים ציות ורגולציה. מדיניות ניהול ובקרת הסיכונים בתחומים השונים מיועדת לתמוך בהשגת היעדים העסקיים של הקבוצה תוך הגבלת החשיפה לסיכונים אלה.

במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020, חלה עלייה מסוימת בפרופיל הסיכונים הכולל של הבנק יחסית לפרופיל הסיכונים בסוף שנת 2019, כתוצאה מעליה בסיכון האשראי בעקבות השלכות מגפת הקורונה העולמית, שהחלה בישראל לקראת סוף פברואר 2020, והשפעותיה על הכלכלה בישראל ובעולם. המדדים נמצאים במרחק סביר מתיאבון הסיכון שנקבע על ידי הדירקטוריון ובהלימה לפעילות העסקית, על פי מתווה התוכנית האסטרטגית ותוכנית העבודה השוטפת. הבנק בוחן את מדדי הסיכון באופן מתמיד ומתאימם ככל הנדרש לפעילות העסקית השוטפת, בכפוף ובהלימה לתיאבון הסיכון הכולל של הבנק לסיכונים השונים.

תיאור הסיכונים

הבנק עוסק בפעילות בנקאית מסחרית (עסקית וקמעונאית) ובפעילות משכנתאות, אשר בה מוביל הבנק את מערכת הבנקאות בישראל. סיכון האשראי הוא הסיכון המרכזי בפעילות התאגידים הבנקאיים. בבנק מוטו הסיכון זה לפעילות האשראי הקמעונאי ובפרט האשראי לדור, פעילות המאופיינת ברמת סיכון נמוכה יחסית. הבנק מנטר ומנהל את סיכונים תיק האשראי במגוון כלים, לרבות פיתוח והטמעה של מודלים פנימיים להערכת דירוג האשראי של הלקוח. ראה בהרחבה בפרק סיכון האשראי להלן.

בתחום העסקי הבנק פועל תוך ביצוע שוטף של הערכות סיכון ברמת הלקוח וברמת הענף והמשק כולו (ריכוזיות ענפית). הפעילות בתחום זה מושפעת בשנים האחרונות מהרחבת פעילותם של הגופים המוסדיים וחברות הביטוח הממוקדות במתן אשראי בהיקפים משמעותיים ולזמן ארוך.

בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים הדרישה הרגולטורית המזערית ליחס כיסוי הנדילות הינה 100%. הבנק נמצא ביחסי נדילות גבוהים, עם מרווחי ביטחון הולמים וכן במבנה מקורות יציב.

חשיפת הבנק לפעילות בחוץ לארץ היא נמוכה וכן, פעילותו בתחום השקעות הנוסטרו, אשר נועדה ברובה להשקעת עודפי הנדילות, הינה בנכסים איכותיים עם סיכון אשראי מזערי.

ההתפתחויות הטכנולוגיות והעלייה ברמת התחכום של הגורמים הפועלים בתחום מתקפות הסייבר, מעלה את רמת הסיכון ובמקביל את עצימות הניהול והניטור של הסיכונים התפעוליים, סיכונים טכנולוגיים המידע וסיכונים אבטחת המידע והסייבר.

לבנק מסגרת נרחבת לניהול ובקרת הסיכונים אליהם הוא נחשף, הכוללת מבנה ארגוני תומך בניהול ובקרת סיכונים אלה. ניהול הסיכונים בקבוצה מתבצע בראייה כוללת של פעילות הבנק בארץ ובשולחות חוץ לארץ, באופן שוטף בהתאם להנחיות בנושא ניהול ובקרת סיכונים שקבע הפיקוח על הבנקים בהוראות ניהול בנקאי תקין, ובפרט, הוראה מספר 310 של בנק ישראל - "ניהול סיכונים", ובהתאם למסגרת שהותוותה בנדבך השני של באזל, כולל השינויים הנדרשים עם כניסת באזל III לתוקף.

דירקטוריון הבנק והועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון אחראים להתוות את העקרונות הנדרשים לניהול ובקרת הסיכונים השונים אליהם חשוף הבנק במסגרת פעילותו, כולל התווית אסטרטגית סיכון וקביעת תיאבון הסיכון בהתאמה לאסטרטגיה הכוללת של הבנק, וכן לפקח אחר עמידת הבנק בעקרונות ובתיאבון הסיכון שקבע.

הנהלת הבנק מחויבת לניהול שוטף של הסיכונים המהותיים העומדים בפני הבנק, וליישום העקרונות שנקבעו על ידי דירקטוריון הבנק לטיפול בסיכונים אלה.

לבנק תהליך מוסדר למיפוי וזיהוי הסיכונים הכרוכים בפעילותו, הנקבעים לפי סף מהותיות, המבוסס במונחי שיעור מההון של הבנק. עקרונות הטיפול בסיכונים המהותיים השונים כפי שזוהו ומופו, לרבות, תיאבון הסיכון, אופן המדידה, הניהול והמזעור של כל סיכון, מעוגנים במסמכי מדיניות ייעודיים.

תיאור תיאבון הסיכון וניהול הסיכונים

תיאבון הסיכון מגדיר את רמת הסיכון הכוללת שהבנק מעוניין ומסוגל לקחת על עצמו ומהווה קביעה ברמת-על. תיאבון הסיכון מגדיר היכן הבנק רוצה להימצא במונחים של תשואה (תמורה/תועלת) מול סיכון (עלות) במבט צופה פני עתיד. תיאבון הסיכון של הבנק נקבע לכל הסיכונים המהותיים באמצעות מגבלות כמותיות ואיכותיות, כאשר המגבלות הכמותיות מוגדרות ברובן כשיעור של הון עצמי רובד 1 של הבנק. עבור מרבית הסיכונים נקבעו מגבלות למצב שוק רגיל, וכן למצב קיצון, וזאת בהסתמך על תוצאות תרחישי הקיצון השונים שעורך הבנק ובהתאם לאסטרטגיית הסיכון ועקרונות היסוד של התוכנית האסטרטגית והעסקית של הבנק ועל רמת הנדילות וההון הנדרשת לעמידה ביעדים האסטרטגיים. בכל שנה, מאתגר תיאבון הסיכון על ידי מנהל הסיכונים הראשי, ההנהלה והדירקטוריון, לנוכח היעדים העסקיים שנקבעו בתוכנית העבודה, בהתאם לתוכנית האסטרטגית, לפרופיל הסיכון ולתוצאות תהליך הערכת ניהול הסיכונים האיכותי שמבצעים המנהלים בבנק. התהליך נועד לבחון את רמת הסיכונים השונים והצפי לכיוון התפתחותם במהלך השנה העוקבת. כתוצאה מכך, נתמכת האסטרטגיה העסקית של הבנק על ידי מסגרת תיאבון סיכון מתאימה, תוך כדי ניטור שוטף של פרופיל הסיכון והתראה במקרה שפרופיל הסיכון מגיע לגבולות תיאבון הסיכון שנקבע.

תרחישי קיצון

תרחישי קיצון הינם טכניקות לניהול סיכונים המשמשות להערכת החשיפה של הבנק לסיכונים, הן בראייה נוכחית והן בראייה צופה פני עתיד. תרחישי הקיצון מאפשרים הבנה של השפעת אירועי קיצון מסוגים שונים על יציבות הבנק. כמו כן, תרחישי הקיצון מהווים כלי נוסף, חשוב ומשלים לגישות, מדדים ומודלים במסגרת ניהול ובקרת הסיכונים של הבנק. תוצאות תרחישי הקיצון משמשות את הבנק לאתגור תיאבון הסיכון ותכנון ההון, זיהוי מוקדי סיכון מהותיים וחולשות בתיק, ומהוות כלי תומך לקבלת החלטות עסקיות ואמצעי משלים למדידת סיכונים במודלים כמותיים לזיהוי סיכונים שאינם

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 במרץ 2020

מזוהים במודל בשל מגבלות מובנות במודלים מסוג זה. לבנק מגוון רחב של מתודולוגיות לביצוע תרחישי קיצון, המחושבים על מנת לאמוד את פוטנציאל פגיעת הסיכונים השונים ביעדיו העסקיים והפיננסיים של הבנק.

השימושים העיקריים של תרחישי הקיצון והעקרונות לקביעתם מעוגנים במסמך מדיניות מסגרת כללית לניהול ובקרת סיכונים. הבנק עושה שימוש נרחב בתוצאות תרחישי הקיצון על מנת לאמוד את פוטנציאל פגיעת הסיכונים השונים ביעדיו העסקיים והפיננסיים, במסגרת תהליך תכנון ההון המהווה חלק ממסמך ה-ICAAP. תהליך ה-ICAAP בוחן האם לבנק די הון על מנת לעמוד בתוכנית האסטרטגית, המאתגרת על ידי שורה של תרחישי קיצון בדרגות חומרה שונות. תרחישי קיצון אלה פוגעים ברווחיות הבנק על ידי יצירת הפסדים פוטנציאליים לסיכונים המהותיים לפעילותו: אשראי, ריכוזיות אשראי, שוק וריבית בתיק הבנקאי, תפעולי לרבות אבטחת מידע וסייבר, סיכונים טכנולוגיים וסיכונים נוספים. דגש רב ניתן בתרחישי הקיצון על תיק המשכנתאות של הבנק ופעילות האשראי העסקית שלו. תוצאות תכנון ההון של הבנק, שהוגשו לבנק ישראל בחודש דצמבר 2019, אשר בוצעו על נתוני המחצית השנייה של שנת 2019, בהתבסס על תכניות העבודה של הבנק והתוכנית האסטרטגית ולאופק תכנון של שלוש שנים, מצביעות על כך כי בידי הבנק כרית ספיגה הונית מספקת להתמודדות עם מגוון הסיכונים הכרוכים בפעילות הבנק גם תחת אירועי קיצון.

כמו כן, הוגשו לבנק ישראל בחודש דצמבר 2019 תוצאות התרחיש המערכתי שהינו תרחיש קיצון אחיד שעורך הפיקוח על הבנקים למערכת הבנקאית. התרחיש התבסס על התממשות תרחיש קיצון בתחום הסייבר במטרה לבחון את עמידות הבנקים, התנהלותם ודרכי ההתמודדות שלהם עם הרכיב הטכנולוגי באירוע המשלב היבטים תפעוליים ועסקיים. תוצאות התרחיש מעידות כי מידת הפגיעה של תרחיש זה בבנק, הינה נמוכה יחסית לרווח, הון, ונדילות הבנק.

הבנק ביצע תרחישים לאמידת השפעת משבר הקורונה והשינויים בפרמטרים המאקרו כלכליים על תוצאותיו העסקיות יחסי הון לאופק של 3 שנים. בתרחיש המרכזי המשק מגיע לשיא המשבר ברבעון השני של שנת 2020 וחוזר לפעילות שגרה ברבעון השלישי של השנה ובתרחיש קיצון תהליך ההתאוששות והחזרה לשגרה מתחיל ברבעון הראשון של שנת 2021. התוצאות מצביעות על יכולת הבנק לעמוד בהפסדים שעלולים להיווצר הן בתרחיש המרכזי והן בקיצון ולשמר יחסי הון העולים על יחסי הון המזעריים הנדרשים על ידי הפיקוח על הבנקים שהופחתו זמנית בהתאמה לתקופת המשבר (לפירוט בדבר ההקלות בדרישות ההון ראה פרק הון, הלימות הון ומינוף לעיל).

הערכת גורמי הסיכון

להלן מיפוי גורמי הסיכון, פוטנציאל השפעתם על קבוצת הבנק וחברי ההנהלה שמונו כאחראים (Risk Owner) לכל אחד מהם:

גורם הסיכון	מידת ההשפעה של גורם הסיכון	Risk Owner
השפעה כוללת של סיכונים אשראי	בינונית	מנהל החטיבה העסקית
סיכון בגין איכות לווים וביטחונות	בינונית	
סיכון בגין ריכוזיות ענפית	נמוכה-בינונית	
סיכון בגין ריכוזיות לווים/קבוצת לווים	נמוכה	
סיכון בגין תיק המשכנתאות	נמוכה	
השפעה כוללת של סיכונים שוק	נמוכה-בינונית	מנהל החטיבה הפיננסית
סיכון ריבית	נמוכה-בינונית	
סיכון אינפלציה	נמוכה-בינונית	
סיכון שערי חליפין	נמוכה	
סיכון נדילות	נמוכה-בינונית	מנהל החטיבה הפיננסית
השפעה כוללת של הסיכון התפעולי	בינונית	מנהל החטיבה לבקרת סיכונים
סיכון אבטחת מידע וסייבר	בינונית	מנהל החטיבה לבקרת סיכונים
סיכון טכנולוגיית המידע	בינונית	מנהלת חטיבת הטכנולוגיה של מזרחי טפחות בע"מ
סיכון משפטי	נמוכה-בינונית	יועצת משפטית ראשית
סיכון ציות ורגולציה	נמוכה-בינונית	מנהל החטיבה לבקרת סיכונים
סיכון הלבנת הון ומימון טרור	נמוכה-בינונית	מנהל החטיבה לבקרת סיכונים
סיכון חוצה גבולות	נמוכה-בינונית	מנהל החטיבה לבקרת סיכונים
סיכון מוניטין ⁽¹⁾	נמוכה	מנהלת החטיבה לשיווק, פרסום ופיתוח עסקים
סיכון אסטרטגי-עסקי ⁽²⁾	נמוכה-בינונית	מנהל כללי

(1) הסיכון לפגיעה בתוצאות הבנק כתוצאה מפרסומים שליליים לגבי הבנק.

(2) האדרת הסיכון האסטרטגי-עסקי כוללת את תהליך תכנון ניהול ההון.

מידת ההשפעה של הסיכונים השונים בטבלה לעיל, נקבעה בהתאם להערכות ההנהלה כפי שהן נערכות מעת לעת. הערכות אלה, נעשות על פי ניטור מדדי הסיכון הכמותיים השונים שקבע הבנק, כולל הצפי לכיוון התפתחותם וכן בהתבסס על הערכה איכותית של תהליכי ניהול הסיכונים, ואפקטיביות מעגלי הבקרה בהתאמה לתהליך ותוצאות ה-ICAAP שביצע הבנק, בהובלת מנהל הסיכונים הראשי של הבנק ובהשתתפות כלל מנהלי הסיכונים של הבנק.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 במרץ 2020

במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020, חלה עלייה מסוימת בפרופיל הסיכונים של הבנק יחסית לפרופיל הסיכונים בסוף שנת 2019, כתוצאה מעלייה בסיכון האשראי בעקבות השלכות מגפת הקורונה העולמית, שהחלה בישראל לקראת סוף חודש פברואר 2020, והשפעותיה על הכלכלה בישראל ובעולם. עם זאת, עדיין לא ניתן להעריך את מלוא ההשפעה של המשבר על איכות תיק האשראי של הבנק.

רמת ההשפעה הכוללת של סיכון אשראי ושל הסיכון בגין איכות לווים וביטחונות, עלתה מרמה נמוכה-בינונית לרמה בינונית. העלייה ברמת הסיכון נבעה בעיקרה מהמגזר העסקי, ובדגש על העסקים הבינוניים והקטנים, בעקבות הירידה בפעילות המשקית כתוצאה מהטלת הסגר הממושך על מדינת ישראל. גורמי הסיכון המהותיים הינם העלייה החדה בשיעור האבטלה, ענפי משק ייעודיים (כגון: תעופה, אופנה, בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל) שנפגעו, וירידות בשווקים הפיננסיים ששחקו את שווי הביטחונות. גורמים אלה עלולים להביא לגידול בהיקף הלקוחות שייקלעו לקשיים לאורך זמן.

הבנק מנהל ומנטר את סיכון האשראי שלו באופן הדוק ונקט בפעולות אקטיביות בהתאמה למצב. על מנת לסייע ללקוחות לצלוח את תקופת המשבר ולצמצם את הסיכון לכשל, תוך שמירה על מדיניות ניהול הסיכונים של הבנק. במסגרת צעדים אלה אושרה דחיה של מספר חודשים בתשלומים השוטפים ללקוחות משכנתא שנזקקו לכך, עקב קושי זמני בגין המשבר; אושרו דחיות ועדכונים למועדי התשלום גם ללקוחות פרטיים ומסחריים שנקלעו לקושי זמני; הועמדו הלוואות בערבות מדינה במסגרת התוכנית הממשלתית. לנתונים כמותיים בדבר פעילות הבנק לסייע ללקוחות על רקע משבר הקורונה, ראה פרק אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק לעיל.

הערכת רמת סיכונים הריכוזיות באשראי וסיכון תיק המשכנתאות, נותרה ללא שינוי, ברמה נמוכה. תיק המשכנתאות מוערך ברמת בסיכון נמוכה גם בהינתן השלכות המשבר. כדי להקל על לקוחות המשכנתא את ההתמודדות עם משבר הקורונה, אפשר הבנק ביצוע של דחיית תשלומי משכנתא עד ל-4 חודשים, סכומי התשלומים שנדחו נפרסו מחדש ליתרת תקופת המשכנתא. מניחוח תיק מבקשי הדחיות עולה, כי פרופיל הסיכון של הלוואות אלה, דומה לפרופיל הסיכון של תיק הדיור הכולל של הבנק והבנק מנטר באופן הדוק את הסיכון בתיק המשכנתאות והתפתחות תשלומי המשכנתאות עם סיום תקופת הדחיות שניתנו ללקוחות. כמו כן פועל הבנק בתהליך חיתום המשכנתא, בהתאם להקלה של בנק ישראל לבחינת כושר ההחזר, בהתחשב ברמת ההכנסה לפני המשבר והצפי לחזרה למעגל העבודה בהמשך.

הערכת כלל גורמי הסיכון, למעט סיכון האשראי כאמור, נותרה ללא שינוי מהערכת הסיכון בסוף שנת 2019.

ככלל סיכונים בעלי רמות סיכון שאינן נמוכות, נובעים מסיכון מובנה בפעילות הבנק, והם בהלימה לעקרונות תיאבון הסיכון שהוגדר.

הבנק פעל במהלך תקופת משבר הקורונה, בהתאם לנהלי החירום ועבר ממצב של שגרה למצב של כוננות ומאוחר יותר לשגרת חירום, אשר כללה בין השאר כינוס שוטף של חדר מצב לקביעת עקרונות העבודה, בהתאמה להנחיות המשתנות של הגורמים הרגולטוריים, הפעלת פרום "קורונה" ייעודי לניהול הפעילות השוטפת, וקיום דיונים ייעודיים שוטפים בדירקטוריון ובהנהלה. הבנק שמר על המשכית עסקית כנדרש במהלך כל התקופה.

הבנק חיזק במהלך תקופת משבר הקורונה, את מערכי הניטור וההגנה על סיכונים אבטחת המידע וסייבר, איום אשר עלה מערכיתית בתקופה זו ולא חלו אירועים מהותיים בבנק. כמו כן מערך הטכנולוגיה של הבנק פעל במתכונת חירום לתפעול השוטף של רצפת הייצור ולשמירה על רציפות תפקודית לתמיכה במערכות ובפיתוח הנדרש, לרבות הרחבת יכולות תשתית ומערכות לתמיכה בהיקפי השימוש שהתגברו בבנקאות בתקשורת, והעבודה מרחוק.

רמת סיכון הנזילות נותרה נמוכה בינונית. בחודש פברואר 2020, העלה הבנק את רמת הכוננות לכוננות מוגברת בשל החשש מהתפשטות נגיף הקורונה והירידות החדות שנרשמו בבורסות, ובתחילת חודש מרץ הועלתה רמת הכוננות, וזאת בשל המשך הירידות החדות בבורסות בעולם ובפרט בישראל. רמת הכוננות כוללת צעדים אופרטיביים שנועדו להבטיח כי הבנק שומר על רמת נזילות נאותה בעתות משבר. במהלך כל התקופה שמר הבנק על עודפי נזילות גבוהים. החל מאמצע חודש מאי עם החזרה לשגרה הורדה הכוננות למוגברת.

רמת סיכון המוניטין נותרה נמוכה, הבנק ממשיך ומנטר את הנושא באופן שוטף ולא ניכרת השפעה מהותית על סיכון המוניטין של הבנק.

הבנק בוחן באופן שוטף את השלכות המשבר על רמת הסיכון האסטרטגי-עסקי. בשלב זה ולאור חוסר הוודאות, לא ניתן להעריך את מלוא השלכות המשבר על פעילות הבנק. הבנק פועל במתווה תוכנית אסטרטגית חמש שנתית שאושרה בנובמבר 2016, לשנים 2017-2021, תוכנית שיעדיה הושגו כבר בדוחות הכספיים של שנת 2019, ולפיכך הונחה על ידי דירקטוריון הבנק להיערך לתוכנית אסטרטגית חדשה לשנים 2021-2025. לאור משבר הקורונה ואי הוודאות השוררת ידון דירקטוריון הבנק בתוכנית אסטרטגית חדשה לקראת סוף שנת 2020. מועד זה יכול שיתעדכן בהמשך.

הבנק מקיים תהליכי זיהוי ומדידה של סיכונים על ידי שימוש במגוון שיטות ומתודולוגיות לאמידת רמות הסיכון והחשיפה שלו לסיכונים השונים במהלך עסקים רגיל ובתרחישי קיצון.

לפרטים נוספים ראה דוח הסיכונים לרבעון הראשון של שנת 2020, וכן דוח הסיכונים לשנת 2019 המפורסמים באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון אשראי

תיאור הסיכון והתפתחותו

סיכון אשראי הוא הסיכון שלווה או צד נגדי של הבנק לא יעמוד בהחייבויותיו כלפי הבנק. סיכון זה מושפע ממספר גורמים עיקריים: סיכון עסקי הנובע מפעילותו של הלקוח, סיכונים ריכוזיות הנובעים מחשיפת יתר ללווה/קבוצת לווים ולענפי משק, סיכון ריכוזיות גאוגרפית, סיכון הנובע משינויים אקסוגניים, סיכונים אשראי בחוץ לארץ וסיכונים תפעוליים, שלהתממשותם יש השלכות על סיכונים האשראי. כמו כן, לסיכון זה יש קשרי גומלין עם מספר סיכונים נוספים כגון: סיכון השוק והריבית, סיכון הנזילות, סיכונים ציות וסיכונים נוספים.

רמת ההשפעה הכוללת של סיכון האשראי ושל הסיכון בגין איכות לווים וביטחונות עלתה ברבעון הראשון של שנת 2020 מרמה נמוכה-בינונית לרמה בינונית, כאשר רמת הסיכון בתיק ההלוואות לדיור ובגין סיכונים הריכוזיות נותרה ללא שינוי ברמה נמוכה. וכך גם שאר גורמי הסיכון ללא שינוי מהערכת הסיכון בסוף שנת 2019. העלייה ברמת הסיכון נבעה בעיקרה מהמגזר העסקי, ובדגש על העסקים הבינוניים והקטנים, בעקבות הירידה בפעילות המשקית.

התפשטות משבר הקורונה

משבר הקורונה הפוקד את העולם כולו, ואת ישראל בתוכו, מוביל להשלכות הנוגעות במישורן לסיכון האשראי בבנק. ראה גם פרק אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק לעיל.

הבנק נקט בשורה ארוכה של צעדים על מנת לתת מענה מידי לצרכים שנוצרו כתוצאה מהמצב החל במענה תפעולי ללקוחות וכלה בהתאמות במדיניות חיתום האשראי וסיכונים האשראי.

על מנת לסייע ללקוחות לצלוח את תקופת המשבר ולצמצם את הסיכון לכשל, תוך שמירה על מדיניות ניהול הסיכונים של הבנק, נקט הבנק בשורה של צעדים. אושרה דחיה של מספר חודשים בתשלומים השוטפים ללקוחות משכנתא שנזקקו לכך, עקב קושי זמני בגין המשבר; אושרו דחיות ועדכונים למועדי התשלום גם ללקוחות פרטיים ומסחריים שנקלעו לקושי זמני; הועמדו הלוואות בערבות מדינה במסגרת התוכנית הממשלתית כמפורט להלן, לפרטים בדבר היקף החובות ששונות תנאיהם במסגרת ההתמודדות עם אירועי נגיף הקורונה, והיקף ההלוואות שהועמדו במסגרת הקרן בערבות המדינה, ראה פרק אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק לעיל.

בנק ישראל פרסם שורה של הקלות, במסגרת הנחיות והתאמות להוראת ניהול בנקאי תקין, לצורך התמודדות עם משבר הקורונה, סיוע למשק בצליחת המשבר, והגדלת האשראי למשק. ההוראות כוללות הקלות בתחום מדידה והלימות הון, חבות ענפית, ניהול מסגרות אשראי בחשבונות עובר-ושב, מגבלות למתן הלוואות לדיור ועוד.

בנוסף, פרסמה המדינה קווים מנחים של תוכנית כלכלית לסיוע למשק, ואף השיקה קרנות הלוואות לעסקים שיעודן סיוע לעסקים קטנים וגדולים שנפגעו ממשבר הקורונה.

כמו כן, בהמשך לפניית המפקחת על הבנקים מיום 2 באפריל 2020, פעל הבנק, יחד עם כלל המערכת הבנקאית, במטרה לתמוך ביכולת של העסקים ומשקי הבית לצלוח את המשבר, ולהמשיך לספק אשראי ללווים בכלל המגזרים במשק, תוך קיום תהליך חיתום אשראי אחראי, אך ללא הקשחה מיותרת של תנאי החיתום.

הבנק מנהל ומנטר את סיכון האשראי באופן הדוק, בין היתר באמצעות פעילות שוטפת של פורומים בראשות המנהל הכללי ובראשות מנהל החטיבה העסקית, ובהשתתפות מנהל החטיבה לבקרת הסיכונים ונציגי החטיבות העסקיות. בנוסף, מתקיימות הערכות מצב חטיבתיות שוטפות. במסגרת ישיבות אלו מבוצעת ניטור פרטני של ענפי משק בעלי חשיפה גבוהה למשבר, ומתקיים מעקב אחר מדדים מרכזיים שנקבעו ואחר לקוחות ספציפיים שההשפעה של המשבר עליהם משמעותית ביותר. היחידות העסקיות נמצאות בקשר הדוק ושוטף עם הלקוחות בכדי לאמוד את מצבם העסקי והשלכות המשבר עליהם, במטרה לסייע למגזר העסקי בהתמודדות עם הקשיים והאתגרים הנובעים ממשבר זה, תוך שמירה על איזונים ומזעור סיכונים האשראי.

בנוגע לאשראי לדיור, פרסם הפיקוח על הבנקים הוראת שעה המאפשרת להעניק הלוואה לכל מטרה במימון של עד 70% (לעומת 50%) בכפוף להצהרת הלווה כי ההלוואה אינה מיועדת למטרת רכישת דירה להשקעה. הבנק מיישם הוראה זו תוך כדי עמידה בקריטריונים פנימיים שנקבעו במסגרת תהליך החיתום.

יצוין, כי על רקע משבר הקורונה ובעקבות הוראות הפיקוח על הבנקים שבעקבותיו, נבחנו ועודכנו מדיניות האשראי ותיאבון הסיכון של הבנק. רמת הסיכון הכוללת באשראי עלתה מרמה "נמוכה-בינונית" לרמה "בינונית". עם זאת, עדיין לא ניתן להעריך את מלוא ההשפעה של המשבר על איכות תיק האשראי של הבנק.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 במרץ 2020

ניתוח ההתפתחות באיכות האשראי וסיכון אשראי בעייתי

חשיפות משמעותיות לקבוצות לווים

הגילוי על סיכון האשראי בגין חשיפות משמעותיות לקבוצות לווים ניתן בהתייחס לכל קבוצת לווים אשר חבותה נטו על בסיס מאוחד, לאחר הפחתת הניכויים המותרים לפי הוראת ניהול בנקאי תקין 313, עולה על 15% מהון התאגיד הבנקאי (כהגדרתו בהוראה 313). נכון ליום 31 במרץ 2020 לא קיימת בבנק קבוצת לווים העומדת בתנאי המוזכר לעיל. לפרטים נוספים בדבר חשיפות משמעותיות לקבוצות לווים ראה פרק סיכון אשראי בדוח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2019.

לווים גדולים

להלן החלוקה הענפית של 6 הלווים הגדולים בקבוצה ליום 31 במרץ 2020 (במיליוני שקלים חדשים):

לווה מספר	ענף משק	סיכון אשראי מאזני ⁽¹⁾	סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽¹⁾	סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾
1.	שאר שירותים פיננסיים	1,036	200	1,236
2.	גופים מוסדיים	18	994	1,012
3.	בינוי	351	636	987
4.	בינוי	317	500	817
5.	בינוי	129	546	675
6.	שאר תעשייה	3	670	673

(1) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני מוצג לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים בניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

מימון ממונף

מימון ממונף הינו מימון אשראי המועמד ללקוח ועומד באחד משני התבחינים הבאים:

- אשראי למטרת עסקה הונית יוגדר כאשראי העומד באחד מהכללים הבאים:**
 - אשראי למטרת עסקה הונית (כהגדרתה להלן), ובלבד שיתרת האשראי כאמור גבוהה מ-0.5% מהון הבנק או מ-35 מיליוני שקלים חדשים, לפי הגבוה מביניהם.
 - אשראי למימון רכישת זכויות הוניות בתאגיד בנקאי אחר או בתאגיד החזקה בנקאית, ובלבד שיתרת האשראי כאמור גבוהה מ-35 מיליוני שקלים חדשים.
 - אשראי נוסף שהועמד ללווה במועד מאוחר ממועד מימון העסקה ההונית, אם פירעון האשראי מבוסס בעיקרו על תזרים מזומנים הנובע מהזכויות ההוניות שרכישתם מומנה על ידי התאגיד הבנקאי.

"עסקה הונית": עסקה שמטרתה אחת מהבאות:

- רכישה עצמית - רכישה או רכישה חוזרת, על ידי הלווה, של ההון העצמי המונפק של הלווה (לרבות תוכנית לרכישת מניות עבור עובדים).
- רכישת תאגיד אחר - רכישה של זכות הונית כלשהי בתאגיד אחר, או רכישה של כלל נכסים או של חלק משמעותי מהנכסים בתאגיד אחר.
- חלוקת הון - תשלום דיבידנד או עסקה אחרת שמטרתה להגדיל את הערך לבעלי המניות.

עסקה הונית לעניין מימון ממונף, הינה עסקה בה יתרת האשראי גבוהה מ-0.5% מהון הבנק ושיעור המימון בה גבוה מ-50%.

- מימון לחברות ממונפות** - הינו מתן אשראי מהותי לחברות בעלות מאפיינים המצביעים כי שינוי לרעה בסביבה הכלכלית הגלובלית או הייחודית למגזר בו הן פועלות, עלול להשפיע באופן משמעותי על כושר החזר האשראי לבנק. הבנק קבע קריטריונים המגדירים את האשראי הנכלל בקטגוריה זו, המבוססים על דירוג סיכון האשראי של הלקוח העסקי כפי שהוא בא לידי ביטוי במודל הדירוג של הבנק, וכן על מדדים למינוף (לחריגה גבוהה משמעותית מהנורמות המקובלות בענף) שנקבעו על בסיס יחסים פיננסיים מקובלים בקרב לקוחות הבנק בעלי אשראי מהותי בענפי משק עיקריים בהם פועל הבנק. המדדים למינוף וענפי המשק נבחנים בהתאם לשינויים בסביבה העסקית ובמידת הצורך נערכים בהם שינויים. כל לווה שהוצף בגין אחד או יותר מהקריטריונים שנקבעו נבחן פרטנית בפורום מימון ממונף, בו משתתפים נציגים מהחטיבה לבנקאות עסקית, החטיבה לבקרת סיכונים והחטיבה לחשבונאות ודיווח כספי, בו נבדקים תמורות ושינויים בפרמטרים הכספיים של החברה ושל הסביבה הכלכלית בה היא פועלת.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 במרץ 2020

לפרטים נוספים ראה גם מידע מפורט בפרק הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי לעיל.

ניתוח הפרשה להפסדי אשראי

להלן ניתוח התנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי (במיליוני שקלים חדשים):

הפרשה להפסדי אשראי - לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2020

סך הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור סך הכל	אשראי לציבור פרטי אחר	אשראי לציבור לדיור	אשראי לציבור מסחרי	
1,813	1	1,812	273	674	865	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת תקופה
345	2	343	39	65	239	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(90)	-	(90)	(19)	(8)	(63)	מחיקות חשבונאיות נטו
2,068	3	2,065	293	731	1,041	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופה

הפרשה להפסדי אשראי - לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2019

סך הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור סך הכל	אשראי לציבור פרטי אחר	אשראי לציבור לדיור	אשראי לציבור מסחרי	
1,677	4	1,673	263	644	766	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת תקופה
76	(2)	78	27	8	43	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(69)	-	(69)	(25)	(1)	(43)	מחיקות חשבונאיות נטו
1,684	2	1,682	265	651	766	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופה

לפרטים נוספים בדבר הפרשה להפסדי אשראי ראה ביאורים 6 ו-13 לדוחות הכספיים.

להלן מדדי סיכון עיקריים הנוגעים להפרשה להפסדי אשראי (באחוזים):

31 במרץ 2020	31 במרץ 2019	31 בדצמבר 2019	
1.0	0.9	0.9	שיעור יתרת הפרשה להפסדי אשראי מיתרת האשראי לציבור
0.7	0.7	0.7	שיעור יתרת הפרשה להפסדי אשראי מסיכון אשראי כולל בגין הציבור

שלושה חודשים ⁽⁴⁾ 2020	שלושה חודשים ⁽⁴⁾ 2019	שנת 2019	
0.7	0.2	0.2	שיעור הוצאות הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו
0.2	0.1	0.1	שיעור המחיקות נטו מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו
0.7	0.2	0.2	שיעור הוצאות הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור, נטו
1.6	0.4	0.5	מזה: בגין הלוואות מסחריות שאינן הלוואות לדיור ⁽²⁾
0.2	0.1	0.1	שיעור המחיקות נטו מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור, נטו

(1) מחושב על בסיס שנתי.

(2) השיעור בגין הלוואות לדיור הינו זניח.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 במרץ 2020

סיכון אשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיר) ⁽⁴⁾

מגזר משקי הבית הינו מנוע צמיחה מרכזי ומהווה חלק משמעותי מהתוכנית האסטרטגית של הבנק לשנים 2021-2017. מגזר הלקוחות הפרטיים מאופיין ברמת פיזור גבוהה - הן בכמות הלקוחות והן באזור הגיאוגרפי. מרבית הלקוחות במגזר זה הינם שכירים, בעלי חשבון יחיד או משק בית משותף. מיתון בפעילות הריאלית מהווה גורם סיכון עיקרי בפעילות משקי הבית ועלייה בשיעור האבטלה עלולה להגדיל את היקף הלקוחות שייקלעו לקשיים.

מדיניות האשראי ונהלי העבודה לעניין מתן אשראי, לרבות ללקוחות פרטיים, כוללים הנחיות וקווים מנחים לעניין חיתום אשראי והתאמתו לצרכי הלקוח וליכולת החזר שלו: בחינת מטרות האשראי, שיעור המימון המבוקש, תקופת ההלוואה, ניתוח כושר החזר ומקורות החזר של הלקוח ביחס לכלל חביותיו. זאת, תוך בחינת פרמטרים כלכליים שונים של הלקוח ובהתבסס בין השאר על הכנסה קבועה ⁽²⁾ של הלקוח, פאסיבה משועבדת או פנויה, הכרות וניסיון העבודה המצטבר עמו.

הבנק עוקב באופן רציף אחרי רמת הסיכון בתיק האשראי לפרטיים, בין השאר באמצעות מודל פנימי לדירוג אשראי ללקוחות פרטיים; מעקב, ניטור וניתוח של ההוצאות בגין הפסדי אשראי; וכן באמצעות ביצוע מבחני קיצון מגוונים ובהם מבחני קיצון בהתאם להנחיות בנק ישראל, הכוללים תרחישים כגון מיתון במשק, גידול משמעותי בשיעורי האבטלה ועלייה ברמת הריבית. לפרטים בדבר ניהול סיכון האשראי בעקבות משבר הקורונה, ראה פרק סיכון אשראי ופרק הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי.

להלן פרטים על סיכון אשראי לאנשים פרטיים - יתרות ומאפייני סיכון שונים (במיליוני שקלים חדשים):

ליום 31 במרץ 2020	ליום 31 במרץ 2019	ליום 31 בדצמבר 2019	
			חובות
2,023	2,100	2,133	יתרות עובר ושב
3,553	3,783	3,973	יתרות מנוצלות בכרטיסי אשראי
610	955	671	הלוואות לרכב - ריבית משתנה
1,077	920	926	הלוואות לרכב - ריבית קבועה
12,492	11,773	12,515	הלוואות ואשראי אחר - ריבית משתנה
248	217	258	הלוואות ואשראי אחר - ריבית קבועה
20,003	19,748	20,476	סך הכל חובות (אשראי מאזני)
			מסגרות לא מנוצלות, ערביות והתחייבויות אחרות
4,347	4,067	4,172	מסגרות עובר ושב לא מנוצלות
7,092	6,368	6,627	מסגרות כרטיסי אשראי לא מנוצלות
167	230	187	ערביות
56	25	33	התחייבויות אחרות
11,662	10,690	11,019	סך הכל מסגרות לא מנוצלות, ערביות והתחייבויות אחרות (אשראי חוץ מאזני)
31,665	30,438	31,495	סך הכל סיכון האשראי לאנשים פרטיים
			מזה:
452	489	469	הלוואות בולט/בלון ⁽³⁾
			תיק נכסים פיננסיים ובטוחות אחרות כנגד סיכון האשראי ⁽⁴⁾
			תיק נכסים פיננסיים:
3,567	3,432	3,723	פקדונות
162	217	219	ניירות ערך
316	370	328	נכסים כספיים אחרים
1,044	947	925	בטוחות אחרות ⁽⁵⁾
5,089	4,966	5,195	סך הכל תיק נכסים פיננסיים ובטוחות אחרות כנגד סיכון האשראי

(1) כהגדרתם בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 451.

(2) לצורך מדידת ההכנסה הקבועה בחשבון הלקוח, משתמש הבנק בנתוני "מחזור זכות" בחשבון הכוללים בין השאר משכורות וקצבאות קבועות.

(3) הלוואות בהן ניתן גרייס על הקרן לתקופה של מעל שנה.

(4) הסכמים המוצגים הינם תיק הנכסים הפיננסיים ובטוחות אחרות עד לגובה חובות הלקוח, בלבד.

(5) הביטוחות הינם לאחר מקדם בטחון בהתאם למקדמי הבנק הנלקחים בחשבון בעת מתן האשראי. עיקר הקיטון נובע מעדכון כלפי מטה של מקדמי הביטחון של כלי רכב וגיל הרכב המרבי הנלקח בחישוב השווי לביטחון.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 במרץ 2020

להלן פילוח לפי גודל חבות הלווה⁽¹⁾:

ליום 31 במרץ 2020	ליום 31 במרץ 2019	ליום 31 במרץ 2019	ליום 31 במרץ 2019	ליום 31 במרץ 2020	ליום 31 במרץ 2019	תקרת אשראי וסיכון אשראי (באלפי שקלים חדשים)
מספר לווים	מספר לווים	סיכון אשראי כולל	מספר לווים	מספר לווים	סיכון אשראי כולל	
292,085	288,830	619	288,892	640	292,085	עד 10
89,684	89,176	1,269	87,842	1,289	89,684	מעל 10 עד 20
119,724	118,756	3,394	117,438	3,438	119,724	מעל 20 עד 40
126,531	124,993	6,945	121,463	7,188	126,531	מעל 40 עד 80
83,336	82,664	8,604	79,816	8,935	83,336	מעל 80 עד 150
41,259	41,128	7,901	39,170	8,358	41,259	מעל 150 עד 300
4,044	3,999	1,706	3,696	1,817	4,044	מעל 300
756,663	749,546	30,438	738,317	31,665	756,663	סך הכל

(1) מספר הלווים הינו לפי סך סיכון האשראי המאזני והחוזן מאזני.

להלן התפלגות אשראי מאזני לפי גובה ההכנסה הקבועה⁽¹⁾ בחשבון:

ליום 31 במרץ 2020	ליום 31 במרץ 2019	ליום 31 במרץ 2019	ליום 31 במרץ 2019	ליום 31 במרץ 2020	ליום 31 במרץ 2019	גובה הכנסה
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	
1,719	1,601	7.2	1,425	8.6	1,719	חשבונות ללא הכנסה קבועה לחשבון
5,052	5,402	28.4	5,605	25.3	5,052	נמוכה מ-10 אלפי ש"ח
7,654	7,768	37.5	7,414	38.3	7,654	הגבוהה מ-10 אלפי ש"ח ונמוכה מ-20 אלפי ש"ח
5,578	5,705	26.9	5,304	27.8	5,578	בגובה 20 אלפי ש"ח ומעלה
20,003	20,476	100	19,748	100	20,003	סך הכל

(1) לצורך מדידת ההכנסה הקבועה בחשבון הלקוח, משתמש הבנק בנתוני "מחזור זכות" בחשבון הכוללים בין השאר משכורות וקצבאות קבועות. להלן התפלגות אשראי מאזני לפי התקופה הנותרת לפירעון⁽¹⁾:

ליום 31 במרץ 2020	ליום 31 במרץ 2019	ליום 31 במרץ 2019	ליום 31 במרץ 2019	ליום 31 במרץ 2020	ליום 31 במרץ 2019	תקופה לפירעון
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	
3,594	3,669	25.9	3,591	24.9	3,594	עד שנה
4,836	4,805	34.4	4,772	33.5	4,836	מעל שנה ועד 3 שנים
2,699	2,640	18.2	2,523	18.7	2,699	מעל 3 שנים ועד 5 שנים
1,515	1,513	10.2	1,414	10.5	1,515	מעל 5 שנים ועד 7 שנים
1,783	1,743	11.3	1,565	12.4	1,783	מעל 7 שנים ⁽²⁾
14,427	14,370	100	13,865	100	14,427	סך הכל

(1) ללא עו"ש וכרטיסי אשראי.

(2) בעיקר הלוואות לשכירים עובדי מדינה, בהן החזר הלוואה מנוכה באופן ישיר מהשכר של הלקוח ורמת הסיכון בהן נמוכה באופן משמעותי מהלוואות דומות לאותה תקופה.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 במרץ 2020

להלן פרטים על סיכון אשראי בעייתי לאנשים פרטיים לפני הפרשה להפסדי אשראי (במיליוני שקלים חדשים):

ליום 31 במרץ 2019 סיכון אשראי ⁽¹⁾ כולל	ליום 31 בדצמבר 2019 סיכון אשראי ⁽¹⁾ חוץ מאזני	ליום 31 במרץ 2019 סיכון אשראי ⁽¹⁾ מאזני	ליום 31 במרץ 2019 סיכון אשראי ⁽¹⁾ כולל	ליום 31 במרץ 2020 סיכון אשראי ⁽¹⁾ חוץ מאזני	ליום 31 במרץ 2020 סיכון אשראי ⁽¹⁾ מאזני	ליום 31 במרץ 2020 סיכון אשראי ⁽¹⁾ כולל	ליום 31 במרץ 2020 סיכון אשראי ⁽¹⁾ חוץ מאזני	ליום 31 במרץ 2020 סיכון אשראי ⁽¹⁾ מאזני
234	3	231	235	3	232	242	2	240
0.74%	0.03%	1.13%	0.77%	0.03%	1.17%	0.76%	0.02%	1.20%

(1) אשראי מאזני וחוץ מאזני לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה וקבוצת לווים.
(2) היחס בין סיכון האשראי הבעייתי לסך סיכון האשראי לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי.

להלן שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי לאנשים פרטיים (במונחים שנתיים):

שלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2019	שלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2020	שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מסך אשראי לציבור לאנשים פרטיים
0.49%	0.55%	0.78%

נתוני סיכון אשראי לאנשים פרטיים מראים כי :

- סך החובות לאנשים פרטיים (אשראי מאזני) גדלו בשיעור של 1% לעומת 31 במרץ 2019 וקטנו בשיעור של 2% לעומת 31 בדצמבר 2019, בעיקר עקב גידול בהלוואות ואשראי אחר.
- לא חלו שינויים מהותיים בהתפלגות החובות לאנשים פרטיים ברבעון הראשון של שנת 2020.

ליום 31 במרץ 2020:

- 10.1% חשבונות עובר ושב
- 17.7% כרטיסי אשראי
- 8.4% הלוואות לרכב
- 63.7% הלוואות ואשראי אחר

- כנגד 25% מסך כל החובות (אשראי מאזני) ליום 31 במרץ 2020, קיימים נכסים פיננסיים ובטוחות אחרות, בחשבון הלקוח (שיעורים דומים ליום 31 במרץ 2019 וליום 31 בדצמבר 2019).

לאור מאפייני הסיכון במגזר, שיעור ההפרשה הקבוצתית האיכותית לאנשים פרטיים הינו גבוה ביחס למגזרים האחרים, וזאת בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 במרץ 2020

סיכון אשראי בענף המשק בינוי ונדל"ן בישראל

פעילות האשראי בענף זה מהווה רכיב משמעותי בפעילות האשראי של החטיבה העסקית. במימון ענף הבנייה והנדל"ן נעשה שימוש בכלי ניתוח ומעקב ספציפיים המסייעים לבנק בתהליך קבלת ההחלטות למתן ליווי פיננסי לפרויקטים השונים. מימון בנייה נעשה תוך התמקדות בעיקר בענף הבנייה למגורים באזורי הביקוש במרכז הארץ וברמות מחירים בינוניות. כמו כן, מתבצעת הקצאה מבוקרת של המימון בין אזורים גיאוגרפיים, גם בהתאם לביקושים הרלבנטיים. במתן אשראי לבנייה מתמקד הבנק בשיטת הליווי הפיננסי (ליווי סגור). יישום השיטה מיועד להקטין את החשיפה לסיכונים במתן האשראי, שכן היא מעגנת מעקב שוטף וצמוד על הפרויקטים הממונים, הן לפני העמדת האשראי, והן במהלך ליווי הפרויקט, תוך ניתוח הפרויקט הממומן מהסיכונים העסקיים הטמונים בפעילויותיו האחרות של היזם - הלווה. הבנק נעזר במפקחי בנייה חיצוניים, ומסתמך בין היתר, על שיעבוד המקרקעין נשוא הפרויקט, כביטחון לאשראי. מתן האשראי במסגרת הליווי הפיננסי מבוצע רק במרכזי העסקים ובסניפים בעלי התמקצעות בנושא, ובפיקוח של סקטור הנדל"ן והבנייה. כמו כן, קבע הבנק מדיניות וכללים למימון עסקאות נדל"ן מסוגים אחרים כגון מימון נדל"ן מניב, קבוצות רכישה, פיניו בינוי, תמ"א 38 ועוד.

יצוין, כי גם בתקופת משבר הקורונה ישנה פעילות משמעותית בענף, המוגדר כחינוי למשק, אם כי לא בהיקף כבימי שגרה.

להלן פרטים על סיכון אשראי בענף משק בינוי ונדל"ן בישראל לפי סוג ביטחון הנדל"ן (במיליוני שקלים חדשים)

31 במרץ 2020

סיכון אשראי לציבור ⁽¹⁾	סיכון אשראי לציבור ⁽¹⁾	סיכון אשראי לציבור ⁽¹⁾	סיכון אשראי כולל בעייתי פגום	סיכון אשראי כולל בעייתי ⁽⁴⁾	סיכון אשראי כולל בעייתי ⁽⁴⁾	יתרת הפרשה להפסדי אשראי סיכון מאזני	יתרת הפרשה להפסדי אשראי סיכון מאזני
10,214	15,859	26,073	11	13	80	36	36
6,268	1,429	7,697	60	370	56	3	3
16,482	17,288	33,770	71	383	136	39	39
2,298	2,965	5,263	116	68	41	18	18
18,780	20,253	39,033	187	451	177	57	57
9,057	14,091	23,148	5	7	84	42	42

בביטחון נדל"ן בישראל:

לדיוור	10,214	15,859	26,073	11	13	80	36
למסחר ולתעשייה	6,268	1,429	7,697	60	370	56	3
סך הכל בביטחון נדל"ן בישראל	16,482	17,288	33,770	71	383	136	39
שאינו בביטחון נדל"ן בישראל	2,298	2,965	5,263	116	68	41	18
סך כל ענף משק בינוי ונדל"ן בישראל	18,780	20,253	39,033	187	451	177	57
מזה: מיועד לליווי פרויקטים	9,057	14,091	23,148	5	7	84	42

31 במרץ 2019

סיכון אשראי לציבור ⁽¹⁾	סיכון אשראי לציבור ⁽¹⁾	סיכון אשראי לציבור ⁽¹⁾	סיכון אשראי כולל בעייתי פגום	סיכון אשראי כולל בעייתי ⁽⁴⁾	סיכון אשראי כולל בעייתי ⁽⁴⁾	יתרת הפרשה להפסדי אשראי סיכון מאזני	יתרת הפרשה להפסדי אשראי סיכון מאזני
9,532	12,653	22,185	29	29	69	22	22
5,177	1,149	6,326	44	10	71	2	2
14,709	13,802	28,511	73	39	139	24	24
2,382	2,943	5,325	149	53	42	12	12
17,091	16,745	33,836	222	92	181	37	37
9,126	11,480	20,607	1	26	67	26	26

בביטחון נדל"ן בישראל:

לדיוור	9,532	12,653	22,185	29	29	69	22
למסחר ולתעשייה	5,177	1,149	6,326	44	10	71	2
סך הכל בביטחון נדל"ן בישראל	14,709	13,802	28,511	73	39	139	24
שאינו בביטחון נדל"ן בישראל	2,382	2,943	5,325	149	53	42	12
סך כל ענף משק בינוי ונדל"ן בישראל	17,091	16,745	33,836	222	92	181	37
מזה: מיועד לליווי פרויקטים	9,126	11,480	20,607	1	26	67	26

31 בדצמבר 2019

סיכון אשראי לציבור ⁽¹⁾	סיכון אשראי לציבור ⁽¹⁾	סיכון אשראי לציבור ⁽¹⁾	סיכון אשראי כולל בעייתי פגום	סיכון אשראי כולל בעייתי ⁽⁴⁾	סיכון אשראי כולל בעייתי ⁽⁴⁾	יתרת הפרשה להפסדי אשראי סיכון מאזני	יתרת הפרשה להפסדי אשראי סיכון מאזני
9,518	16,332	25,850	30	51	74	34	34
6,083	1,171	7,254	80	362	47	2	2
15,601	17,503	33,104	110	413	121	36	36
2,104	2,998	5,102	117	55	38	18	18
17,705	20,501	38,206	227	468	159	54	54
8,606	14,224	22,830	13	61	73	35	35

בביטחון נדל"ן בישראל:

לדיוור	9,518	16,332	25,850	30	51	74	34
למסחר ולתעשייה	6,083	1,171	7,254	80	362	47	2
סך הכל בביטחון נדל"ן בישראל	15,601	17,503	33,104	110	413	121	36
שאינו בביטחון נדל"ן בישראל	2,104	2,998	5,102	117	55	38	18
סך כל ענף משק בינוי ונדל"ן בישראל	17,705	20,501	38,206	227	468	159	54
מזה: מיועד לליווי פרויקטים	8,606	14,224	22,830	13	61	73	35

- (1) סיכון אשראי מאזני וחוף מאזני, סיכון אשראי בעייתי ואשראי לציבור - פגום מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת הביטחונות המותרים לצורך חבות של לווה.
- (2) אשראי לציבור, השקעות באיגרות חוב של הציבור, חובות אחרים של הציבור ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים כנגד הציבור.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוף מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
- (4) סיכון אשראי מאזני וחוף מאזני בגין הציבור שהינו נחות או בהשגחה מיוחדת.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 במרץ 2020

חשיפה למדינות זרות - מאוחד⁽¹⁾ סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

המדינה	31 במרץ 2020		31 במרץ 2019		31 בדצמבר 2019		31 בדצמבר 2019	
	חשיפה מאזנית ⁽²⁾	חשיפה חוץ מאזנית ⁽²⁾	חשיפה מאזנית ⁽²⁾	חשיפה חוץ מאזנית ⁽²⁾	חשיפה מאזנית ⁽²⁾	חשיפה חוץ מאזנית ⁽²⁾	חשיפה מאזנית ⁽²⁾	חשיפה חוץ מאזנית ⁽²⁾
ארצות הברית	12,972	622	9,298	523	10,030	9,821	556	10,586
צרפת	1,417	2,234	1,347	2,152	1,418	3,499	2,226	3,644
גרמניה	90	2,809	304	2,698	132	3,002	2,922	3,054
בריטניה	1,834	1,021	2,357	1,068	2,041	3,425	1,115	3,156
אחרות	2,661	1,125	2,467	1,107	2,415	3,574	1,000	3,415
סך הכל החשיפות למדינות זרות	18,974	7,811	15,773	7,548	16,036	23,321	7,819	23,855
מזה: סך החשיפות למדינות יוון, פורטוגל, ספרד, איטליה	46	33	36	47	42	83	33	75
מזה: סך חשיפות למדינות LDC	456	75	459	98	409	557	83	492
מזה: סך כל החשיפות למדינות עם בעיות נזילות ⁽⁵⁾	-	-	-	-	-	-	-	-

- (1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, בטחונות נזילים ונגזרי אשראי.
- (2) סיכון אשראי מאזני וחוף מאזני, מוצגים לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת ביטחונות המותרים ליכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוף מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 313.
- (4) יתרת החשיפה החוף מאזנית כוללת סך של 5,552 מיליוני שקלים חדשים, ליום 31 בדצמבר 2019 - 5,571 מיליוני שקלים חדשים. לפרטים בדבר עדכון מקדם ההמרה לאשראי (CCF) המוחל על ערבויות להבטחת השקעות של רוכשי דירות על פי חוק המכר, ראה ביאור 9 לדוחות הכספיים.
- (5) לימים 31 במרץ 2020, 31 במרץ 2019 ו-31 בדצמבר 2019 אין לבנק חשיפה למדינות זרות עם בעיות נזילות אשר החשיפה המאזנית בגין עולה על סף הדיווח שנקבע בנספח 7 בפרק 651 להוראות הדיווח לציבור.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 במרץ 2020

חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים

להלן נתוני חשיפת הבנק למוסדות פיננסיים זרים⁽¹⁾ (במיליוני שקלים חדשים):

חשיפת אשראי נוכחית		סיכון אשראי מאזני ⁽³⁾		סיכון אשראי מאזני ⁽³⁾		דירוג אשראי חיצוני
לאחר קיזוז הפקדות בגין הסדרי התחשבות נטו ⁽⁵⁾	לפני קיזוז הפקדות בגין הסדרי התחשבות נטו ⁽⁵⁾	לאחר קיזוז הפקדות בגין הסדרי התחשבות נטו ⁽⁶⁾	סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽⁴⁾	לאחר קיזוז הפקדות בגין הסדרי התחשבות נטו ⁽⁵⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽³⁾	
31 במרץ 2020						
6,334	6,360	5,553	780	807	807	AAA עד AA-
255	270	232	23	23	38	A+ עד A-
120	128	117	3	3	11	BBB+ עד BBB-
26	26	26	-	-	-	BB+ עד B-
-	-	-	-	-	-	נמוך מ: B-
-	-	-	-	-	-	ללא דירוג
6,735	6,784	5,928	807	856		סך הכל חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים
31 במרץ 2019						
6,256	6,326	5,188	1,068	1,138	1,138	AAA עד AA-
310	405	264	46	141	141	A+ עד A-
35	35	27	8	8	8	BBB+ עד BBB-
27	27	27	-	-	-	BB+ עד B-
-	-	-	-	-	-	נמוך מ: B-
-	1	-	-	1	1	ללא דירוג
6,628	6,794	5,506	1,122	1,288		סך הכל חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים
31 בדצמבר 2019						
6,327	6,372	5,616	711	756	756	AAA עד AA-
341	412	229	112	183	183	A+ עד A-
19	21	10	9	11	11	BBB+ עד BBB-
26	26	26	-	-	-	BB+ עד B-
-	-	-	-	-	-	נמוך מ: B-
-	10	-	-	10	10	ללא דירוג
6,713	6,841	5,881	832	960		סך הכל חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים

בעקבות ההשלכות האפשריות של המשבר הכלכלי, כתוצאה ממגפת הקורונה, על מצבם של מוסדות פיננסיים רבים בעולם, עלתה תגובת מרווחי האשראי במהלך תקופת המשבר. מוסדות פיננסיים רבים חוו הורדת אופק דרוג, וחלקם אף ספגו הורדות דרוג. במהלך התקופה ביצע הבנק ניטור הדוק של כלל מסגרות החשיפה של הבנק, ניתוח ובחינת הסיכונים הרלוונטיים, לפי פרמטרים שונים, ובהתאמה גם לרמת הפעילות העסקית מול הצדדים הנגדיים עודכנו מסגרות החשיפה השונות (RIGHT SIZING).

נכון לימים 31 במרץ 2020, 31 במרץ 2019 ו-31 בדצמבר 2019 אין סיכון אשראי בעייתי, נטו.

סיכון אשראי בעייתי - סיכון אשראי שהינו פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.

(1) מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים בשליטת הגופים הללו. חשיפת הבנק הינה, רובה ככולה, לבנקים ולבנקים להשקעות, הרשומים בעיקרם באנגליה, ארצות הברית, גרמניה, שווייץ וצרפת.

(2) לאחר ניכוי ההפרשות להפסדי אשראי.

(3) פיקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.

(4) יתרת החשיפה החוץ מאזנית למוסדות פיננסיים כוללת סך של 5,662 מיליוני שקלים חדשים ליום 31 במרץ 2020 (ליום 31 במרץ 2019 - 4,997 מיליוני שקלים חדשים וליום 31 בדצמבר 2019 - 5,571 מיליוני שקלים חדשים) בגין רכישת ביטוח ממבטחי משנה בינלאומיים לתיק ערבויות חוק מכר של לויים בענף הנדל"ן בישראל וכן, ערבויות והתחייבויות נוספות למתן אשראי, לרבות ערבויות להבטחת חבות של צד ג'.

(5) מוצג לאחר קיזוז שווי הוגן של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים לצדדים נגדיים החתומים על הסכמי התחשבות נטו.

(6) בגין קיזוז הפקדות במזומן המהוות בטוחה ונוגעות לעסקאות בגין מכשירים פיננסיים נגזרים.

חשיפות האשראי המוצגות לעיל אינן כוללות חשיפות למוסדות פיננסיים שיש להם ערבות מפורשת ומלאה של ממשלות, ואינן כוללות השקעות בניירות ערך מגובי נכסים. למידע נוסף לגבי הרכב חשיפות האשראי בגין מכשירים נגזרים מול בנקים ודילרים/ברוקרים (מקומיים וזרים), ראה ב"אור 11.1 לדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 במרץ 2020

חלק מהחשיפות הנכללות בטבלה לעיל נכללות גם במסגרת סיכון אשראי לפי ענפי משק, תחת ענף "שירותים פיננסיים". במסגרת זו נכללים פיקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באגרות חוב של הציבור ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים. עסקאות עתידיות, המשקללות בהתאם לכללי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313, נכללות כחלק מסיכון האשראי החוץ מאזני, ואינן נכללות בטבלה לעיל.

במסגרת מדיניות ניהול החשיפות למוסדות פיננסיים זרים, קובע דירקטוריון הבנק, בין היתר, את תיאבון הסיכון, קרי, את מגבלות החשיפות המקסימליות למדינות ולמוסדות פיננסיים זרים, תוך התאמת גובה החשיפה להערכת הסיכון לגבי כל מדינה ומוסד פיננסי. מגבלות החשיפה נקבעות, בין היתר, על בסיס דירוג המדינות והמוסדות הפיננסיים השונים, הערכת הבנק את רמת הסיכון, ובאופן המונע ריכוזיות של החשיפות.

הבנק קובע את היקף החשיפה לכל מוסד פיננסי על בסיס הדירוג האחרון הקיים לאותו מוסד, אשר בוצע על ידי אחת מחברות הדירוג הבינלאומיות המובילות, ועל בסיס נתונים פיננסיים של המוסד הנבדק. מגבלות החשיפה לכל מוסד כוללות היקפי חשיפה מקסימליים וטווחי זמן מקסימליים לפירעון עבור סוגים שונים של פעילויות ועסקאות. לצורך כך, נלקח בחשבון גם קיומו (או אי קיומו) של הסכם קיזוז לפעולות בנגזרים מול אותו מוסד פיננסי. כמו כן נקבע במסגרת המדיניות, מדרג סמכויות לאישורן של עסקאות ספציפיות בתחום מגבלות החשיפה.

הבנק עוקב אחר פרסומם של דירוגים עדכניים לגבי מוסדות פיננסיים להם הוא חשוף, ובהתאם לצורך מתאים את מגבלות החשיפה ואת החשיפה בפועל לדירוג העדכני. כמו כן, בוחן הבנק באופן שוטף מידע נוסף ככל שקיים וזמין, לגבי אותם מוסדות, במטרה לנטר חשיפות גם במקרים בהם דירוג האשראי אינו משקף בהכרח את תמונת המצב המלאה.

הבנק מביא בחשבון את מועדי הפירעון של חשיפות האשראי במסגרת צרכי הנזילות של הבנק. פיקדונות כספיים מופקדים בדרך כלל לתקופות קצרות, ואילו חשיפה בגין נגזרים והשקעות בניירות ערך הינה לתקופות ממושכות יותר.

סיכון האשראי לדירוג והתפתחות

במסגרת ניהול סיכונים האשראי, נוקט הבנק אמצעים שונים לניהול, בקרת והפחתת סיכונים הנובעים ממתן אשראי לדירוג. הבנק מעריך את פרופיל הסיכון הגלום במתן אשראי לדירוג כנמוך ביחס לסיכון הגלום בתיק האשראי הכולל של הבנק, כתוצאה מפיזור רחב של לקוחות, פיזור גיאוגרפי של נוסלי האשראי, מינוף נמוך באופן יחסי, שקטן בעת האחרונה עקב הוראות בנק ישראל, נהלי בדיקה מעמיקים של טיב הלווים ושל יכולת החזר שלהם, וגיבוי האשראי בביטחון הנכסי.

הבנק מבצע באופן שוטף פעילויות לבקרה ולניהול הסיכון הגלום באשראי לדירוג, באחריות החטיבה הקמעונאית, החטיבה לבקרת סיכונים וגורמים נוספים בבנק. פעילות זו כוללת גם ניתוח התיק לפי גורמי הסיכון הטמונים בו (LTV, יחס החזר, מיקום גאוגרפי, גיל ההלוואה, עשירוני הכנסה ועוד), וביצוע מגוון תרחישי קיצון, הבוחנים את השפעת גורמי המאקרו על רמת הסיכון של התיק, ובעיקר, השפעת שיעור האבטלה ושיעור הריבית. לבנק מודל מתקדם לדירוג אשראי לדירוג הכולל דירוג לכל הלוואה וחישוב פוטנציאל ההפסד במקרה של כשל. מודל זה מהווה חלק ממערך הניטור הקיים של הבנק.

תיאבון ופרופיל הסיכון בתחום המשכנתאות

הבנק קבע במסגרת מדיניות סיכונים האשראי מגבלות שונות על פעילות האשראי לדירוג, בהתחשב בגורמי הסיכון המרכזיים, גורמים אלה נבחנים מעת לעת ובהתאם מתווספות מגבלות על פי הצורך, קרי, על פי פרופיל הסיכון של תיק המשכנתאות בפועל ומגמת התפתחות והוראות רגולטוריות של בנק ישראל.

תיאבון הסיכון בתחום המשכנתאות מוגדר במספר רב של מדדי סיכון הבוחנים היבטי סיכון אשראי וריכוזיות ברמת הביצועים השוטפים. מדדים אלה כוללים, בין השאר, את פרמיית הסיכון הדיפרנציאלית (המבטאת את רמת הסיכון של נוטל המשכנתא), שיעור המימון בהלוואה, מיקום הנכס (סיכון גיאוגרפי), מדד איכות האשראי (ראה להלן במסגרת בקרת האשראי), יחס החזר מהכנסה, מטרת ההלוואה, תקופת ההלוואה, תמהיל המסלולים בהלוואה, סוג הנכס, איכות המסמכים, ריבית נורמטיבית, עושר פיננסי ומגבלות צולבות על שילוב של מספר פרמטרים.

הבנק מנטר באופן שוטף את פרופיל הסיכון של תיק המשכנתאות, ואת התפתחותו לאורך זמן, לנוכח תיאבון הסיכון שנקבע. בפרט, מתבצע ניטור זה במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני של הבנק, המוצג ונדון בהנהלת הבנק, בועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון ובדירקטוריון. מניטור זה עולה כי מדדי הסיכון המובילים, ממשכיכים להימצא ברמה נמוכה יחסית. מדדים אלה כוללים את שיעורי המימון, יחס החזר להכנסה, שיעורי האוביליגו בכשל, ובפרט שיעורי הפיגור בהלוואות חדשות (בנות שנה), נתון המצביע על איכות החיתום הגבוהה בבנק. יצוין, כי שיעור המימון הממוצע של תיק המשכנתאות של הבנק (לסוף חודש מרץ 2020) עומד על כ-52.8% (שיעור המשקף את שיעור המימון בעת מתן האשראי - ראה הרחבה להלן). הבנק אומדן, בנוסף, את שיעור המימון ה"אמיתי" בתיק, זאת, בהתבסס על השינויים בערכי הנכסים על פי אומדן הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, אל מול יתרות התיק הנוכחיות. שיעור זה נמוך משיעור המימון המקורי, עקב העלייה המתמשכת במחירי הדירוג, הגלומה במלאי המשכנתאות בתיק. נתונים אלה מחזקים את הערכת הבנק כי פוטנציאל ההפסד לבנק בגין תיק המשכנתאות, גם בתרחיש של ירידה מהותית במחירי הדירוג, הוא נמוך. בנוסף, בוחן הבנק באופן סדיר את תיק המשכנתאות שלו בתנאי קיצון, כולל תחת שינוי מהותי בתנאי המאקרו, במספר מתודולוגיות. תוצאות מבחני הקיצון מצביעות כי רמת הסיכון של התיק נמצאת בירידה וכי פוטנציאל הנזק מאירוע קיצון חמור במשק הינו נמוך.

התפשטות נגיף הקורונה

בחודש מרץ בעקבות השפעת התפשטות נגיף הקורונה על המשק, העלייה בשיעור האבטלה ויציאתם של רבים לחופשה ללא תשלום, הותאמו הקריטריונים לאישור הלוואה כך שיתחשבו, בין היתר, בלקוחות הנמצאים בחופשה ללא תשלום, מקור ההכנסה של הלווים, הרכב הלווים, ומקצוע והשכלת הלווים. הבנק מיישם את הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא תוך כדי עמידה בקריטריונים פנימיים שנקבעו במסגרת תהליך החיתום.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 במרץ 2020

להלן היקפי מתן המשכנתאות במגזר משקי הבית:

היקפי ביצוע (במיליוני שקלים חדשים) שלושה חודשים 2020	היקפי ביצוע (במיליוני שקלים חדשים) שלושה חודשים 2019	היקפי ביצוע (במיליוני שקלים חדשים) שיעור שינוי באחוזים
7,266	5,492	32.3
107	101	5.9
40	22	81.8
7,413	5,615	32.0
1,591	647	145.9
9,004	6,262	43.8
13,454	10,723	25.5

להלן פרטים בדבר מאפייני סיכון שונים בתיק ההלוואות לדיור⁽¹⁾ ליום 31 במרץ 2020 (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור מימון	שיעור ההחזר מההכנסה הקבועה	גיל ההלוואה ⁽²⁾ (הזמן שחלף ממועד מתן ההלוואה) עד 3 חודשים שנה	גיל ההלוואה ⁽²⁾ (הזמן שחלף ממועד מתן ההלוואה) 1-2 שנים	גיל ההלוואה ⁽²⁾ (הזמן שחלף ממועד מתן ההלוואה) 2-5 שנים	גיל ההלוואה ⁽²⁾ (הזמן שחלף ממועד מתן ההלוואה) 5-10 שנים ומעלה	גיל ההלוואה ⁽²⁾ (הזמן שחלף ממועד מתן ההלוואה) 10 שנים ומעלה	סך הכל
60% עד	עד 35%	9,682	11,480	27,596	19,907	7,311	79,356
35%-50%	50%-35%	708	1,099	3,822	5,162	1,590	12,656
50%-80%	80%-50%	1	-	11	1,136	543	1,691
מעל 80%	מעל 80%	-	-	-	90	87	177
75%-60%	עד 35%	5,598	5,504	13,920	9,316	1,745	38,232
50%-35%	50%-35%	370	428	1,571	1,704	466	4,683
80%-50%	80%-50%	-	-	5	281	147	433
מעל 80%	מעל 80%	-	-	-	7	21	28
מעל 75%	עד 35%	87	102	195	642	987	2,040
50%-35%	50%-35%	7	2	12	141	310	473
80%-50%	80%-50%	-	-	-	12	102	114
מעל 80%	מעל 80%	-	-	-	-	19	19
סך הכל		16,453	18,615	47,132	38,398	13,328	139,902

מזדה:

7,615	358	1,783	2,730	1,221	1,101	422	הלוואות שניתנו בסכום מקורי גבוה מ-2 מיליון שקלים חדשים
5.4%	2.7%	4.6%	5.8%	6.6%	6.7%	7.1%	אחוז מסך האשראי לדיור
42,292	5,516	11,687	13,025	5,447	4,938	1,679	הלוואות בריבית משתנה:
4,334	2,574	1,641	60	36	20	3	לא צמודות בריבית פריים
4,029	448	1,286	1,205	648	359	83	צמודות למדד ⁽³⁾
50,655	8,538	14,614	14,290	6,131	5,317	1,765	במטבע חוץ ⁽³⁾
30.2%	41.4%	30.4%	27.6%	29.3%	30.0%	28.1%	סך הכל
3.1%	19.3%	4.3%	0.1%	0.2%	0.1%	0.1%	הלוואות לא צמודות בריבית פריים מסך האשראי לדיור
1.9%	10.6%	2.1%	0.4%	0.6%	0.6%	0.5%	הלוואות צמודות למדד בריבית משתנה מסך האשראי לדיור
							הלוואות בשיעור מימון גבוה מ-75% מסך האשראי לדיור

(1) יתרת הלוואות לדיור לאחר הפרשה לפי עומק הפיגור.

(2) יתרות האשראי המוצגות לעיל מחולקות לקבוצות גיל בהתאם למועד בו החל הביצוע הראשון של ההלוואה, וכן כוללות באותה קבוצת גיל גם את יתרות האשראי שניתנו בפועל בתקופות מאוחרות יותר.

בנוסף, מחזוריים של הלוואות, אינם משנים את גיל ההלוואה, כלומר יתרת ההלוואה משייכת למועד המקורי של העמדת ההלוואה. אופן טיפול זה רלוונטי גם למחזור של הלוואות "מוכונות" שהועמדו במקורן באחריות המדינה ומוחזרו להלוואות באחריות הבנק.

(3) בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, נכללות הלוואות בהן מתעדכן שיעור הריבית בתדירות של עד 5 שנים (ולא עד בכלל).

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 במרץ 2020

מאפייני תיק האשראי לדירור של הבנק

מדיניות הבנק בתחום המשכנתאות מבוססת על גישה שמרנית, תוך הגבלת הסיכון הספציפי בכל הלוואה באמצעות בחינת מאפיינים שונים. מאפיינים אלה כוללים את שיעור המימון, שיעור החזר ביחס להכנסה הקבועה של הלווה, ויכולת הלווה לעמוד בהחזרים השוטפים גם בתרחישים של שינוי בריבית. במקרים בהם ניתנות הלוואות בעלות מאפיינים שאינם עומדים באחד או יותר מהסטנדרטים שקבע הבנק למאפיינים האמורים, מחייב הבנק את קיומם של חיזוקים אחרים, כגון ערבים להלוואה, יכולת החזר מוכחת שאינה מבוססת על הכנסה שוטפת של הלווה, ועוד. בשנים האחרונות, לאור ההתרחבות בשוק הדירור והריבית הנמוכה יחסית ששוררת במשק, הגביר הבנק את האמצעים הננקטים לניטור וצמצום הסיכון, באופן שבא לידי ביטוי בירידה משמעותית במאפייני הסיכון של הלוואות, כפי שיפורט להלן (כל הנתונים להלן נכונים ליום 31 במרץ 2020).

שיעור המימון

אחד הפרמטרים המרכזיים המשמשים את הבנק למזעור הסיכון בתיק האשראי לדירור הינו שיעור המימון (היחס שבין סכום הלוואה לבין שווי הנכס המשמש כביטחון).

שיעור המימון הממוצע של תיק המשכנתאות של הבנק ליום 31 במרץ 2020 עומד על 52.8%, בהשוואה ל-52.5% ביום 31 במרץ 2019 ול-52.7% ליום 31 בדצמבר 2019. מתוך היקפו הכולל של תיק האשראי של הבנק, בסך 139.9 מיליארדי שקלים חדשים, כ-98.1% ניתן בשיעור מימון מקורי נמוך מ-75%, המבטיח את הלוואה גם במקרה קיצון של ירידה של 25% בשווי הנכס המשמש לביטחון.

שיעור המימון בדיווח זה הינו שיעור המימון ההיסטורי שחושב במועד אישור הלוואה, והוא אינו מביא בחשבון פירעונות שוטפים, המקטינים את יתרת הלוואה, ושינויים בשווי הנכסים המשמשים כביטחון. העלייה המשמעותית במחירי הדירור החל מסוף שנת 2008, ומנגד צמצום יתרות הלוואות בגין הפירעונות השוטפים, מביאים לירידה בשיעור המימון ה"אמיתי", העדכני להיום, וכאמור לעיל, בהתבסס על השינויים בערכי הנכסים על פי אומדן הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, אל מול יתרות התיק הנוכחיות. שיעור זה נמוך משיעור המימון ההיסטורי. היקף הלוואות שניתנו בשיעור מימון גבוה מ-75% בשנתיים האחרונות, מגיע ל-0.2 מיליארדי שקלים חדשים, המהווים כ-0.2% בלבד מתיק הלוואות לדירור.

יצוין בהקשר זה כי שיעור המימון הממוצע של הבנק ליום 31 במרץ 2020, בהתחשב ביתרות לסילוק עדכניות (ללא עדכון של ערך הנכס בעקבות שינויים במחירי הדירור) היה יורד כדלקמן: בהלוואות שגילן עד שנה, בשיעור של כ-4.2%. בהלוואות שגילן שנה עד 5 שנים, בשיעור של כ-6.8%, בהלוואות שגילן מעל 5 שנים, בשיעור של כ-19.8% ובסך כל הלוואות, בשיעור של כ-11.2%.

שיעור הלוואות שניתנו בשיעור מימון גבוה (מ-75%) מסך תיק האשראי לדירור של הבנק הינו 0.6% באשראי שניתן לפני שנה ועד שנתיים, 0.6% באשראי שניתן לפני 3 חודשים ועד שנה, ו-0.5% באשראי שניתן ברבעון הראשון של שנת 2020.

שיעור החזר מההכנסה הקבועה

שיעור המימון בהלוואה לדירור משמש מדד למידת הביטחון של הלוואה, ללא קשר למאפייני הלווה עצמו. לכן, בנוסף על כך, בעת אישור משכנתא, מחייב הבנק את הלווה להציג יכולת לעמוד בפירעונות השוטפים של הלוואה כסדרם, בעיקר באמצעות חישוב שיעור החזר החודשי מתוך ההכנסה הקבועה של הלווה.

שיעור החזר הממוצע בתיק האשראי לדירור של הבנק הוא 25.8%. כ-85.5% מתוך תיק המשכנתאות של הבנק ניתן ללווים ששיעור החזר שלהם נמוך מ-35% (שיעור החזר הממוצע ללווים אלה: כ-23.1%). כ-12.7% מתיק המשכנתאות ניתן ללווים בעלי שיעור חזר של 35% עד 50% (שיעור החזר הממוצע ללווים אלה: כ-39.3%). כ-1.6% מתוך המשכנתאות ניתן ללווים בעלי שיעור חזר של 50% עד 80% (שיעור החזר הממוצע ללווים אלה: 59.4%) וכ-0.2% בלבד ניתנו ללווים בעלי שיעור חזר גבוה מ-80% (שיעור החזר הממוצע ללווים אלה: כ-92.2%).

הלוואות ששיעור החזר בהן גבוה, הינן הלוואות הניתנות ללווים בעלי היקף גדול של רכוש נוסף, ואשר יכולת החזר שלהם אינה מבוססת בהכרח על הכנסה שוטפת, ללווים בעלי הכנסה גבוהה מאוד שלגביה שיעור החזר משמעותי פחות, או בהתקיים חיזוקים נוספים להלוואה, מעבר לנכס הממושכן ויכולת החזר של הלווה עצמו, כגון ערבים בעלי איתנות פיננסית.

הלוואות בריבית משתנה

הבנק מאפשר ללקוחותיו ליטול הלוואות לדירור הכוללות חלק בריבית משתנה הן במסלול הצמוד (מדד, מטבע חוץ) והן במסלול הלא צמוד (הלוואות שקליות).

הפיקוח על הבנקים הגביל את חלק הלוואה שניתן בריבית שעשויה להשתנות במהלך תקופה של 5 שנים ל-33% מסך הלוואה לכל היותר, ובנוסף קבע כי תאגיד בנקאי לא יאשר הלוואות לדירור בהן היחס בין חלק הלוואה בריבית משתנה לבין סך הלוואה עולה על 67%, וזאת ללא תלות בתדירות שינוי הריבית.

הבנק מעמיד לרשות לקוחותיו את הידע והמומחיות של עובדיו לצורך הבנת הסיכונים בהלוואה בריבית משתנה והאופן בו ניתן לצמצם או להימנע מסיכון זה. הבנק מייעץ ללקוחותיו לייחס משקל ראוי לסיכון זה ולנהוג בזירות בהחלטתם על הרכב הלוואה.

היקף הלוואות צמודות הפריים שניתנו בשנתיים האחרונות, המהוות את מרכיב הסיכון העיקרי במשכנתאות אלה, מגיע ל-12.1 מיליארדי שקלים חדשים, המהווים כ-8.6% בלבד מתיק הלוואות לדירור.

עם זאת, יצוין כי לפני אישור הלוואה לא צמודה בריבית פריים, בדומה לאישורי הלוואות במסלולים אחרים בריבית משתנה, בוחר הבנק את יכולת החזר של הלווה בתרחיש בו יעלה שיעור ריבית הפריים לשיעור "ריבית נורמטיבית".

היקף הלוואה

היקף הלוואות שנתן הבנק בסכום מקורי גבוה מ-2 מיליוני שקלים חדשים הגיע ביום 31 במרץ 2020 ל-7.6 מיליארדי שקלים חדשים, המהווים כ-5.4% בלבד מתיק האשראי לדירור של הבנק.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 במרץ 2020

הפרשה לפי עומק הפיגור

להלן פרטים על ההפרשה להפסדי אשראי של הלוואות לדיור שבגינן נעשתה הפרשה מזערית להפסדי אשראי לפי עומק פיגור לפי הנספח להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 314, ליום 31 במרץ 2020 (במיליוני שקלים חדשים):

סכום בפיגור	עומק הפיגור של 90 יום או יותר		עומק הפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים ⁽⁴⁾		עומק הפיגור של 90 יום או יותר		סך הכל
	עומק הפיגור של 90 יום או יותר	עומק הפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים ⁽⁴⁾	עומק הפיגור של 90 יום או יותר	עומק הפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים ⁽⁴⁾	עומק הפיגור של 90 יום או יותר	עומק הפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים ⁽⁴⁾	
10	27	17	16	1	-	-	302
-	-	-	107	100	268	991	115
637	-	34	86	48	-	-	2,184
637	991	234	31	52	991	637	205
637	991	234	31	52	991	637	1,979

- (1) בהתאם להוראות הדיווח לציבור, לא כולל יתרת הלוואות לדיור שעומק הפיגור בהן הוא עד חודשיים.
- (2) הלוואות בהן נחתם הסדר החזר פיגורים של לווה, כאשר נעשה שינוי בלוח הסילוקין בגין יתרת הלוואות שטרם הגיע מועד פירעון.
- (3) בגין ריבית על סכומים שבפיגור.
- (4) לא כולל יתרת ההפרשה לריבית.

לפרטים נוספים בדבר סיכון האשראי לדיור, ראה דוח הסיכונים לשנת 2019 המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון תפעולי

תיאור הסיכון והתפתחותו

הסיכון התפעולי מוגדר על ידי בנק ישראל כסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים, מערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים. הבנק הגדיר מסגרת לניהול סיכונים תפעוליים, הכוללת הגדרה של הממשל התאגידי המפרט את תחומי הסמכות והאחריות של קווי ההגנה, ואת חשיבותה של הטמעת תרבות נאותה לניהול הסיכונים התפעוליים בבנק. הסיכון התפעולי בבנק מטופל באופן אקטיבי ובמטרה לתמוך בפעילות היחידות העסקיות, לשפר את התהליכים העסקיים העיקריים הכרוכים בפעילותם, ועל ידי כך, להגדיל את הערך העסקי, ולא רק למזער את ההפסדים הצפויים מהסיכון התפעולי. כחלק מהיערכות הבנק למשבר הקורונה והשפעת השינויים בהתנהלות התפעולית שנוצרה בעקבות מתן ההקלות, חלה עלייה מסוימת בהסתברות להתממשות סיכונים תפעוליים פוטנציאליים הנובעת בעיקר מהעומס בפעילות הסינפים והמוקד הטלפוני שעלול להביא לעלייה במספר הטעויות התפעוליות בביצוע פעולות ולעלייה במספר ניסיונות ההונאה. בפועל לא חלו אירועים תפעוליים חריגים.

המשכיות עסקית

כחלק מההתמודדות הבנק עם התפשטות נגיף הקורונה, הועלתה רמת הכוונות בבנק, כונס חדר מצב מורחב בכדי לקבוע עקרונות עבודה, והוקם פורום "קורונה" לניהול הפעילות השוטפת במצב זה בהשתתפות הגורמים הרלוונטיים לתפעול האירוע. במסגרת זו בוצעו מספר פעולות להתמודדות עם האירוע, בין היתר:

בהתאם להנחיות החירום, עבר הבנק לעבודה במתכונת מצומצמת, תוך שמירה על המשכיות הפעילות השוטפת של הבנק. במהלך תקופת המשבר פעלו יחידות הבנק במתכונת מפוצלת במטרה לשמור על רציפות תפקודית של שירותים חיוניים, וחלק מהעובדים עברו לעבודה מרוחק באמצעות התשתית הטכנולוגית שבידי הבנק. חלק מהעובדים יצאו לחופשה בתשלום לתקופה מוגבלת, הבנק לא הוציא עובדים לחופשה ללא תשלום.

עם חזרת הבנק לפעילות מלאה בתחילת חודש מאי 2020, נערך הבנק להמשך עבודה תוך יישום כללי ההפרדה, המשך פיצול יחידות ועבודה מרוחק במקרים מסוימים.

לפרטים נוספים, ראה גם פרק אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק לעיל.

אבטחת מידע והגנת הסייבר

סיכון אבטחת מידע וסייבר - סיכון אבטחת מידע הינו סיכון הנובע מליקויים בהגנה על מערכות המחשב של הבנק והמידע הנכלל בהן. סיכון הגנת הסייבר נובע מאירוע בו מתבצעת תקיפה של מערכות המחשב על ידי או מטעם יריבים חיצוניים או פנימיים לבנק. הוראה 361 בנושא ניהול הגנת הסייבר, מהווה עקרונות לניהול נאות של סיכונים שייבר באופן המחייב הרחבה והתאמה של המסגרת לניהול סיכונים טכנולוגית המידע, בהיבט תפיסת מרחב האיום ויכולות ההגנה הנדרשות. בהתאמה, אושרה בבנק אסטרטגיה ומדיניות הגנת הסייבר מקיפה ונקבעו קווי ההגנה ליישומה, מונה מנהל אבטחת מידע והגנת הסייבר הכפוף למנהל החטיבה לבקרת סיכונים ובאחריותו, בין היתר, קביעת מדיניות אבטחת המידע והגנת הסייבר בבנק, פיתוח תוכנית עבודה להגנת הסייבר, מעקב אחר יישום תוכנית העבודה בתחום זה ובחינה של אפקטיביות מערכות ותהליכי אבטחת המידע והגנת הסייבר.

מערכות הבנקאות הישירה בבנק כוללות תהליכי אבטחת מידע בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 367 ובכלל זה מנגנוני הזדהות, אופן שליחת מידע ללקוחות וזיהוי פעולות חריגות.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 במרץ 2020

רמת הסיכון במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020 נותרה בינונית. במהלך רבעון זה, זוהו מספר ניסיונות הונאה בודדים כנגד לקוחות (באמצעות מתקפות דיוג) במסגרתם נגנבו פרטי ההזדהות שלהם לחשבון במטרה לבצע פעולות לא מורשות בחשבונותיהם. לאור מנגנוני ההגנה המופעלים בבנק, על אף ניסיונות הונאה אלו לא בוצעו פעולות לא מורשות בחשבונות הלקוחות.

הבנק ממשיך לחזק ולשפר את מנגנוני ההגנה המופעלים במערכות הבנק על מנת להמשיך ולצמצם את היכולת להונות את הלקוחות ולבצע פעולות לא מורשות בחשבונותיהם. פעולות אלו הינן חלק מתהליכי התחקור והפקת הלקחים הקיימים בבנק בהקשר לאיום המתפתח.

מערך אבטחת המידע של הבנק פעל בצורה מלאה ורציפה במהלך תקופת התפשטות נגיף הקורונה, תוך שיפור וחיזוק יכולות ומנגנוני הגנה בהתאם להתרחבות האיומים ולצרכים המתגלים בהם הבנק נדרש לעמוד.

יצוין כי מגפת הקורונה העצימה ברמה עולמית את סיכון הסייבר, בעיקר עקב העלייה בהיקף העבודה מרחוק, אשר מרחיבה את משטחי התקיפה על הארגונים. פעילות הבנק במהלך התקופה, הותירה את רמת הסיכון בבנק ללא שינוי.

סיכון טכנולוגיית המידע

סיכון טכנולוגיית המידע - סיכון הנובע מכשל של מערכות הבנק כתוצאה מליקויים בזמינות וביצועי המערכת, ביצועים לא נכונים וחוסר תמיכה של המערכות בצרכים העסקיים של הבנק.

במשך השנים האחרונות התרבו הסיכונים הכרוכים בניהול טכנולוגיית המידע, כפונקציה של פיתוח והטמעת טכנולוגיות חדשות והתפתחויות של סיכונים ואיומים חדשים. לבד ממצב שגרה מסגרת ניהול טכנולוגיית המידע מטפלת במצבי כשלים מערכתיים כגון: תקלות מערכת ובהיערכות למצב חירום. זאת על מנת להבטיח לבנק שמירה על רצף פעילות עסקית גם בעת התראה או חירום. בכך ניתן יהיה למזער סיכונים מוניטין וסיכונים עסקיים העלולים להתפתח במצבים אלו.

לאור ההתפתחויות הקיימות בשוק הפיננסי וגילן של המערכות הקיימות בבנק, החל הבנק ברבעון הראשון של 2019 בפריקט להחלפת מערכת הליבה של שוק ההון על בסיס פלטפורמה חדשה.

כמו כן, החל הבנק במהלך 2019 פריקט החלפת מערכת ה-CRM אשר תיושם באופן מדורג במהלך של 3-5 שנים.

מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן ביחד: "הנחות") שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

רמת הסיכון במהלך הרבעון ולאורך משבר הקורונה נותרה בעינה. חטיבת הטכנולוגיה פעלה באופן מלא לתמיכה מלאה בתפקוד השוטף של הבנק ובצרכים הטכנולוגיים שנדרשו לפעילותו בשגרת החירום. לא חלו אירועים ו/או תקלות מהותיות בתקופה זו.

סיכון משפטי

סיכון משפטי - סיכון להפסד כתוצאה מחשיפה לקנסות, תביעות משפטיות ו/או צעדי עונשין מהפרות חוזיות ואי הסכמות. הסיכון המשפטי כולל סיכונים הנובעים מחשיפה משפטית בשל התנהלות הבנק עם בעלי העניין השונים שלו (כגון: לקוחות, ספקים וצדדים שלישיים אחרים).

הסיכון המשפטי כולל העדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם, וכן כולל, אך אינו מוגבל, לחשיפה לקנסות או צעדי עונשין כתוצאה מפעילות פיקוחית, כמו גם מהסדרים פרטניים. הסיכון המשפטי כולל גם סיכונים הנובעים מחשיפה משפטית בשל התנהלות הבנק עם מחזיקי העניין השונים שלו (כגון: לקוחות, ספקים וצדדים שלישיים אחרים).

החטיבה המשפטית של הבנק מנתחת באורח שוטף את מרכיבי הסיכון המשפטי, את גבולותיו (כפי שנובעים למשל מזהות הצד הנגדי, מאופן יצירת הבטוחות וכדומה) וכן את מאפייניו הספציפיים, תוך בחינה של רמת הסיכון והחשיפה אליו בשים לב לקווי הפעילות העסקית השונים של הבנק, ובהתאמה נותנת ייעוץ משפטי שוטף לבנק, על יחידותיו השונות.

ברבעון הראשון לשנת 2020, רמת הסיכון המשפטי נותרה נמוכה-בינונית, בדומה להערכה בדוח השנתי של 2019.

בחינת רמת הסיכון המשפטית ברבעון הראשון לשנת 2020 כללה, בין היתר, גם בחינת ההשלכות האפשריות של משבר הקורונה על הסיכון המשפטי, ונמצא כי, ככלל, אין השפעה על רמת הסיכון המשפטי ואיכות ניהולו.

לפרטים נוספים בדבר הסיכון התפעולי ראה דוח הסיכונים לשנת 2019 המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון שוק וריבית

תיאור הסיכון והתפתחותו

סיכון שוק (Market Risk) - הינו הסיכון להפסד בפוזיציות מאזניות וחוזי מאזניות הנובע משינוי בשווי ההון של מכשיר פיננסי עקב שינוי בגורמי הסיכון בשוק (שיעורי ריבית, שערי חליפין, מחירי מניות, סחורות ואינפלציה).

סיכון ריבית בתיק הבנקאי (Interest Rate Risk in the Banking Book) - הינו הסיכון לרווחי הבנק (שינוי בהכנסות) או לשווי הכלכלי של הבנק, הנובע בעיקר, משינויים במבנה עקומי הריבית הרלבנטיים לפעילות הבנק, תזוזות שונות שאינן זהות של עקומים שונים שבהם הבנק משתמש לתמחור וניהול החשיפות שלו, או מהעובדה ששינוי בריבית יכול לגרום לשינוי במבנה הנכסים וההתחייבויות של הבנק, כתוצאה ממימוש אופציות לפירעון מוקדם, בגין שינוי ברמת הריבית במשק.

סיכון השוק בתיק הסחיר הינו מזערי, על פי מדיניות הבנק. מבנה הבנק המוטה תיק משכנתאות, מייצר שימושים לטווחים ארוכים, אשר כנגדם מגייס הבנק מקורות. הבנק מבצע באופן שוטף, בחינה למתודולוגית אמידת הסיכון בהתאם לפרקטיקה המקובל בעולם. כך, במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020, שיטות המדידה עודכנו במעט וכוללת גם התקבולים עתידיים בגין עמלת פירעון מוקדם הצפויים להתקבל בתרחישים השונים. בהמשך לכך, מדידת סיכון בתרחישי ירידת ריבית ירדה.

הערכת החשיפה של הבנק לסיכונים ריבית לרבעון הראשון של שנת 2020, הינה ברמת סיכון נמוכה-בינונית, ראה הסבר להלן.

בעקבות התפשטות משבר הקורונה בארץ, חודש מרץ התאפיין בירידות שערים חדות בבורסה לניירות ערך תוך תנדודות קיצוניות. הירידות החדות בשווקים הפיננסיים הובילו למימוש ניירות ערך מצד משקי הבית ולפדיונות כבדים בעיקר בשוק קרנות הנאמנות. בעקבות פדיונות אלו, גדלה באופן משמעותי יתרת הפיקדונות של המגזר הקמעונאי והעסקי, ובמקביל חלה ירידה בפיקדונות של גופים פיננסיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 במרץ 2020

כאמור, חודש מרץ התאפיין בעלייה חדה בעקומי הריבית השקליים חסרי סיכון (zero coupon), לכל אורך העקום השקלי והצמוד למדד. עלייה בעקומי הריבית, הן הממשלתיים והן בחברות בעלות דירוג אשראי גבוה, גרמו לעלייה במחירי הכסף של הבנק.

משבר הקורונה גרם לירידה בציפיות האינפלציה, עקב ירידה צפויה בביקושים. הבנק ממשיך לנהל את הפוזיציה המדדית בצורה הדוקה המתבסס על בניית מאזן הצמדה בתדירות יומית ובניה של פוזיציה חזויה תחת תרחישים שונים.

להלן ערך ה-VAR של קבוצת הבנק (במיליוני שקלים חדשים):

שנת	רבעון ראשון	רבעון ראשון	
2019	2019	2020	
484	431	1,023	לסוף התקופה
626 (יוני)	585 (פברואר)	1,023 (מרץ)	ערך מקסימלי במהלך התקופה
431 (מרץ)	431 (ינואר)	443 (ינואר)	ערך מינימלי במהלך התקופה

העלייה בערך ה-VAR נבעה בעיקר כתוצאה מהתנוודות החריפות בעקומי הריבית בתקופת המשבר הקורונה.

מרבית סיכון השוק נובע מסיכון הריבית בתיק הבנקאי, כפי שיוצג להלן.

תוצאות בחינת ה-Back-Testing על מודל ה-VAR ההיסטורי-אנליטי מצביעות על מקרה אחד שבו ההפסד היומי עלה על ערך ה-VAR שנחזה. מספר מקרים זה עומד בקריטריונים, כפי שהוגדרו על ידי ועדת באזל, לבחינת איכות מודל ה-VAR.

ניתוח סיכון הריבית בתיק הבנקאי

להלן השפעת⁽⁴⁾ תזוזה מקבילה של העקום ב-2% על השווי הכלכלי של התיק הבנקאי במונחי EVE (במיליוני שקלים חדשים):

31 במרץ 2020 - שינוי בשווי הוגן

מטבע	מטבע	מטבע	מטבע	מטבע	מטבע	
ישראלי	ישראלי	ישראלי	ישראלי	ישראלי	ישראלי	
לא צמוד	צמוד למדד	דולר	אירו	אחר	סך הכל	
(59)	(1,513)	411	61	8	(1,092)	עלייה של 2%
(137)	1,509	(430)	(34)	(14)	894	ירידה של 2%

31 במרץ 2019 - שינוי בשווי הוגן

מטבע	מטבע	מטבע	מטבע	מטבע	מטבע	
ישראלי	ישראלי	ישראלי	ישראלי	ישראלי	ישראלי	
לא צמוד	צמוד למדד	דולר	אירו	אחר	סך הכל	
240	(1,617)	141	27	12	(1,197)	עלייה של 2%
(1,267)	1,060	(143)	(30)	(13)	(393)	ירידה של 2%

31 בדצמבר 2019 - שינוי בשווי הוגן

מטבע	מטבע	מטבע	מטבע	מטבע	מטבע	
ישראלי	ישראלי	ישראלי	ישראלי	ישראלי	ישראלי	
לא צמוד	צמוד למדד	דולר	אירו	אחר	סך הכל	
55	(1,304)	372	67	12	(798)	עלייה של 2%
(1,211)	799	(401)	(40)	(12)	(865)	ירידה של 2%

(4) מחושב על סמך נתונים שוטפים המשמשים לצורך ניהול סיכון הריבית בפועל.

במסגרת ערכת התחזית לתזרימים הצפויים מפירעון משכנתאות בבנק, נלקחות בחשבון הנחות לגבי שיעור ואופן הסילוקים המוקדמים. יתרות עובר-ושב בזכות נפרסו על פי הפרקטיקה המקובלת בהתאם להנחיות באזל, קרי למח"מים של 3 עד 4 שנים לסוגי לקוחות שונים. ניתוח סיכון הריבית בתיק הבנקאי.

הבנק מבצע באופן שוטף, בחינה למתודולוגית אמידת הסיכון בהתאם לפרקטיקה המקובלת בעולם. כך, שיטות המדידה עודכנו במעט וכוללות גם תקבולים עתידיים בגין עמלת פירעון מוקדם הצפויים להתקבל בתרחישים השונים. בהמשך לשינויים אלו, נרשמה ירידה בחשיפה לירידת ריבית.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 במרץ 2020

מידע כמותי על סיכון ריבית - ניתוח רגישות

שווי הוגן נטו מותאם⁽¹⁾ של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו:

ליום 31 במרץ 2020	ליום 31 במרץ 2020	ליום 31 במרץ 2020	ליום 31 במרץ 2020	ליום 31 במרץ 2020	ליום 31 במרץ 2019
שקל	מט"ח ⁽²⁾	שקל	סך הכל	סך הכל	מט"ח ⁽²⁾
12,451	9	12,678	12,460	12,648	(30)
(4,838)	16,518	(2,463)	11,680	11,867	14,330

שווי הוגן נטו מותאם⁽¹⁾

מזה: תיק בנקאי

השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי הוגן נטו מותאם⁽¹⁾ של הבנק וחברות מאוחדות שלו:

ליום 31 במרץ 2020	ליום 31 במרץ 2020	ליום 31 במרץ 2020	ליום 31 במרץ 2020	ליום 31 במרץ 2020	ליום 31 במרץ 2019
שקל	מט"ח ⁽²⁾	שקל	סך הכל	סך הכל	מט"ח ⁽²⁾
83	231	314	314	(185)	(41)
76	241	317	317	(180)	(18)
(110)	(232)	107	(342)	151	44
(103)	(248)	119	(351)	141	22
(253)	(33)	(313)	(286)	(362)	(49)
557	90	258	647	300	42
241	186	145	427	173	28
212	(190)	(255)	22	(283)	(28)

שינויים מקבילים

עלייה במקביל של 1%

מזה: תיק בנקאי

ירידה במקביל של 1%

מזה: תיק בנקאי

שינויים לא מקבילים

התלה⁽³⁾

השטחה⁽⁴⁾

עליית ריבית בטווח הקצר

ירידת ריבית בטווח הקצר

(1) שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא כספיים ולאחר השפעת התחייבויות לזכויות עובדים וייחוס לתקופות של פקדונות לפי דרישה.

(2) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

(3) ירידה בריבית בטווח הקצר ועליה בריבית בטווח הארוך.

(4) עלייה בריבית בטווח הקצר וירידה בריבית בטווח הארוך.

ברבעון הרביעי של שנת 2019 עודכנו ההשפעות הצולבות בין תרחישי שינוי ריבית לבין תרחישים התנהגותיים בתיק המשכנתאות ובתיק הפיקדונות גם ביחס לרגישות השווי הוגן המותאם נטו לשינויים בשיעורי ריבית, ליום 31 בדצמבר 2019.

כמו כן, עודכנה שיטת המדידה ברבעון הראשון של שנת 2020, כאמור לעיל, כך שתכלול תקבולים עתידיים בגין עמלות פירעון מוקדם הצפויים להתקבל בתרחישים השונים.

הפער בין חשיפת הבנק לשינויים בריבית על פי השווי הוגן נטו המותאם לבין רגישות הערך הכלכלי (EVE) המוצגים לעיל, בתזווה מקבילה של העקום ב-1% עומד על 603 מיליון שקלים חדשים.

עיקר הפער נובע משימוש בעקומי היוון שונים. עקומי היוון המשמשים לניתוח רגישות הערך הכלכלי (EVE) הינם עקומי מחירי המעבר ואילו ריביות היוון המשמשות לצורך הצגת השווי הוגן המותאם נטו הינן ריביות בהן היה ניתן לבצע עסקאות דומות בתאריך המאזן והן משקפות את רמת הסיכון הגלומה ללקוח דומה.

לפרטים נוספים ראה ביאור 15 לדוחות הכספיים.

לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי הוגן של המכשירים הפיננסיים ראה ביאור 33 בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2019.

השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על הכנסות ריבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מריבית⁽¹⁾:

ליום 31 במרץ 2020	ליום 31 במרץ 2020	ליום 31 במרץ 2020	ליום 31 במרץ 2020	ליום 31 במרץ 2019	ליום 31 במרץ 2019
הכנסות ריבית	הכנסות מימון שאינן מריבית ⁽³⁾	סך הכל	הכנסות ריבית	הכנסות מימון שאינן מריבית ⁽³⁾	סך הכל
810	154	964	573	270	843
810	160	970	573	227	800
(663)	(157)	(820)	(454)	(277)	(731)
(663)	(163)	(826)	(454)	(231)	(685)

(1) לטווח של שנה.

(2) שינויים בריבית חסרת סיכון.

(3) כולל השפעת שווי הוגן, רווחים (הפסדים) מפעילות באגרות חוב והשפעת צבירת ריבית על פעילות בנגזרים.

להלן ההנחות העיקריות שבבסיס הנתונים לעיל:

- יתרות עובר ושב בזכות נפרסו על פי הפרקטיקה המקובלת בהתאם להנחיות באזל, קרי למח"מים של 3 עד 4 שנים לסוגי לקוחות שונים.
- בחישוב רגישות הכנסות הריבית במגזר הלא צמוד, מתבצעת קטימה של הריבית חסרת סיכון ברמה של 0%. לא מתבצעת קטימה כאמור במגזרי ההצמדה האחרים.
- בחישוב רגישות הכנסות מימון שאינן מריבית, לא מתבצעת קטימה.

לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי הוגן של המכשירים הפיננסיים ראה ביאור 15 לדוחות הכספיים.

לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי הוגן של המכשירים הפיננסיים ראה ביאור 33 בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2019.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 במרץ 2020

ניתוח החשיפה למדד ושער חליפין

להלן ניתוח רגישות הון קבוצת הבנק לשינויים בשערי חליפין עיקריים ובמדד המחירים לצרכן (לפני השפעת מס), ליום 31 במרץ 2020, גידול (שחיקה) בהון (במיליוני שקלים חדשים):

תרמישים עלייה של 10%	תרמישים עלייה של 5%	תרמישים עלייה של 5%	תרמישים ירידה של 5%	תרמישים ירידה של 10%	תרמיש קיצון היסטורי ⁽³⁾	תרמיש קיצון היסטורי ⁽⁴⁾
1,853.9	927.0	(968.1)	(1,936.1)	194.0	(173.7)	
25.2	13.1	(11.0)	(21.8)	9.6	(8.8)	
0.1	-	0.1	0.3	-	0.1	
(0.7)	(0.1)	0.6	2.1	(0.1)	0.7	
4.5	1.1	(1.7)	(3.6)	0.2	(1.8)	
(0.5)	(0.3)	0.4	0.8	(0.6)	0.5	

(1) תרחישי הקיצון חושבו על בסיס שינויים יומיים בשערי החליפין ושינויים חודשיים במדד ב-10 השנים האחרונות.
 (2) רגישות הון לעלייה ולירידה של 3% במדד המחירים לצרכן הינה 556.2 ו-580.8 (מיליוני שקלים חדשים, בהתאמה).

משבר הקורונה גרם לירידה בציפיות האינפלציה, עקב ירידה צפויה בביקושים. הבנק ממשיך לנהל את הפוזיציה המדדית בצורה הדוקה המתבססת על בניית מאזן הצמדה בתדירות יומית ובניה של פוזיציה חזויה תחת תרחישים שונים.

לפרטים נוספים בדבר סיכון שוק וריבית, ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון מחירי מניות

לפרטים בדבר סיכון מחירי מניות, ראה דוח הסיכונים לשנת 2019 המפורט באתר האינטרנט של הבנק.
 לפרטים בדבר השקעות במניות בתיק הבנקאי, ראה ביאור 5 בדוחות כספיים אלה, וכן ביאורים 12 ו-15 א' בדוחות הכספיים לשנת 2019.

סיכון נזילות ומימון

תיאור הסיכון והתפתחותו

סיכון נזילות - סיכון הנובע מאי הוודאות לגבי זמינות המקורות, ויכולת מימוש נכסים בזמן קצוב ובמחיר סביר.
 סיכון מימון - סיכון הנובע ממחסור במקורות מימון או עלויות גבוהות מידי לגיוס מקורות.
 סיכון הנזילות מנוהל בכפוף למגבלות הדירקטוריון והנהלה, תוך מאמץ למזער הפסדים הנובעים מהשקעת עודפי נזילות בנכסים עם נזילות גבוהה, אך בעלי תשואה נמוכה.

במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020 לא נרשמו חריגות ממגבלות הדירקטוריון.

במהלך חודש פברואר 2020 העלה הבנק את רמת הכוונות בתחום סיכון הנזילות לכוונות מוגברת. ההחלטה להעלות הכוונות נבעה בשל החשש מהתפשטות נגיף הקורונה בישראל, ומהירידות החדות שנרשמו בבורסות. בתחילת חודש מרץ הועלתה רמת הכוונות בנזילות, וזאת בשל המשך הירידות החדות בבורסות בעולם ובפרט בישראל ועליית המדד המשולב למעקב אחר השווקים הפיננסיים (מדד שפותח בבנק לזיהוי ואבחון מצב של אי יציבות במערכת הפיננסית בארץ, המשמש כמדד תומך החלטה להכרזה על מצב כוננות בשל תרחיש מערכתי) לשיעורי שיא. רמת הכוונות כוללת צעדים אופרטיביים אשר נועדו להבטיח כי הבנק שומר על רמת נזילות נאותה בעתות משבר.

הירידות החדות בשווקים הפיננסיים הובילו למימוש ניירות ערך מצד משקי הבית ולפדיונות כבדים בעיקר בשוק קרנות הנאמנות. כפועל יוצא מכך השתפרו יחסי הנזילות בבנק כתוצאה מגידול חד ביתרת פיקדונות הציבור של משקי בית ועסקים כנגד קיטון ביתרת פיקדונות הציבור של הגופים הפיננסיים.

במהלך תקופה זו הבנק מבצע מעקב שוטף (כולל תוך יומי) אחר אינדיקטורים כמותיים ואיכותיים (פנימיים וחיצוניים), וכן בחינה מידי יום של מספר תרחישי לחץ לטווחי זמן שונים. בכל התרחישים רמת הנזילות נאותה והבנק עומד בכל המגבלות הפנימיות.

על פי תכנון הנזילות לטווח קצר וכן לטווחי זמן ארוכים יותר, הבנק צפוי להמשיך ולשמור על יחסי נזילות נאותים, וזאת תוך התחשבות בפעילות הידועה ובפעילות הצפויה הכוללת הנחות מתאימות למצבי משבר.

מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן ביחד: "הנחות") שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

לפרטים נוספים בדבר סיכון הנזילות ראה דוח הסיכונים לשנת 2019 המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון המימון מנוהל כחלק מסיכון הנזילות באמצעות מגבלות דירקטוריון והנהלה על ריכוזיות מקורות המימון, והפחתת התלות בצדדים נגדיים מהותיים. מקורות המימון העיקריים של הבנק הינם מקורות מימון יציבים ומגוונים לטווחי זמן שונים - פיקדונות קמעונאיים ועסקיים, פיקדונות ארוכים מגופים פיננסיים וכן, הנפקות איגרות חוב וכתבי התחייבות. הבנק מייחס חשיבות רבה לפיזור מקורות המימון ופועל באופן יזום לגיוס מקורות לטווחים ארוכים, בין השאר על ידי מגוון הפיקדונות הרחב המוצע לציבור הלקוחות על ידי הבנק, פיקדונות עם מאפיינים ייחודיים המאפשרים ללקוח ליהנות מריבית גבוהה יחסית בטווח הארוך ואופציות לנזילות במהלך התקופה. ברבעון הנוכחי המשיך הבנק בפעילותו לגיון מקורות המימון והפחתת סיכון הריכוזיות. במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020 סיכון ריכוזיות מקורות המימון נותר נמוך.

לפרטים נוספים בדבר מקורות המימון, ראה פרק התפתחותיות במקורות המימון לעיל.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 במרץ 2020

לפרטים נוספים בדבר סיכון המימון ראה דוח הסיכונים לשנת 2019 המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

יחס כיסוי הנזילות

בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 221 - "יחס כיסוי נזילות", הדרישה הרגולטורית המזערית הינה 100%. כחלק ממדיניות ניהול הסיכונים, דירקטוריון הבנק קבע כי תישמרנה כרית ביטחון נוספות מעבר ליחס המזערי הרגולטורי כך שיעד יחס כיסוי הנזילות של הבנק והקבוצה בשנת 2020 יעמוד על שיעור הגבוה ב-5% מהדרישה המזערית. היחס מנוהל ומדווח בסך כל המטבעות יחדיו ובמטבע חוץ בנפרד, הן ברמת הבנק והן על בסיס קבוצתי. היחס בתאגיד הבנקאי "סול" והן היחס במאוחד מחושב יומית, ומדווח בדוח כממוצע התצפיות היומיות, בתקופת 90 הימים שקדמו לתאריך הדוח. הוראה זו הינה בנוסף לניהול סיכון הנזילות תחת מודלים פנימיים, כנדרש בהוראה 342.

יחס כיסוי הנזילות הממוצע (מאוחד) לרבעון הראשון של שנת 2020 הסתכם ב-117%. כאמור, במהלך תקופה זו, לא נרשמו חריגות ממגבלות יחס זה. ליום 31 במרץ 2020 הסתכמה יתרת שלושת קבוצות המפקידים הגדולות בקבוצת הבנק ב-9.3 מיליארדי שקלים חדשים.

גיוס המקורות ומצב הנזילות בבנק - במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020 חלה עלייה בירת פיקדונות הציבור בבנק. יתרת פיקדונות הציבור עלתה מהיקף של 211.0 מיליארדי שקלים חדשים ביום 31 בדצמבר 2019, להיקף של 223.2 מיליארדי שקלים חדשים ביום 31 במרץ 2020, גידול של 5.8%.

במגזר הלא צמוד, היקף פיקדונות הציבור במגזר זה הגיע לסך של 168 מיליארדי שקלים חדשים, עלייה של 5.7% לעומת סוף שנת 2019. במגזר צמוד המדד הסתכם היקף פיקדונות הציבור ל-14.3 מיליארדי שקלים חדשים, בדומה לסוף שנת 2019, ובמגזר מטבע חוץ עלה היקף פיקדונות הציבור ל-40.8 מיליארדי שקלים חדשים, עלייה של 8.5% לעומת סוף שנת 2019.

לפרטים נוספים בדבר יחס כיסוי הנזילות ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

סיכונים אחרים

סיכון ציות ורגולציה

תיאור הסיכון והתפתחותו

סיכון הציות (Compliance Risk) הינו הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי או לנזק תדמיתי, אשר הבנק עלול לספוג כתוצאה מכך שאינו מקיים את "הוראות הציות".

סיכון הציות כולל גם את סיכון ההוגנות (Conduct risk), וכן את סיכון חוצה גבולות וסיכון הלבנת הון ומימון טרור המוצגים בנפרד להלן.

מנהל סיכון הציות והרגולציה הוא מנהל החטיבה לבקרת סיכונים. קצין הציות הינו האחראי לניהול השוטף של הסיכון.

סיכון הציות נותר ללא שינוי במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020 והוא מוגדר נמוך-בינוני.

הערכת הסיכון נובעת, בין היתר, מהמשך הטיפול בסיכונים שסווגו ברמות הגבוהות, שיפור הבקרה ותדירות ההדרכות, ויעול תהליכי העבודה בתחום, תוך שילוב שיפורים טכנולוגיים. ברבעון הנוכחי, בעקבות מגפת הקורונה ניהול סיכון הציות השוטף נבחן והותאם למצב החירום.

לפרטים נוספים בדבר סיכון הציות והרגולציה ראה דוח הסיכונים לשנת 2019 המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון חוצה גבולות

תיאור הסיכון והתפתחותו

סיכון חוצה גבולות (Cross Border Risk) הוא הסיכון להפסד כספי (לרבות בשל הליכים משפטיים, קנסות או סנקציות על ידי רשויות חוק או גורמים אחרים בישראל ובמדינות זרות) ולפגיעה במוניטין, הנובעים מאי עמידה של הבנק בהוראות דין שמקורן במדינות אחרות, בין הוראות המחייבות את הבנק, ובין הוראות שאינן מחייבות אך אי קיומן עלול להסב לבנק נזקים, או מפעילות בחוץ לארץ של לקוחות הבנק בניגוד להוראות דין כלשהו.

סיכון חוצה הגבולות כולל גם, אך לא רק, סיכון לנזק, לרבות פגיעה במוניטין, בשל תביעות או הליכי אכיפה אחרים מצד רשויות במדינות זרות, בקשר עם דיני מס זרים החלים על לקוחות מסוימים של הבנק, חוקי איסור הלבנת הון ומימון טרור, סנקציות של גופים בינלאומיים ורשויות זרות, או דין אחר. סיכון חוצה הגבולות חל גם בשלוחות הבנק בחוץ לארץ; בפעילות עם לקוחות תושבי-חוץ; בפעילות עסקית שמקיימים נציגי הבנק במדינות זרות וביחס לכספים של לקוחות ישראליים פרטיים המושקעים בחוץ לארץ.

סיכון חוצה הגבולות כולל גם את הסיכון הנובע מהחובות הנגזרות מדיני מס אמריקאים, החלים על פעילות קבוצת הבנק מחוץ לארצות הברית (FATCA - Foreign Account Tax Compliance Act, וכן QI - qualified intermediary). הסיכון נובע גם מהחובות הנגזרות מהתקן שפורסם על ידי ארגון ה-OECD (CRS - Common Reporting Standard).

תיאבון הסיכון של הבנק לסיכונים חוצי גבולות הינו אפסי.

סיכון חוצה הגבולות נותר ללא שינוי ברבעון הראשון של שנת 2020 והוא מוגדר נמוך-בינוני. הבנק מנהל את הסיכון, בין היתר, על ידי עדכון נהלים, מיכון תהליכי עבודה, קיום הדרכות, ריכוז פעילות תושבי חוץ בסניפים מתמחים והגדרת שגרות עבודה בתהליכים הנדרשים לביצוע הדיווחים הן במסגרת ה-FATCA והן במסגרת ה-CRS.

לפרטים נוספים בדבר סיכון חוצה גבולות ראה דוח הסיכונים לשנת 2019 המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 במרץ 2020

סיכון הלבנת הון ומימון טרור

תיאור הסיכון והתפתחותו

סיכון הלבנת הון ומימון טרור הינו הסיכון להפסד כספי (לרבות בשל הליכים משפטיים, קנסות או סנקציות על ידי רשויות או גורמים אחרים בישראל ובמדינות זרות) ולפגיעה במוניטין, אשר עלולים להיגרם בשל הפרת הוראות הדין השונות הקשורות בחובות המוטלות על הבנק בקשר עם הלבנת הון ומימון טרור.

תיאבון הסיכון של הבנק בכל הקשור לסיכון הנובע מהלבנת הון ומימון טרור הינו אפסי. סיכון הלבנת הון נותר ללא שינוי ברבעון הראשון של שנת 2020 והוא מוגדר נמוך-בינוני, זאת לאור המשך פעילות אינטנסיבית של הדרכה והסמעה לצד בקרות ממוקדות סיכון, טיובי מסמכים וסיווגים וכן נקיטת פעולות אפקטיביות לצורך מניעת הישנות אירועים חריגים וכשלי ציות. מערכת מא"ה (מערכת איסור הלבנת הון) לאיתור פעילות בלתי רגילה ולדיווחים לרשות לאיסור הלבנת הון פועלת בצורה שוטפת בסניפים ומאפשרת בקרה הדוקה על הפעילות הבנקאית.

לפרטים נוספים בדבר סיכון הלבנת הון ומימון טרור ראה דוח הסיכונים לשנת 2019 המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון מוניטין

תיאור הסיכון והתפתחותו

סיכון המוניטין מופה על ידי הבנק כסיכון מהותי, שכן, מאירועי עבר ניתן ללמוד כי פגיעה במוניטין של גוף פיננסי עשויה להביא לאובדן ערך משמעותי. סיכון המוניטין הינו סיכון עצמאי, אך יכול גם לנבוע מהתממשות סיכונים אחרים בבנק, כגון, התממשות אירוע סיכון תפעולי. כמו כן, פגיעה במוניטין הבנק יכולה לגרום להתממשות של סיכונים אחרים, ובפרט, סיכון הנזילות, במסגרתו תהיה דרישה גוברת של לקוחות למשיכת פיקדונות.

הבנק עוקב אחר, ובוחן את השפעת התפשטות נגיף הקורונה בעולם ובישראל על הפעילות העסקית בכלל ועל סיכון המוניטין בפרט, בהיבט של תפיסות שליליות כלפי הבנק ספציפית וכחלק מתפיסות כלפי כלל המערכת הבנקאית.

להערכת הנהלת הבנק, בשלב זה לא חל שינוי מהותי ברמת סיכון המוניטין. הבנק ממשיך ומנטר את הנושא באופן שוטף.

בנק מזרחי טפחות, בדומה למרבית הבנקים בישראל, נכלל ב"רשימה השחורה" שפורסמה על ידי המועצה לזכויות האדם של האומות המאוחדות, ביום 12 בפברואר 2020, רשימה הכוללת חברות הפועלות בשטחים מעבר לקו הירוק. פרסום זה עלול להשפיע על השיח התקשורתי ועל פעילותם של ארגונים שונים, לרבות גופי אנליזה ובעלי מניות בחוץ לארץ, פעילות אשר תשפיע על המגזר העסקי ככלל, לרבות המערכת הבנקאית.

הבנק פועל לעניין זה בשיתוף עם איגוד הבנקים ובנק ישראל, ובשלב זה אין לבנק יכולת להעריך את ההשפעה על פעילות הבנק.

לפרטים נוספים בדבר סיכון המוניטין ראה דוח הסיכונים לשנת 2019 המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון אסטרטגי-עסקי

תיאור הסיכון והתפתחותו

סיכון אסטרטגי-עסקי הינו סיכון בזמן אמת או פוטנציאל עתידי לפגיעה ברווחים, בהון או במוניטין הבנק, הנובע מהחלטות עסקיות שגויות, הטמעה לא נאותה של ההחלטות, או בהיערכות לא מספקת לשינויים בסביבה העסקית. קרי, הסיכון שהבנק בחר אסטרטגיה שגויה או שהוא לא יוכל לממש את התוכנית העסקית והאסטרטגית על פי התכנון. מהותיות הסיכון האסטרטגי-עסקי מחייבת את הבנק לנקוט אמצעים שיאפשרו את ניהול הסיכון, תוך נקיטת אמצעים להערכה ולזיהוי מקדים של אירועים, העלולים למנוע את יישום האסטרטגיה.

הבנק פועל במסגרת תוכנית אסטרטגית חמש שנתית, אשר אושרה בדירקטוריון הבנק בחודש נובמבר 2016 ועקרוניתה פורסמו לציבור. סטייה מהותית מאסטרטגיית הבנק מחייבת את אישור דירקטוריון הבנק. הסיכון מנוטר על ידי חטיבת מידע ודיווח כספי ומאותר על ידי החטיבה לבקרת סיכונים.

השלכות הפגיעה בפעילות המשק בעקבות התפשטות נגיף הקורונה על פעילותו העסקית של הבנק, כוללת עלייה בסיכון האשראי ובהפרשה להפסדי אשראי, וכן פגיעה אפשרית בהכנסות ריבית, נטו, של הבנק, עקב ירידת ריבית בנק ישראל וריבית ה-FED בארצות הברית. הבנק נוקט צעדים להתמודדות עם המשבר ועם השלכותיו. לפרטים נוספים בדבר השלכות התפשטות נגיף והצעדים שנקט הבנק, ראה פרק אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק לעיל.

הבנק בוחן באופן שוטף את השלכות המשבר על רמת הסיכון האסטרטגי-עסקי. בשלב זה, ולאור חוסר הוודאות, לא ניתן להעריך את מלוא השלכות המשבר על פעילות הבנק.

בהמשך להנחיית דירקטוריון הבנק את ההנהלה להיערך להכנת תוכנית אסטרטגית חדשה לשנים 2021-2025, ולהבאתה לאישור הדירקטוריון ברבעון השלישי של שנת 2020, כל זאת לאור השגת יעדי התוכנית האסטרטגית הנוכחית כבר בדוחות הכספיים לשנת 2019, הרי שלאור משבר הקורונה, ואי הוודאות השוררת, קבע הדירקטוריון לדון בתוכנית אסטרטגית חדשה לקראת תום שנת 2020. מועד זה יכול שיתעדכן בהמשך.

לפרטים נוספים בדבר הסיכון האסטרטגי-עסקי, ראה בדוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

לפרטים נוספים בדבר סיכונים סביבתיים ראה פרק סקירת הסיכונים בדוח הדירקטוריון והנהלה לשנת 2019.

מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקרות ונהלים

מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים והנחיותיו.

בעיקר הנושאים, הוראות אלה מבוססות על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות הברית. בנושאים הנוותרים, שהם פחות מהותיים, ההוראות מבוססות על תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ועל כללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP). כאשר תקני דיווח כספי בינלאומי (IFRS) מאפשרים מספר חלופות, או אינם כוללים התייחסות ספציפית למצב מסוים, נקבעו בהוראות אלה הנחיות יישום ספציפיות, המבוססות בעיקר על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות הברית.

עיקרי המדיניות החשבונאית מפורטים בביאור 1 בדוחות הכספיים לשנת 2019.

יישום כללי החשבונאות על ידי הנהלה בעת עריכת הדוחות הכספיים כרוך לעיתים בהנחות, בהערכות ובאומדנים שונים, המשפיעים על הסכומים ועל התוצאות העסקיות המדווחים במסגרת הדוחות הכספיים. חלק מההנחות, ההערכות והאומדנים הינם קריטיים למצב הכספי או לתוצאות הפעולות המשתקפות בדוחות הכספיים של הקבוצה, וזאת עקב מהותיות הנושא, מורכבות החישובים או מידת ההיתכנות של התממשות נושאים השרויים בחוסר ודאות.

לפרטים בדבר המדיניות החשבונאית בנושאים קריטיים, ראה פרק מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים בדוח הדירקטוריון והנהלה לשנת 2019. לפרטים בדבר שינויים במדיניות חשבונאית קריטית ובאומדנים חשבונאיים קריטיים בנושא הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בגין משבר הקורונה ראה פרק שינויים במדיניות חשבונאית קריטית ובאומדנים חשבונאיים קריטיים לעיל.

בקרות ונהלים

בהתאם להוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים המבוססות על דרישות סעיפים 302 ו-404 של ה-Sarbanes-Oxley Act האמריקאי, חתמו המנהל הכללי של הבנק והחשבונאי הראשי, כל אחד בנפרד, על הצהרה המצורפת לדוחות הכספיים בנושא "בקרות ונהלים לגבי הגילוי" (להלן: "הצהרה על הגילוי").

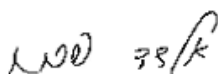
הצהרה על הגילוי כאמור, מתייחסת לבקרות ולנהלים אשר תוכננו להבטיח שמידע אשר נדרש הבנק לגלות בהתאם להוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים, נצבר, מעובד ומועבר לנהלת הבנק באופן המאפשר קבלת החלטות במועד המתאים, בהתייחס לדרישות הגילוי. כן מתייחסת ההצהרה, לקביעתה של בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי, ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות הפיקוח על הבנקים והנחיותיו.

הערכת בקרות ונהלים לגבי הגילוי

בהמשך להתאמת הבקרות והנהלים לגבי הגילוי הנוגעות לשינוי מבנה הדוחות הכספיים אשר בוצעו בשנת 2019, בוצעו ברבעון הראשון של שנת 2020 התאמות נוספות הנוגעות לדוחות כספיים רבעוניים. הנהלת הבנק, בשיתוף עם המנהל הכללי והחשבונאי הראשי של הבנק, העריכו ליום 31 במרץ 2020 את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו, המנהל הכללי של הבנק והחשבונאי הראשי הסיקו כי לתום התקופה שהסתיימה ביום 31 במרץ 2020, הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק הינם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח הרבעוני בהתאם להוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

שינויים בבקרה הפנימית

במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי, אשר השפיע באופן מהותי או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי על הבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי.

אלדד פרשר

מנהל כללי

משה ידמן

יושב ראש הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים:
רמת גן, ח' בסיון התש"ף
31 במאי 2020